

પુસ્તકનું નામ : આપણા સ્વપ્ન
સંકલન : દેવેન્દ્ર શાહ
કોપી રાઈટ : દેવેન્દ્ર શાહ
પ્રકાશક : દેવેન્દ્ર શાહ
૫૦૨, આંગન એપાર્ટમેન્ટ,
કસક પાસે, ભરૂચ-૩૯૨ ૦૦૧.
ફોન : (૦૨૬૪૨) ૨૨૯૦૪૮
આવૃત્તિ : ૨૦૦૫ (પ્રથમ)
મૂલ્ય : પ્રયાસ - તત્સ્યુખાર્થ
ન્યોરછાવર : ૪૦ રૂપિયા
સ્વાનગી ખર્ચ : ૧૫ રૂપિયા
અર્પણ :

પ્રાપ્તિ સ્થાન: શ્રીદેવેન્દ્ર શાહ
૫૦૨, આંગન એપાર્ટમેન્ટ, કસક પાસે, ભરૂચ-૩૯૨ ૦૦૧.
ફોન : (૦૨૬૪૨) ૨૪૯૭૨૩, ૨૨૯૦૪૮
શ્રીદેવેન્દ્રશાહ શાહ
૫૫, શ્રીનાથધામ ડુપ્લેક્ષ, દિનેશ મીલ પાછળ,
ઉર્મિ ચાર સરતા પાસે, વડોદરા.
ફોન : (૦૨૬૫) ૨૩૩૪૭૮૧
શ્રીપરાગભાઈ પી. શાહ
સોશિયલ કોર્પોરેશન, ૧૬, મ્યુનિસીપલ શોપીંગ સેન્ટર,
લીટલ સ્ટાર સ્કૂલની સામે, ઢોર બજાર, અમદાવાદ.
ફોન : (૦૨૬૫) ૫૩૯૫૪૪૪
શ્રીભોગીલાલ આર. શાહ
૪, નંદાભુવન, બજાર રોડ, વિલે પાર્લે (વેસ્ટ), મુંબઈ.
ફોન : ૨૬૭૧૦૫૩૧
શ્રીહર્ષદભાઈ સાંગેલા
ડી. કાંતિલાલ એન્ડ કું. ચિતાખાના બજાર, જૂનાગઢ.
ફોન : (૦૨૮૫) (ઓ.) ૨૬૬૦૨૯૭ (રહે.) ૨૬૩૧૮૪૧

1

કમલદલ-૪

॥ શ્રીમદાચાર્યચરણકમલેભ્યો નમઃ ॥

આપણા સ્વપ્ન

સંકલન
દેવેન્દ્ર શાહ
(નિમિત્તમાત્ર)

પ્રાકૃત્યન

આ ગ્રંથ પ્રગટ કરવાની આજ્ઞા તો શ્રીગુરુદેવ તથા યેષ્ઠાવો તરફથી અનેકવાર થઈ હતી પણ ભગવદ ઈ છાથી વંબ થતો ગયો.....

આ આપણા રપર નામક ગ્રંથ પ્રગટ કરતાં આનંદ અનુભવું છું.

આ ગ્રંથમાં શ્રીગુસાંઈ ના પરમ કૃપાપા સેવકોના રો છે. શ્રીગુસાંઈ માં રહેું અ કક સંદર્થ આ રપર યેષ્ઠાવો ારા પ્રગટ થઈ રું છે.

આ પુ તકની શ આતમાં યેષ્ઠાવોની વશષ્ટતા છે તે વશષ્ટતા સામાય ન કરતાં કંઈક અ કતા આ તો આપનું સંદર્થ છે. બી વશષ્ટતાઓ આપશ્રીના અ કક છ ભગ, ઐશ્વર્ય, વીર્ય, યશ, શ્રી, જ્ઞાન તથા યેરાગ્યમાં સમાઈ જાય છે.

આપણા રપર માં શ્રીગુસાંઈ ના સંદર્થ પ રપર ભગવદીયોના સંદર્થને યથામત પ્રગટ કરવાનો શ્રીવ ભની કૃપાથી પ્રયાસ કર્યો છે.

બીજા વભાગમાં દરેક વાર્તામાં વાર્તાનાયકના બ્ર સંબં પહે િનો ઈતહાસ, બ્ર સંબં પછીનું વન તથા વાર્તામાં પ્રગટ થયે । દગારનું સંક ન છે. સાથે સાથે આપણા માટે પયોગી તેવા તેમના વનમાં ટે । પ્રસંગોથી થતો બો પણ વાર્તામાંથી છૂટો પાડી દર્શાવવાનો પ્રય ન કરવામાં આ ચો છે.

વળી, આ બો વ નોને કયા ાડશ ગ્રંથના શ્રીઆ ાર્ય ના વ નોનું અનુમોદન છે તે દર્શાવવા તે તે ાકનો આ ર પણ આ ચો છે.

અગા આપણા નામક યેષ્ઠાવની વાર્તાના આ ારે આ પ્રકારનું પુ તક પ્રગટ કયું હતું. તે શે િમાં આ રપર યેષ્ઠાવોની વાર્તામાંની પ્રથમ વાર્તાઓનો સાર અહ પ્રગટ કર્યો છે.

આશા છે યેષ્ઠાવોને આ પ્રકારનું પુ તક, તન સંશો ન મનન માટે પયોગી થશે.

અંતે.... મારા માટે સદા કૃપા વરસાવી મને ભક્તિનું બળ પૂરું પાડનાર એવા ગો. શ્રી યામુબાવા પા િ, કશનગ , ગો. શ્રીશરદબાવા માંડવી ક છ તથા ગો. શ્રીરાેશબાવા કડી, અમદાવાદ નો હું સર્વદા છી છું.

આપશ્રી સર્વ શ્રીવ ભ બાળકોને મારા સાષ્ટાંગ દંડવત પ્રણામ.

શમ

દેવે ના દંડવત પ્રણામ તથા ભગવદ મરણ

અનુક્રમણિકા - વાર્તાની

ક્રમાંક	વાર્તાનું નામ	પાન ક્રમાંક
.	નાગ ભ (શ્રીગુસાંઈજીના પ્રથમ સેવક)	
૨.	કૃષ્ણભ (પદ્મારાવળના દિકરા)	
.	। હ રવંશ (જેમના સંગે અનેક દેવી જીવો શરણે આવ્યા)	
.	મુરારીદાસ (જેના સંગે નારાયણદાસ દીવાન શરણે આવ્યા)	
૫.	નારાયણદાસ કાય થ (ગોડ દેશના દીવાન)	
.	વ દાસ કાય થ (જેમણે કોરડા ખાધા પણ વેષ્ણવતા પ્રગટ ન કરી)	
.	પમુરારીદાસ (પૂર્વે જે શિકારી હતા)	
.	મા દાસ (જેમણે કાબુલથી જ શ્રીનાથજીનાં દર્શન થતાં)	
.	હર કો ારી (બેની કોઠારીના દિકરા)	
.	ભાઈ । કો ારી (શ્રીગુસાંઈજીના અતિપ્રિય સેવક)	
.	ગોપાળદાસ (વલ્લભાખ્યાનવાળા)	
૨.	મા ણક ંટ (સર્વ સમર્પણ કરનાર)	
.	બ્રા ણ બંગાળનો (જેના શ્રાદ્ધના ગોળવડા શ્રીનાથજી આરોગ્યા)	
.	ગણેશ યાસ (જેણે દેવીને વેષ્ણવ કરી.)	
૫.	હ રદાસ વાસ (જેના પર શ્રીગુસાંઈજી ખીજતા)	
.	મુસૂદનદાસ (પાનની સેવા કરનાર)	
.	પ ંદનંદા (જેમણે અબલખી ઘોડો શ્રીગુસાંઈજીને ભેટ ધર્યો)	
.	મા દાસ કાય થ (જેમના કારણે તેમના માતા-પિતા શરણે આવ્યા)	
.	કાય થ બાપ દકરો (જેણે દ્રવ્ય શ્રીગુસાંઈજીનું જાણી કેદ ભોગવી)	
૨ .	બે પટે ભાઈ (કાકાજીવાળો ભોળો પટેલ)	
૨ .	એક પટે (માળાવાળો પટેલ)	
૨૨.	યેરાગી (હાથની પટ્ટીથી ડોલોત્સવ કરનાર)	
૨ .	યેરાગી (નિત્ય પરિક્રમા કરનાર)	
૨ .	કૃષ્ણદાસ કાય થ (જેમણે વેષ્ણવોના દેવાના લખાણ બાળી મૂક્યા)	
૨૫.	નાઈનદાસ કાય થ (ગુરુ - વેષ્ણવની ટહેલ કરનાર)	
૨ .	હ રદાસ બ નયા (જેમણે મેડતા ગામને વેષ્ણવ કરાવ્યું)	
૨ .	હ રદાસ મેડતાવાળાની દકરી (ગુરુ - વેષ્ણવની ટહેલ કરનાર)	
૨ .	વડનગરા નાગર બ્રા ણ (જેને ત્યાં દેવો પ્રસાદની સુગંધી લેવા આવ્યા)	
૨ .	સના ય બ્રા ણ (જેમને શ્રીયમુનાજીએ કમળનો માર્ગ બનાવી આપ્યો)	

ક્રમાંક	વાર્તાનું નામ	પાન ક્રમાંક
.	એક ર પૂત (જેમને શ્રીગુસાંઈજીએ લીલા વિસ્તાર પછી દર્શન આપ્યા.)	
.	શે ની દકરી (જેણે ચાચાજીના કહેવાથી ધણીને ઝેર આપ્યું)	
૨.	એક કુંભાર (જે કૂવો ખોદતાં દટાયો)	
.	ગો વદદાસ વાસ (જેમને શ્રીનવનીતપ્રિયજીએ નૂપુર પહેરાવ્યું)	
.	એક બ્રા હા (જેણે કંસારાને ત્યાંથી શ્રીઠાકોરજીના કડા કાઢી લીધા)	
૫.	સના ચ બ્રા હા (જે બેનને મારવાથી સાપ થયો)	
.	મા દકરો વહુ (ભોળી વહુ જેણે શ્રીઠાકોરજીને આઠ વખત શ્રંગાર બદલ્યા)	
.	અ િ ન પ ાહા અને દીકરી પરખદી (ઉત્તમ શ્રોતા કે જેમના પર ગુરુ - ગોવિંદની અતુલ કૃપા)	
.	બ્રા હા (ભૂમિમાપણીવાળાનો જેણે અન્યાશ્રય કર્યો)	
.	મથુરાદાસ િ (શ્રીઆચાર્યજી - શ્રીગુસાંઈજીની સૃષ્ટિમાં શું ભેદ ? એવું પૂછનાર)	
.	યેષ્ઠાવ છોકરો (જેણે શ્રીઠાકોરજીની નિત્ય લીલાના સાક્ષાત્ દર્શન થયા)	
.	ગરીબ બ્રા હા (જેનો કોઢ વેશ્યાગામી વેષ્ણવથી મટયો)	
૨.	શ્રીગુસાંઈ નો સેવક (જેણે સાપને માયો)	
.	શાહુકારના દકરાની વહુ (મ્લેચ્છને જેની આંખોમાં શ્રીનાથજીનાં દર્શન થતાં)	
.	ચામદાસ (જે કૂલોને સ્વરૂપાત્મક જાણી સેવા કરતા)	
૫.	છ જો (કંકાસના કારણે જેનું નાક કપાયું)	
.	વેણીદાસ છીપા (જેમને શ્રીગોવર્ધનાથજી મનોરથ પ્રમાણે દર્શન દેતા)	
.	ાહી (જેણે શ્રીગુસાંઈજી સાથે ઘૃષ્ટતા કરી)	
.	દુર્ગદાસ બ્રા હા (ગંગાપુત્ર હોવાને લીધે જેમની ભેટ લેવાની શ્રીગુસાંઈજીએ ના પાડી)	
.	પુરુ િ ભદાસ (જેમને સ્વહસ્તે શ્રીગુસાંઈજીને સખડી મહાપ્રસાદ જગન્નાથપુરીમાં આરોગ્યાવ્યો)	
૫.	મીદાસ દોશી (શ્રીગુસાંઈજીએ ભેટનો રૂપિયો હાથમાં લીધો. તેથી ટકોર કરનાર)	
૫.	ગ નાથદાસ િ (જે શ્રીગુસાંઈજીના દ્રવ્યથી દાન કરતા)	
૫૨.	એક શે (બ્રાહ્મણે ભગવદ્ આવેશમાં વગર અપરસે થી સમર્પ્ય તેથી વેષ્ણવોએ દોષબુદ્ધિ આણી)	
૫.	રા પૂત ગરા સચો (જેણે અપરસ વગર શ્રીઠાકોરજીની ચોકી ખસેડી)	
૫.	પટે કણબી (જેના માટે શ્રીનાથજીએ ગાડી મોકલી)	
૫૫.	નહા દભાઈ (જેમણે અવેષ્ણવોને પણ ભીલો પાસેથી છોડાવ્યા)	
૫.	જ્ઞાન દ શે (જેમણે શ્રીગુસાંઈજીના જન્મદિવસની સુધી જીવન પર્યંત રહી)	
૫.	દુનાથ િ (વેષ્ણવ સ્ત્રીના બોધથી, આસક્તિ સ્ત્રીમાંથી શ્રીનાથજીમાં પલટાઈ)	
૫.	પાથો ગુ િ (જેણે શ્રીનાથજી સાથે વિશુદ્ધ સ્નેહ હતો)	
૫.	ોબી ગોપા પુરનો (ધોબી જે પછી ઠાકુર થયો)	
.	ોબી રાજા (ધોબી ઠાકુરની સેવા કરનાર)	

ક્રમાંક	વાર્તાનું નામ	પાન ક્રમાંક
.	પટે દીકરો પટવારીની દીકરી (જેમના પ્રેતનો શ્રીગુસાંઈજીએ ઉદ્ધાર કર્યો)	
૨.	રાજા ગુ રાતનો (જે દયા ભવૈયાથી પણ રીડયા નહિ)	
.	દયા ભવૈયો (જેના વેષ્ણવ વેશથી હત્યાઓ દૂર ભાગી)	
.	પટે કણબી (બ્રાહ્મણની માને કણબીથી ગલીત કોઢ મટયો)	
૫.	ગંગાબાઈ ાહી (જે શ્રીનાથજીને મેવાડ પધરાવતાં રથની આગળ ચાલતી રહી)	
.	રાજા જોત સંગ (જે રાસાઈ માતાનો ભક્ત હતો)	
.	રાજા જોત સગના પુરો હતનો દકરો (જેણે વિધાતાને પણ મુંઝવી)	
.	બે યૈરાગી (તાદશીએ સાધારણને છોડ્યો નહિ)	
.	એક કું િ (જેને શ્રીગુસાંઈજીએ જળ પીવાડાવીને જીવાડી)	
.	હ તત પ તત રા સ (જેઓ યજમાનની સ્ત્રીને લૂંટીને મારવાથી બ્રહ્મરાક્ષસ થયા)	
.	બે યૈરાગી યૈષ્ઠાવો (જેમણે પ્રસાદમાં કીડા જોયા)	
૨.	એક સા ાદરા નાગર બ્રા હા (જેમણે વેશ્યાની છોકરીમાં દેવીપણું જોયું)	
.	વે ચાની છોકરી	
.	વા િ ર પૂત (જેમણે મોજડી ઉતાર્યા વગર શ્રીઠાકોરજીને ઘી સમર્પ્યું)	
૫.	બરબ ની દકરી (સાહિબ કેસે મિલે ?)	
.	એક કણબી (શંખાવલી માળાવાળો)	
.	કણબી ગુ રાતનો (નાચત ઘાસમાં ગોપાળ વાળો)	
.	એક બ્રા હા ગંગા ને કાં રહેતો (જેણે સ્વપ્નમાં જ શુભીનું દુઃખ ભોગવી લીધું)	
.	ગોપીનાથદાસ ગ્વા (શ્રીગોવર્ધનનાથજીની ગાયોના ગોવાળ)	
.	બે કણબી ગુ રાતના (જે મજૂરી કરતા, માળા તિલક છૂપાવી રાખતા)	
.	એક બ્રા હા યેષ્ઠાવ (જે વૃક્ષ સાથે ભગવદ્ વાર્તા કરતો)	
૨.	ગો ડયા બ્રા હા (જે માળા તિલક છૂપાવી ભિક્ષા માંગતો)	
.	એક ાહી (જેણે કહ્યું, પૂતનાને મારી. હવે બિલાડીથી ડરો છો ?)	
.	એક યૈરાગી ં અચો ચા ગચો (જે શ્રીરામચંદ્રજીથી પૂંઠ કેરવીને ઊભો રહ્યો)	

અનુક્રમણિકા - વૈષ્ણવોની વિશિષ્ટતાની

ક્રમાંક	વિશિષ્ટતા	પાન ક્રમાંક
	ભગવાન સંબંધી વ શષ્ટતા	
૧.	શ્રીઠાકોરજી માંગી માંગીને લે.	
૨.	શ્રીઠાકોરજીની ભક્તવત્સલતા	
૩.	ભગવાને ભક્તનું સમાધાન કર્યું	
૪.	ભગવાને શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થવા આજ્ઞા કરી	
૫.	ભક્ત પર વિશિષ્ટ કૃપા કરી શ્રમ લે	
૬.	ઠાકોરજીએ પરીક્ષા કરી	
૭.	ભગવાન બાળભાવ પ્રગટ કરે	
૮.	સ્વપ્નમાં આજ્ઞા કરી	
૯.	ભગવાનની મનોરથ પૂરકતા	
૧૦.	શ્રીઠાકોરજી શ્રીગુસાંઈજીને વશ	
૧૧.	શ્રીઠાકોરજીએ શ્રીગુસાંઈજીને આજ્ઞા કરી	
૧૨.	ભગવાનનું મર્યાદા ઉલ્લંઘન	
૧૩.	શ્રીઠાકોરજીએ ફરિયાદ કરી	
૧૪.	પ્રભુ નારાજ થયા	
	ગુરુ સંબંધી વ શષ્ટતા	
૧૫.	શ્રીગુસાંઈજીના ઈશ્વર સ્વરૂપે દર્શન કર્યાં.	
૧૬.	ભગવદ્ દર્શનથી મૂર્છિત થયા ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ જલ છાંટીને સાવધ કર્યાં	
૧૭.	ચર્વિત ઉગારનું દાન	
૧૮.	ગુરુ સેવક માટે શ્રમ કરે	
૧૯.	શ્રીગુસાંઈજીની ભક્તવત્સલતા	
૨૦.	શ્રીગુસાંઈજીના પ્રતાપબળના દર્શન	
૨૧.	શ્રીગુસાંઈજી રોમાંચિત થયા	
૨૨.	શ્રીગુસાંઈજી પ્રસન્ન થયા	
૨૩.	શ્રીગુસાંઈજીએ અંતર્ધામીપણું પ્રગટ કર્યું	
૨૪.	શ્રીગુસાંઈજીની અહૈતુકી કૃપા	
૨૫.	શ્રીગુસાંઈજીનો ભક્ત પર વિશિષ્ટ સ્નેહ	
૨૬.	શ્રીગુસાંઈજીએ ભક્તો માટે ગ્રંથો કર્યાં / ભણાવ્યા	

ક્રમાંક	વિશિષ્ટતા	પાન ક્રમાંક
૨૭.	શ્રીગુસાંઈજી દર્શન આપતા	
૨૮.	સામેથી બોલાવી શરણે લીધા	
૨૯.	શ્રીગુસાંઈજી દુઃખ જોઈ દ્રવી ઊઠયા	
૩૦.	ગુરુએ પરીક્ષા લીધી	
૩૧.	ગુરુ પોતાના ભક્તને છોડતા નથી.	
૩૨.	ગુરુની વિશિષ્ટ કૃપા	
૩૩.	ગુરુએ પોતાનું સ્વરૂપજ્ઞાન કરાવ્યું	
૩૪.	ગુરુ વૈષ્ણવને સન્માન આપતા	
૩૫.	ગુરુ શ્રીઠાકોરજીનું સુખ જોતા	
૩૬.	શ્રીગુસાંઈજીએ ઠાકોરજીને મર્યાદા બતાવી	
૩૭.	શ્રીગુસાંઈજી નારાજ થયા	
૩૮.	ગુરુએ સ્નેહવશ મર્યાદા ઉલ્લંઘી	
	ભક્ત સંબંધી વ શષ્ટતા	
૩૯.	માનસી સેવા	
૪૦.	ભક્તની દિવ્ય દષ્ટિ / દિવ્ય સ્મૃતિ	
૪૧.	વિશિષ્ટ કલાથી સંપન્ન	
૪૨.	બ્રહ્મસંબંધ થતાં જ લીલા સ્ફુરાયમાન થઈ / સ્વરૂપાનંદનો અનુભવ / સ્વરૂપજ્ઞાન	
૪૩.	ત્યાગ – સમર્પણ – વૈરાગ્ય	
૪૪.	પોતાના વિત્તનો પ્રભુમાં વિનિયોગ	
૪૫.	ભક્તનું સામર્થ્ય / પ્રતાપબળ	
૪૬.	અંતરંગ કાર્યસંબંધી સેવક	
૪૭.	વ્યસનપૂર્વકની સેવા	
૪૮.	સંગે સેવક થયા	
૪૯.	ખૂબ જ આત્મી જાણી સેવક થયા	
૫૦.	દીનતા – ધૈર્ય – તત્પરતા	
૫૧.	સ્વામીને શ્રમ થાય તો ધર્મ જાય	
૫૨.	શ્રીનાથજી પ્રસન્ન રહેતા	
૫૩.	સાક્ષાત્ અનુભવ	
૫૪.	સરળ નિષ્કપટ ભક્ત	
૫૫.	ગાયોની સેવા	

ક્રમાંક	વિશિષ્ટતા	પાલ ક્રમાંક
૫૬.	વ્રજલીલાના સાક્ષાત્ દર્શન	
૫૭.	દેહભાન ભૂલાયું	
૫૮.	નિઃસાધન તથા તાપકલેશવાળા ભક્ત	
૫૯.	ગુરુની આજ્ઞા પાળી	
૬૦.	વૈષ્ણવ પ્રતિ વૈષ્ણવધર્મ / વૈષ્ણવો પ્રતિ સ્નેહ / ભગવદ્ભાવ	
૬૧.	એકાંગી ભક્તિ	
૬૨.	લૌકિક અનાસક્તિ	
૬૩.	શ્રીગુસાંઈજીમાં આસક્તિ	
૬૪.		
૬૫.	ગ્રંથોનો અભ્યાસ	
૬૬.	ભક્તે ભગવાનને વિનંતી કરી	
૬૭.	સત્સંગમાં છકેલા રહેતા	
૬૮.	વિશિષ્ટ અધિકાર	
૬૯.	ભગવદ્ આવેશ રહેતો	
૭૦.	અનન્યાશ્રય	
૭૧.	અભયતા	
૭૨.	દઢતા – ટેકીલાપણું – એકાંગી ભક્તિ	
૭૩.	વિવેક ધૈર્યાશ્રય	
૭૪.	લોકમાં અધિપતિ છતાં વૈષ્ણવ માર્ગ પ્રતિ સદ્ભાવના	
૭૫.	સખ્યભાવ	
૭૬.	આર્તી	
૭૭.	પ્રેમ ત્યાં નેમ નહિ	
૭૮.	કથા શ્રવણમાં સ્નેહ	
૭૯.	દર્શન થતાં દેહ છૂટ્યો	
૮૦.	ભાગવત પર ગુજારો કરવો છોડ્યો	
૮૧.	શ્રીનાથજીની સેવા કરતા	
૮૨.	નવતનુ પ્રાપ્ત થયું	
૮૩.	શ્રીગોવર્ધનનાથજીમાં આસક્તિ	
૮૪.	દીક્ષા લીધી નથી	
૮૫.	રાજસેવા	
૮૬.	હીન જીવિકા – હીન દશા – હીન ભાવ	

ક્રમાંક	વિશિષ્ટતા	પાલ ક્રમાંક
૮૭.	અહંકાર વ. દોષ	
૮૮.	શ્રીનાથજીના વચન ન માનનાર	
૮૯.	ગુરુની આજ્ઞાની અવજા કરનાર	
૯૦.	લોકવેદનો ત્યાગ	
૯૧.	શરણે આવ્યા પહેલાં ભગવદ્ અનુભવ	
૯૨.	અન્યાશ્રય	
૯૩.	વૈષ્ણવનો દોષ કર્યો.	
૯૪.	૮૪ વૈષ્ણવોની વાર્તા સાથે સામ્ય	
૯૫.	સૌ પ્રથમ	
૯૬.	કાચી દશા	

રૂપર વૈષ્ણવોની વિશિષ્ટતા

ભગવાન સંબંધ વ શાષ્ટતા

૧. શ્રીઠાકોરજી માંગી માંગીને લે.

૧. માંગી માંગીને ભોળી વહુ પાસેથી સેવા લેતા.	૩૬
૨. કૃષ્ણદાસભટ્ટના પ્રભુ (ભૂમિ માપણીવાળી ડોશીમા) પાસે માંગીને આરોગતા	૩૮
૩. શ્રીગોવર્ધનનાથ જે જોઈએ તે (જંદુનાથ કાત્રી) જણાવતા તથા પ્રત્યક્ષ વાતો કરતા.	૫૭
૪. પાથો ગુર્જરી પાસે શ્રીઠાકોરજી સાક્ષાત્ માંગીને લેતા.	૫૮
૫. શ્રીઠાકોરજીએ સાનુભવ જતાવી વાઘાજીને કહ્યું કે - તવાપુરીમાંથી ઓછું છે. જેથી મારું ગળું ઊભાવ છે	૭૪
૬. શ્રીઠાકોરજી ગોપીનાથ ગ્વાલ સાથે ખેલતા - બેધડક કહેતા.	૭૯

૨. શ્રીઠાકોરજીની ભકતવત્સલતા

૧. શ્રીઠાકોરજી જીદે ચઢયા - 'કૃષ્ણભટ્ટ તું પાછો આવ, તારા વગર મને ગમતું નથી.'	૨
૨. કૃષ્ણભટ્ટ થકી અલૌકિક રાસલીલા રાસધારીઓ કરી શક્યા.	૨
૩. કૃષ્ણભટ્ટની વસંત પંચમી શ્રીઠાકોરજી માણ્યા.	૨
૪. શ્રીઠાકોરજીએ વીરાં પાસેથી છેક સુધી સેવા કરાવી, પછી અંતર્ધાન થયા.	૫
૫. (કાકાજીવાળો પટેલ) ભૂખ્યા પટેલને લાડુ ખવડાવવા ખિરકમાં પધાર્યા.	૨૦
૬. જનાર્દનદાસ કેદમાં છે જાણી, પ્રભુએ મલેચ્છની બુદ્ધિ ફેરવી.	૨૪
૭. શ્રીઠાકોરજીએ સ્વેચ્છાથી હરિદાસની દીકરીને ચરણ સ્પર્શ કરાવ્યા.	૨૭
૮. વડનગરવાળા બ્રાહ્મણની જ્ઞાતિને પરચો દેખાડ્યો.	૨૮
૯. સેવકનો વિશ્વાસ દઢ કરાવવા માટે પણ સેવકની કડા કાઢી લેવાની ફરિયાદ શ્રીગુંસાઈજીને કરી.	૩૪
૧૦. ભોળી વહુને શ્રીઠાકોરજી સર્વ રસનો અનુભવ કરાવતા.	૩૬
૧૧. પ્રભુએ અલીખાન પઠાણને યાદ કરીને દર્શન માટે બોલાવ્યો.	૩૭
૧૨. નામ પામતા પહેલા જ ઠાકોરજીમાં અત્યંત પ્રીતિ તથા રસાનુભવ થયો.	૩૭
૧૩. શ્યામદાસને વ્રજભકતોએ માંગવા કહ્યું.	૪૪
૧૪. શ્રીઠાકોરજીને (પટેલ કે જેને માટે ગાડી મોકલી) તે વૈષ્ણવનો તાપ સહન ન થયો.	૫૪
૧૫. પ્રમેયથી ભવૈયાવાળા રાજાના હૃદયમાં પ્રભુ લીલા સહિત બિરાજ્યા.	૬૨

વાર્તા ક્રમાંક

૧૬. શ્રીગોવર્ધનધર ગંગાબાઈને વશ હતા.	૬૫
૧૭. પ્રમેયબળથી વેશ્યાની છોકરીનો ઉદ્ધાર, કોઈ કુળ - કૃતિ નહોતી જોઈ.	૭૩
૧૮. મોજડી પહેરી શ્રીઠાકોરજીને ઘી સમર્પ્યું છતાં શ્રીઠાકોરજીએ વાઘાજીનો પક્ષ લીધો.	૭૪
૧૯. ગંગાકાંઠાના બ્રાહ્મણના અનેક કષ્ટોને સહજ સ્વપ્નમાં ભોગવાવી લીધા.	૭૮
૨૦. ભોગના લાડુ નંગ ૮ સૌ ગોપબાળકોને વહેંચ્યા. (ગોપીનાથ ગ્વાલ)	૭૯
૨૧. પ્રભુ બિલાડીના ડરના મિસે ગોદમાં વધુ ભરાઈને વાત્સલ્ય સુખ આપવા લાગ્યા.	૮૩
૨૨. "હું પણ શ્રીગુંસાઈજીના ભત્રિજાને જોવા આવીશ." સ્વામીનીજી. (કાકાજીવાળો પટેલ)	૨૦

૩. ભગવાને ભકતનું સમાધાન કર્યું.

૧. શ્રીનાથજીએ એનું સમાધાન ઘણી રીતે કર્યું ત્યારે કાકાજીવાળા પટેલે દરવાજો ખોલ્યો.	૨૦
૨. પ્રભુએ શ્રીગુંસાઈજીની વાણી સત્ય કરી બતાવી અને દક્ષિણનો છોકરોને અલૌકિક અનુભવ કરાવ્યો.	૪૦
૩. સેવકની સેવાનો અનુભવ શ્રીગુંસાઈજીને થયો. પૌક ધર્યો તે શ્રીગુંસાઈજીના દાંતમાં દાણો ભરાઈ ગયો.	૫૩
૪. પ્રભુએ પુરોહિતના દીકરાની કહેણી માનીને રાજાને પરચો બતાવ્યો.	૬૬

૪. ભગવાને શ્રીગુંસાઈજીના સેવક થવા આજ્ઞા કરી.

૧. ગિરિ રાજની પરિક્રમા કરનાર વૈરાગી.	૨૩
૨. અલીખાનને આજ્ઞા આપી.	૩૭

૫. ભકત પર વિશિષ્ટ કૃપા કરી શ્રમ લે.

૧. શ્રીનાથજીએ સામે ચાલીને કૃષ્ણભટ્ટને ચરણસ્પર્શ કરાવ્યા.	૨
૨. રાસધારીઓના લૌકિક દેહમાં પણ સાક્ષાત્ પુરુષોત્તમનો આવેશ થયો.	૨
૩. કૃષ્ણભટ્ટની વસંત પંચમી ચોથે શ્રીઠાકોરજી માણ્યા.	૨
૪. ભોગના લાડુ નંગ ૮ સૌ ગોપબાળકોને વહેંચ્યા.	૭૯

૬. ઠાકોરજીએ પરીક્ષા કરી

૧. ઠાકોરજીએ કૃષ્ણભટ્ટની પરીક્ષા કરી "તું પાછો આવ મને ગમતું નથી."	૨
૨. " અપરસ ન છોવાય - પ્રસાદ લઈ લો. " વગેરે વચન કનોજીયા સ્ત્રી પુરૂષને કહ્યું.	૫૨

૭.	ભગવાન બાળભાવ પ્રગટ કરે	વાર્તા ક્રમાંક
૧.	શ્રીઠાકોરજી મુરારીદાસની સાથે બાળભાવે હઠ કરી - ઝઘડો કરતા.	૪
૨.	પાથોને શ્રીનાથજી સાથે બાળભાવ હતો.	૫૮
૩.	શ્રીઠાકોરજી માટે બાળભાવ જેથી (બિલાડીથી ડર્યા તે વાત વાળા ડોશીમા) સાથે લઈને સાથે લઈને સુવે.	૮૩
૮.	સ્વપ્નમાં આજ્ઞા કરી	
૧.	શ્રીઠાકોરજીએ સ્વપ્નમાં કૃષ્ણભટ્ટ તથા નિહાલચંદભાઈને જણાવ્યું કે હું ગોકુળ જાઉં છું. (જમીન માપણીવાળા અન્યાશ્રયના પ્રસંગમાં)	૩૮
૨.	વૈરાગી વૈષ્ણવને શ્રીઠાકોરજી સ્વપ્નમાં જતાવતા.	૭૧
૯.	ભગવાનની મનોરથ પૂરકતા	
૧.	વેણીદાસ છીપાને મનોરથ પ્રમાણે શ્રીઠાકોરજી દર્શન આપતા.	૪૬
૧૦.	ઠાકોરજી શ્રીગુસાંઈજીને વશ	
૧.	ચાચાજીને ભાઈલા કોઠારીને ત્યાં શ્રીગુસાંઈજી દર્શન આપતા.	૩
૧૧.	ઠાકોરજીએ શ્રીગુસાંઈજીને આજ્ઞા કરી.	
૧.	ઠાકોરજીએ ગુસાંઈજીને કણબી વૈષ્ણવ માટે આજ્ઞા કરી કે ગાડી મોકલે.	૫૪
૧૨.	ભગવાનનું મર્યાદા ઉલ્લંઘન	
૧.	શ્રીઠાકોરજી શ્રાદ્ધ નિમિત્તનું આરોગ્યા. (બંગાળનો બ્રાહ્મણ)	૧૩
૨.	પ્રેમના કારણે મહાપ્રભુજીની મેંડ પણ તોડીને શ્રીનાથજી પાથો ગુજરીને મંદિરમાં લઈ ગયા.	૫૮
૧૩.	ઠાકોરજીએ ફરિયાદ કરી.	
૧.	શ્રીઠાકોરજી સેવા લેવા માટે ઉતાવળા થવાથી ઘરે પધાર્યા પહેલાં જ શ્રીગુસાંઈજીને ફરિયાદ કરી કે બ્રાહ્મણે મારાં કડાં ઉતારી લીધા એમ ત્રણ વાર ફરિયાદ કરી.	૨૪
૧૪.	પ્રભુ નારાજ થયા.	
૧.	શ્રીગુસાંઈજી નારાયણદાસ પર નારાજ થયા.	૬
૨.	ડોશીએ જમીનમાપણીવાળાનો અત્યાશ્રય કર્યો.	૩૮
૩.	બ્રાહ્મણનો કોઠ મટાડવા આજીજી કરી.	૪૧
૪.	પ્રભુએ ભાવ રહિત કપટયુક્ત વૈષ્ણવોને દર્શન કરવા છતાં દર્શન ન આપ્યા.	૫૨
૫.	ઠાકોરજી વેશ્યાની છોકરીનો પક્ષ લઈ વૈષ્ણવ પર ખીજ્યા.	૭૩
૬.	પ્રભુને ઉપાલંબ આપ્યો જેથી પ્રભુ ક્ષત્રાણીથી નારાજ થઈ ગયા. (બીલાડીવાળી ડોશીમા)	૮૩

ગુરુ સંજીવ શાષ્ટતા

૧૫.	શ્રીગુસાંઈજીના ઈશ્વર સ્વરૂપે દર્શન કર્યા.	વાર્તા ક્રમાંક
૧.	રૂપમુરારીદાસે.	૭
૨.	માધોદાસ ક્ષત્રી કાબુલનાએ.	૮
૩.	માણિકચંદ તથા તેની સ્ત્રીને ઝરૂખામાંથી પૂર્ણ પુરુષોત્તમ તરીકેના દર્શન થયા.	૧૨
૪.	રૂપચંદ નંદાને.	૧૭
૫.	શ્રીગુસાંઈજીને ઈશ્વર માનતા. (જનાર્દનદાસ - ગોપાળદાસ)	૨૫
૬.	પ્રસાદ લેતા બ્રાહ્મણને શ્રીગુસાંઈજીમાં પૂર્ણપુરુષોત્તમના દર્શન થયા.	૪૧
૭.	શ્રીગુસાંઈજીના સ્વરૂપનું જ્ઞાન હતું. (લક્ષ્મીદાસ દોશી)	૫૦
૮.	શ્રીગુસાંઈજીના સ્વરૂપમાં આસક્તત (જ્ઞાનચંદ)	૫૬
૯.	શ્રીગુસાંઈજીનું દર્શન કરતાં જ શ્રીગુસાંઈજીના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થયું. (તાદશી)	૬૮
૧૦.	શ્રીગુસાંઈજીના પૂર્ણપુરુષોત્તમરૂપે દર્શન થયા. (કુંજરી)	૬૯
૧૧.	આપશ્રીના તેજપૂજના દર્શન થઈ શરણે આવ્યા. (બે વૈરાગી વૈષ્ણવ)	૭૧
૧૨.	વાઘાજીને શ્રીગુસાંઈજીના અલૌકિક સ્વરૂપના દર્શન થયા.	૭૪
૧૩.	દૂરથી અલૌકિક દર્શન થતાં જ બિરબલની દીકરી સેવકિની થઈ.	૭૫
૧૬.	ભગવદ્ દર્શનથી મૂર્છિત થયા ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ જલ છાંટીને ભાનમાં લાવ્યા.	
૧.	માધોદાસ ક્ષત્રી કાબુલના.	૮
૨.	માણિકચંદ તથા સ્ત્રીને શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન થતાં દેહભાન ભૂલાવા લાગ્યું.	૧૨
૩.	ગોવિંદદાસ ખવાસ સેવક થતાં પહેલાં જ શ્રીગુસાંઈજી - નવનીતપ્રિયજીના દર્શનથી મૂર્છિત થઈ ગયા.	૩૩
૧૭.	ચર્ચિત ઉગારનું દાન.	
૧.	હરજી કોઠારીને.	૮
૨.	ગોપાળદાસ વલ્લભાખ્યાનવાળાને.	૧૧
૩.	ગોવિંદદાસ ખવાસને.	૩૩
૧૮.	ગુરુ સેવક માટે શ્રમ કરે.	
૧.	શ્રીગુસાંઈજી, નાગજી માર્ગમાં ક્યાં પ્રસાદ લેશે તેની ચિંતાથી ડોશીમાને જણાવ્યું કે “નાગજી આવશે, મહાપ્રસાદ લેવડાવજો.”	૧
૨.	ભાઈલા કોઠારીની આર્તી જાણી, શ્રીગુસાંઈજી વાયુવેગે અસારવા પધાર્યા.	૧૦
૩.	શ્રીગુસાંઈજીએ પોતે કરજ લઈ બાપ દીકરાને છોડાવવા બિરબલને પત્ર લખ્યો.	૧૯

૪.	પટેલની માળાની ભેટ સ્વીકારવા શ્રીગુસાંઈજી ઘોડા ઉપર સામે પધાર્યા.	૨૧
૫.	શ્રીગુસાંઈજીના પ્રતાપબળથી – ચરણામૃતથી કોઢ મટી ગયો.	૬૪
૬.	કુંજરી મરણ સમયે અષ્ટાક્ષર મંત્ર પામી.	૬૯
૧૯. શ્રીગુસાંઈજીનો ભક્ત પર વિશિષ્ટ સ્નેહ		
૧.	ચાચાજીના પગને ઠોકર વાગી તો શ્રીગુસાંઈજીને આંખો દુઃખવા લાગી.	૧
૨.	નાગજીના ઘરે છ વાર શ્રીગુસાંઈજીએ ઉતારો કર્યો.	૧
૩.	શ્રીગુસાંઈજીએ માર્ગનો ગુપ્તભાવ કૃષ્ણભક્ષના હૃદયમાં સ્થાપ્યો.	૨
૪.	શ્રીગુસાંઈજી ચાચાજીને પરદેશ મોકલીને લીલામાં પધાર્યા.	૩
૫.	નારાયણદાસના મસ્તક પર શ્રીગુસાંઈજીએ હાથ ફેરવ્યો અને કાનમાં અષ્ટાક્ષર કહ્યો.	૫
૬.	શ્રીગુસાંઈજી પ્રસાદી ગદલ દર વર્ષે નારણદાસને મોકલતા.	૫
૭.	શ્રીગુસાંઈજીએ કહ્યું, “જો પટેલની ફરિયાદ આવશે તો હું તારા પર ખીજાઈશ.”	૨૦
૮.	શ્રીગુસાંઈજીએ પત્ર દ્વારા મેડતાના રાજાની બહેનને નિવેદન કરાવ્યું.	૨૬
૯.	શ્રીગુસાંઈજી સ્નાન કરતાં કરતાં જ ખડાઉ પાવડી પહેરી સામે પધાર્યા તથા બે મહિના મેડતાવાળા હરિદાસની દીકરીના ગામમાં રોકાયા.	૨૭
૧૦.	અડધી રાત્રે શ્રીગુસાંઈજીએ ઠાકોરજી તે કડાં કાઢનાર વૈષ્ણવને માથે પધરાવી આપ્યા.	૩૪
૧૧.	વૈશ્યાગામી વૈષ્ણવથી કોઢી વૈષ્ણવનો કોઢ મટાડ્યો.	૪૧
૧૨.	પુરુષોત્તમ દાસના હાથની સખડી જગન્નાથપુરીમાં શ્રીગુસાંઈજી આરોગ્યા.	૪૯
૧૩.	શ્રીગુસાંઈજીએ કનોજયા સ્ત્રી પુરૂષની સરાહના કરી.	૫૨
૧૪.	સેવકની સેવાનો અનુભવ શ્રીગુસાંઈજીને થયો. ઠાકોરજીને પૌંક ધર્યો તે દાણો શ્રીગુસાંઈજીના દાંતમાં ભરાઈ ગયો. (મહીકાંઠાનો રજપૂત)	૫૩
૧૫.	શ્રીગુસાંઈજીએ પહેલી વાર જ્ઞાનચંદને જોયો તો પણ નામ દઈને બોલાવ્યો પોતાનું માહાત્મ્ય પ્રગટ કર્યું.	૫૬
૧૬.	શ્રીગુસાંઈજીએ ગોપાલપુરના ધોબીને માંગવા કહ્યું, જેને પુષ્ટિમાર્ગીય સાયુજ્ય તથા વૈભવ માંગ્યા.	૫૯
૨૦. શ્રીગુસાંઈજીના પ્રતાપબળના દર્શન		
૧.	ગુસાંઈજીએ બાજ બહાદુરના પ્રદેશમાં વરસાદ વરસાવ્યો. (ભાઈલા કોઠારી)	૧૦
૨.	સર્પને મૂળ બ્રાહ્મણદેવનું સંપાદન કરાવ્યું અને પૂર્વ જન્મનો ભેદ કહ્યો.	૩૫
૩.	સાપને મારનાર વૈષ્ણવનો પૂર્વજન્મ શ્રીગુસાંઈજીએ કહી બતાવ્યો.	૪૨

૪.	સામે કાંઠે વૈષ્ણવ બેઠો છે તે જાણ્યું. (શાહુકારના દીકરાની વહુ)	૪૩
૫.	શ્રીગુસાંઈજીએ પૂર્વ જન્મ કહ્યો. (શાહુકારના દીકરાની વહુ)	૪૩
૬.	ચરણામૃતથી બ્રાહ્મણીનો કોઢ મટી ગયો.	૬૪
૭.	સ્વપ્નથી ગંગાબાઈનું પ્રાગટ્ય.	૬૫
૮.	વૈરાગીને શ્રીગુસાંઈજીએ વગર જાણે તુરત તેને નામ દઈને બોલાવ્યો.	
૯.	અકબરના પ્રશ્નનું સમાધાન કરીને શ્રીગુસાંઈજીએ બુદ્ધિચાતુર્ય પ્રગટ કર્યું.	૭૫
૧૦.	વૃક્ષનો પણ ઉદ્ધાર કર્યો.	૮૧
૧૧.	શ્રીગુસાંઈજી પાસેથી અલીખાને પોતાના પૂર્વજન્મની કથા જાણી.	૩૭
૨૧. શ્રીગુસાંઈજી રોમાંચિત થયા.		
૧.	શ્રીગુસાંઈજી જાણી ગયા કે નાગજી મારી પાસે આવી રહ્યો છે.	૧
૨.	જ્યારે શ્રીનાથજીએ કહ્યું કે હું તો તમારા પરકારાવાળા બંગાળના બ્રાહ્મણ સેવકને ત્યાં દાળવડા આરોગ્યો છું.	૧૩
૩.	ગણેશ વ્યાસનો દેહ છૂટ્યો ત્યારે શ્રીગુસાંઈજી રોમાંચિત થયા કેમ કે ગણેશ વ્યાસ ઉપર પોતે ચીઢે તો પણ તે તેને શીખ માનતા.	૧૪
૪.	પટેલને પ્રભુ પોતાની ગ્વાલ મંડળીમાં જમાડે છે તે જાણીને.	૨૦
૨૨. શ્રીગુસાંઈજી પ્રસન્ન થયા.		
૧.	શ્રીગુસાંઈજીએ વિહલદાસનાં વિવેક ધૈર્યાશ્રય ઉપર ખૂબ પ્રસન્નતા વ્યક્ત કરી. “ધન્ય છે” કહ્યું.	૬
૨.	મધુસૂદન ગૌડીયા બ્રાહ્મણને પાનની સેવા કરતા જોઈને ખૂબ પ્રસન્ન થયા.	૧૬
૩.	“આપ જે સ્વરૂપની સેવા પધરાવો તે શ્રી ઠાકોરજીને પૂછી જોજો.” તેવા વૈરાગીના જવાબથી શ્રીગુસાંઈજી પ્રસન્ન થયા.	૨૨
૪.	પટેલ ઉપર શ્રીનાથજીની કૃપા જાણી આપ પ્રસન્ન રહેતા.	૨૨
૫.	શ્રીગુસાંઈજી તથા શ્રીઠાકોરજી જે માર્ગ આવવાના હતા તે માર્ગ ગિરિ રાજની પરિક્રમા કરનાર વૈરાગીએ સાફ કર્યો જોઈને શ્રીગુસાંઈજી પ્રસન્ન થયા.	૨૩
૨૩. શ્રીગુસાંઈજીએ અંતયામીપણું પ્રગટ કર્યું.		
૧.	શ્રીગુસાંઈજી જાણી ગયા કે નાગજી મારી પાસે આવી રહ્યો છે.	૧
૨.	શ્રીગુસાંઈજી નારાયણદાસની અધીરતા પામી ગયા હતા.	૫
૩.	શ્રીગુસાંઈજીએ રાઘોદાસના મનની વાત જાણી. (રૂપચંદનદાની વાર્તા)	૧૭
૪.	પટેલની માળાની ભેટ સ્વીકારવા શ્રીગુસાંઈજી ઘોડા ઉપર સામે પધાર્યા.	૨૧

૭		વાર્તા ક્રમાંક
૫.	શ્રીગુસાંઈજી કથામાં અલીખાનની રાહ જોતા ત્યારે વૈષ્ણવોના મનનો સંદેહ સમજી ગયા.	૩૭
૨૪.	શ્રીગુસાંઈજીની અઠૈલુકી કૃપા	
૧.	સર્પ યોનિમાંથી ઉદ્ધાર કર્યો.	૩૫
૨.	અપકાર ઉપર પણ અનાયાસ ઉપકાર — ડંખીલા નાગનો ઉદ્ધાર.	૩૫
૩.	લીલા સ્વરૂપનું મલેચ્છ વૈષ્ણવને ભાન થયું. (શેઠના દીકરાની વહુ)	૪૩
૪.	પટેલના દીકરા — પટવારીની દીકરીના પ્રેતને દીક્ષા દીધી તથા પ્રેતને ચરણસ્પર્શ કરાવ્યા.	૬૧
૫.	કુંજરી શ્રીગુસાંઈજીની કૃપાભુતાનો લાભ પામી.	૬૮
૬.	બ્રહ્મસંબંધ પહેલાં જ બે વૈરાગી વૈષ્ણવને સામેથી બોલાવ્યા અને ભગવદ્ ભજન કરવાની આજ્ઞા કરી.	૭૧
૭.	શ્રીગુસાંઈજીએ વિનંતી વગર જ કૃપા કરી કણબી જેને ઘાસમાં ગોપાલને નાચતા જોયા તેણે નિવેદનમંત્ર આપ્યો.	૭૭
૨૫.	શ્રીગુસાંઈજીની ભક્તવત્સલતા	
૧.	રૂકિમણીજીએ નાગજીના આગહથી ચીર પહેર્યું.	૧
૨.	નાગજીએ રણછોડજીને બીડી આરોગાવતા શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન થયા.	૧
૩.	કૃષ્ણભટ્ટનો મનોરથ શ્રીગુસાંઈજીએ સિદ્ધ કરાવી આપ્યો.	૨
અ.	શ્રીનાથજીના ચરણ સ્પર્શ કરાવી આપ્યા.	
બ.	વજલીલા સહિત શ્રીનાથજીના દર્શન કરાવ્યા.	
૪.	શ્રીગુસાંઈજીએ કૃપા કરી ચાચાજીને સત્સંગ માટે નારાયણદાસ પાસે મોકલ્યા.	૧૧
૫.	નારાયણદાસના કારણે મલેચ્છ પાદશાહ પર શ્રીગુસાંઈજીની કૃપા થઈ.	૧૧
૬.	“આપની કૃપાથી સાગર થશે.” તે થયા. (ગોપાળદાસ)	૧૧
૭.	શ્રીગુસાંઈજીએ કહ્યું, “આવતા જતા એક મહિનો તારે ત્યાં રહીશ.” (માણિકચંદ)	૧૨
૮.	શ્રીગુસાંઈજીએ પટકાલાનો વાઘો પોતે અંગીકાર કર્યો.	૧૩
૯.	પટેલની માથાની ભેટ સ્વીકારવા શ્રીગુસાંઈજી ઘોડા ઉપર સામે પધાર્યા.	૨૧
૧૦.	જેને ધણીને ઝેર આપ્યું તે શેઠની દીકરીની આર્તી જાણી ચાચાજીને મોકલી આપ્યા.	૩૧
૧૧.	પરોક્ષ રીતે શ્રીગુસાંઈજીથી પ્રાગટ્ય (સ્વપ્નસૃષ્ટિથી) (ગંગાબાઈની મા)	૬૫
૧૨.	શ્રીગુસાંઈજી શંખાવલીવાળા કણબી પર કૃપા કરી ભેટ સ્વીકારવા સામેથી પધાર્યા.	૭૬

૮		વાર્તા ક્રમાંક
૨૬.	શ્રીગુસાંઈજીએ ભક્તો માટે ગંથો કર્યા / ભણાવ્યા.	
૧.	ચાચાજીની વિનંતીથી શ્રીગુસાંઈજીએ ‘શૃંગાર રસ મંડન’ વગેરે માર્ગના ગંથોનો પ્રકાશ કર્યો.	૩
૨.	શ્રીગુસાંઈજીએ વિવેક ધૈર્યાશ્રયનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું. (વિકલદાસ કાયસ્થને)	૬
૩.	જનાર્દનદાસને ગંથ ભણાવ્યા — નિવેદનનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું.	૨૫
૪.	સનોદિયા બ્રાહ્મણ જે યમુનાજીનો કૃપાપત્ર, તેને યમુનાષ્ટપદી કરી આપી.	૨૮
૫.	સિદ્ધાંત રહસ્ય વ. સર્વ ગંથો પુરુષોત્તમદાસ પુષ્કરજા બ્રાહ્મણને ભણાવ્યા.	૪૮
૬.	તાદશીને સંન્યાસ નિર્ણય ગંથનો પાઠ કરવાની આજ્ઞા કરી.	૬૮
૭.	શ્રીગુસાંઈજીએ જ્ઞાનચંદને શ્રીઆચાર્યજી તથા શ્રીગુસાંઈજીનાં ગંથો આપ્યા.	૫૬
૨૭.	શ્રીગુસાંઈજી દર્શન આપતા	
૧.	લીલા વિસ્તાર પછી શ્રીગુસાંઈજીએ દર્શન આપ્યા અને રોજ દર્શન આપીશ તેમ રજપૂતને કહ્યું.	૩૦
૨.	ચાચાજીને ભાઈલા કોઠારીને ત્યાં શ્રીગુસાંઈજી દર્શન આપતા.	૧૦
૨૮.	સામેથી બોલાવી શરણે લીધા.	
૧.	મુરારીદાસને સામેથી બોલાવીને શરણે લીધા.	૪
૨૯.	શ્રીગુસાંઈજી દુઃખ જોઈ દ્રવી ઊઠ્યા	
૧.	શ્રીગુસાંઈજી ખુદ વિકલદાસ કાયસ્થના શરીર પરનો માર જોઈ કાંપી ઊઠ્યા.	૬
૩૦.	ગુરુએ પરીક્ષા લીધી.	
૧.	યમુનાજીમાં સ્નાન ન કરતો તે સનોદિયા બ્રાહ્મણની ગો. બાળકોએ પરીક્ષા લીધી.	૨૮
૨.	શ્રીગુસાંઈજીએ મથુરાદાસનો ત્યાગ કરીને વૈષ્ણવોની પરીક્ષા લીધી.	૩૮
૩.	ગંગાપુત્ર હોવાથી ભેટ ન લેવા અંગે શ્રીગુસાંઈજીએ દુર્ગાદાસની પરીક્ષા કરી.	૪૮
૩૧.	ગુરુ પોતાના ભક્તને છોડતા નથી.	
૧.	ગુરુ પોતાના જીવને છોડતા નથી. સર્પયોનિમાંથી પણ છોડાવ્યો.	૩૫
૨.	ભોળી વહુ કે જે શ્રીગુસાંઈજી બોલે તે બોલતી.	૩૬
૩.	બ્રાહ્મણ શ્રીગોવર્ધનનાથને શ્રમ આપતો જાણ્યો છતાં શ્રીગુસાંઈજીએ તેનો ત્યાગ ન કર્યો.	૪૧
૪.	ગુરુ આજ્ઞા હોવાથી સાધારણ વૈષ્ણવે અપરાધ કર્યો તો પણ વૈરાગી વૈષ્ણવે છોડ્યો નહિ.	૭૧

૩૨.	ગુરુની વિશિષ્ટ કૃપા	વાર્તા ક્રમાંક
૧.	શ્રીગુસાંઈજીએ સાપના શીર ઉપર ચરણ ધર્યાં.	૩૫
૨.	મ્હેચ્છને દષ્ટિ દ્વારા નિવેદન કરાવ્યું.	૪૩
૩.	જ્ઞાનચંદને ચરણોદક આપી સકળ લીલા સહિત અલૌકિક સ્વરૂપનાં દર્શન કરાવ્યાં.	૫૬
૪.	હતીત – પતીતનો પ્રેત યોનીમાંથી ઉદ્ધાર.	૭૦
૩૩.	ગુરુએ પોતાનું સ્વરૂપ જ્ઞાન કરાવ્યું.	
૧.	પોતાના સ્વરૂપનું જ્ઞાન શ્રીગુસાંઈજીએ શ્યામદાસ કણબીને કરાવ્યું.	૪૪
૩૪.	ગુરુ વેષ્યાવને સન્માન આપતા	
૧.	શ્રીગુસાંઈજીના બાળકો ગંગાબાઈનું સન્માન રાખતા.	૬૫
૨.	શ્રીગુસાંઈજીના બાળકો ચાચાજીનું સન્માન રાખતા.	૩
૩૫.	ગુરુ શ્રીઠાકોરજીનું સુખ જોતા	
૧.	પોતાના ઠાકોરજીના સુખ માટે અકબર પાસેથી ઘોડો માંગ્યો જેથી જલ્દીથી જતીપુરા – ગોકુળ પહોંચી શકાય.	૭૫
૨.	ખુલ્લા ચરણે ભર ઉનાળે શ્રીજી માટે શીતલ સામગ્રી લઈને વનમાં પધાર્યાં.	૭૮
૩૬.	શ્રીગુસાંઈજીએ ઠાકોરજીને મર્યાદા બતાવી.	
૧.	શ્રીઠાકોરજીએ શ્રંગાર કરતી વખતે જ કણબીને તેમના દર્શન કરાવવાની શ્રીગુસાંઈજીને આજ્ઞા કરી ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ ઠાકોરજીને સિદ્ધાંત બતાવ્યો કે એ મર્યાદા નથી એની ઉપરવટ આપની આજ્ઞા હોય તો તેમ કરીએ.	૫૪
૩૭.	શ્રીગુસાંઈજી નારાજ થયા.	
૧.	તેમની અંતરંગિનીને ત્યાં નાગજીએ સખડી મહાપ્રસાદ ન લીધો.	૧
૨.	નારાયણદાસે શ્રીગુસાંઈજીના ઘરનો ખર્ચ મોકલવાની વાત કરી.	૫
૩.	નારાયણદાસે વિઠ્ઠલદાસને કોરડા મારી ખૂબ દુઃખ આપ્યું.	૬
૪.	બિરબલે પૂછ્યું, “શ્રીગુસાંઈજીને કેટલું કરજ થયું છે ? હું ચૂકવી દઈશ.”	૧૦
૫.	ગણેશ વ્યાસ પર આપ ચીઢતા.	૧૪
૬.	હરિદાસ ખવાસની બહિર્મુખતા જાણીને નારાજ થયા.	૧૫
૭.	બ્રાહ્મણે કડા ઉતારી લીધા જેથી શ્રીઠાકોરજીએ શ્રીગુસાંઈજીને ફરિયાદ કરી ત્યારે.	૩૪
૮.	ક્ષત્રાણીએ નામ પામતી વખતે ધૃષ્ટતા કરી.	૪૭

	વાર્તા ક્રમાંક	
૮.	કનોજ્યા સ્ત્રી પુરૂષ વૈષ્ણવમાં દોષબુદ્ધિ આણી. તેથી તે વૈષ્ણવો પર નારાજ થયા.	૫૨
૧૦.	અપરસ વગર રજપૂતને ચોકી ખસેડતા જોઈ ચાચાજીએ પ્રસાદ ન લીધો.	૫૩
૧૧.	બ્રાહ્મણ કોઢ મટાડવા શ્રીગોવર્ધનનાથજીને શ્રમ આપતો હતો.	
૩૮.	ગુરુએ સ્નેહવશ મર્યાદા ઉલ્લંઘી	
૧.	“મ્હેચ્છને દેહ સંસ્કાર કર્યા પછી પણ, સ્નાન માત્રથી શુદ્ધ થશો.” તેમ વૈષ્ણવોને શ્રીગુસાંઈજીએ કહ્યું.	૪૩
ભક્ત સંબંધી વાક્યો		
૩૯.	માનસી સેવા	
૧.	દામોદરદાસને માનસી સિદ્ધ છે, જુદી સેવા પધરાવી નથી.	૧
૨.	માધોદાસને કાબુલથી જ શ્રીનાથજીના દર્શન થતા.	૮
૩.	જનાર્દનદાસ નિવેદનના ભાવમાં મગ્ન રહેતા.	૨૫
૪.	શ્યામદાસ કણબી ભાવાત્મક રીતે સેવા કરતા.	૪૪
૫.	કનોજિયા બ્રાહ્મણ – માનસી સેવાનો ભાવ વિચારતા હતા.	૫૨
૬.	પુરોહિતનો દીકરો માનસીમાં મગ્ન (બ્રહ્મસંબંધ થતામાં જ) રહેતો.	૬૭
૭.	તાદશી વૈષ્ણવ માનસી સેવામાં રહેતા.	૬૮
૪૦.	ભક્તની દિવ્ય દષ્ટિ / દિવ્ય સ્મૃતિ	
૧.	નારાયણદાસ શ્રીગુસાંઈજીની લીલાને ઘરે બેઠે જાણતા – શ્રીગુસાંઈજીએ જગન્નાથજીને સર્વ વસ્તુ સમર્પણ કરી દીધી તે નારાયણદાસે જાણી લીધું.	૫
૨.	શ્રીગુસાંઈજીના મનની અબલપ ઘોડાની વાત રૂપચંદ નંદાને જાણ થઈ ગઈ.	૧૭
૩.	શ્રીગુસાંઈજીની પ્રસન્નતાથી, વસ્તુ માત્રને (ઘોડાને) અલૌકિક જાણતા.	૩૭
૪.	શાહુકારના દીકરાની વહુની આંખોમાં શ્રીગોવર્ધનનાથજીની ઝળકતા.	૪૩
૫.	વૈરાગી વૈષ્ણવ શ્રીઠાકોરજીના મનનો ભાવ જાણી જતા.	૭૧
૪૧.	વિશિષ્ટકલાથી સંપન્ન	
ભ.	૧. માધોદાસ ખંભાતના – કવિ	૩
	૨. હરજી કોઠારી – કવિ	૮
	૩. ગોપાળદાસ રચિત વલ્લભાખ્યાન – પૂર્વજન્મના નરસિંહ મહેતા	૧૧
	૪. માણેકચંદ – કવિ	૧૨
	૫. નૃત્યકલાના જાણકાર – કવિ (ગોવિંદદાસ ખવાસ)	૩૩

૬.	પખાવજ સુંદર બજાવતા. (અલીખાન)	૩૭
૭.	જદુનાથ ક્ષત્રી - કવિ	૩૭
૮.	ગાયક હતી. (પાથો ગુજરી)	૫૮
૯.	'શ્રી વિહલ ગિરિધર' છાપથી કીર્તન કરતાં. (ગંગાબાઈ) - કવયિત્રી	૬૫
૪૨.	બ્રહ્મસંબંધ થતાં જ લીલા સ્ફુરાયમાન થઈ / સ્વરૂપાનંદનો અનુભવ / સ્વરૂપ જ્ઞાન	
૧.	હરજી કોઠારી	૯
૨.	રૂપચંદ નંદાને બ્રહ્મસંબંધ થતાં જ નવનિતપ્રિયજનો અનુભવ થયો.	૧૭
૩.	કાયસ્થ બાપ દીકરો નિવેદનના સ્મરણમાં છોકેલા રહેતા.	૧૯
૪.	વૈરાગીને બ્રહ્મસંબંધ થતાં જ વ્રજનું સ્વરૂપ હૃદયારૂઢ થયું.	૨૨
૫.	ગોવિંદદાસ ખવાસને શ્રીગુસાંઈજી તથા શ્રીઆચાર્યજીનું સ્વરૂપજ્ઞાન થયું.	૩૩
૬.	અલીખાન પઠાણે વ્રજના સ્વરૂપને જાણ્યું.	૩૭
૭.	નિવેદન થતામાં જ ભવૈયાવાળા રાજા રસમાં છક્યા રહેતા.	૬૨
૮.	નામ - નિવેદન થતાં જ વજલીલાનો અનુભવ થયો. શ્રીગુસાંઈજીના અલૌકિક સ્વરૂપનું દર્શન થયું તથા લીલા સ્વરૂપનું જ્ઞાન થયું.	૬૭
૯.	બિરબલની દીકરીને શ્રીગુસાંઈજીના સ્વરૂપનું જ્ઞાન હતું.	૭૫
૪૩.	ત્યાગ - સમર્પણ - વૈરાગ્ય	
૧.	માણિકચંદે ઘરનું સઘળું દ્રવ્ય, વસ્તુ નિવેદન થતામાં જ ભેટ કર્યું.	૧૨
૨.	મેડતાના હરિદાસે સર્વ સમર્પણ કર્યું.	૨૬
૩.	બે વૈરાગી વૈષ્ણવ વૈરાગી દશામાં રહેતા.	૭૧
૪.	વૃક્ષ સાથે ભગવદ્વાર્તા કરનાર વૈષ્ણવે પોતાનું સર્વસ્વ શ્રીગુસાંઈજીના ચરણે ધરી દીધું.	૮૧
૪૪.	પોતાના વિતનો પ્રભુમાં વિનિયોગ	
૧.	નાગજી ભટ્ટના હૃદયનો ભાવ ભટ્ટાણી જાણતા, માટે જ સાદાઈથી લગન કરવાનું વિચાર્યું કે પોતાનું દ્રવ્ય તો પ્રભુ અર્થે છે.	૧
૨.	પોતાનું દ્રવ્ય ભેગું થાય તેમાંથી શ્રીનાથજી માટે પરકાલાનું કાપડ લેતા.	૧૩
૪૫.	ભક્તનું સામર્થ્ય / પ્રતાપબળ	
૧.	નાગજી વૈષ્ણવનું સ્વરૂપ જાણતા.	૧
૨.	ચાચાજી યમુનાજી ઉપરથી અષ્ટાક્ષર મંત્રના બળે ચાલી શક્યા.	

૩.	તેમના રોમે રોમમાંથી અષ્ટાક્ષરનો ધ્વનિ નીકળતો.	૩
૪.	ચાચાજીએ કૃપાથી નારણદાસ કાયસ્થને શ્રીપ્રભુના દર્શન કરાવ્યા.	૫
૫.	મનુષ્યનો બલિ લેનાર દેવી ગણેશવ્યાસને કંઈ ન કરી શકી.	૧૪
૬.	દેવો અન્ય માર્ગીઓની સામે સાક્ષાત્ થયા અને ગિરિ રાજના પ્રસાદની સુગંધી લીધી. (વડનગરના બ્રાહ્મણ)	૨૮
૭.	ચાચાજીએ, સ્ત્રીએ ઝેર આપેલું તેના મરેલા ધણીને જીવતો કર્યો.	૩૧
૮.	કૃષ્ણભટ્ટે વાઘાને શ્રીગોવર્ધનનાથજીનું સ્વરૂપ કરી બ્રાહ્મણીને આપ્યું.	૩૮
૯.	ચાચાજીની વિનંતીથી શ્રીઠાકોરજીના વસ્ત્ર ધોબી ઠાકોરજીએ ધોઈ આપ્યા.	૫૮
૧૦.	રાજાએ ભવૈયાને ભેટતાં સ્પર્શથી ભવૈયાના દોષ દૂર થયા અને ચાર હત્યાઓ અલગ થઈ ગઈ.	૬૨
૧૧.	વૈષ્ણવી વેશનો પણ અતુલ પ્રતાપ છે કે ચારે હત્યા દેહથી અળગી થઈ ગઈ.	૬૨
૧૨.	વૈષ્ણવની ધોતીના છાંટાથી દલિત કોઢ મટયો.	૬૪
૧૩.	રાજાના પુરોહિતના દીકરાએ વિધાતાને પણ મૂંઝવી.	૬૭
૧૪.	તાદશી વૈષ્ણવની ચરણરજથી સાધારણ વૈષ્ણવના દોષ દૂર થયા.	૬૮
૧૫.	સાઠોદરા નાગર બ્રાહ્મણમાં દેવી જીવને જાણવાનું સામર્થ્ય હતું.	૭૨
૧૬.	વલ્લભ વિહલના નામના પ્રતાપે ભગવદાવેશ થયો, જેથી (વેશ્યાની છોકરી) રાસપંચાધ્યાયીના શ્લોક સંસ્કૃતમાં બોલવા લાગી.	૭૨
૧૭.	આંગણે પડેલી પથ્થરની શીલાને પારસમણિ બનાવ્યો.	૭૮
૪૬.	અંતરંગ કાર્ય સંબંધી સેવક	
૧.	હરિદાસ ખવાસ શ્રીગુસાંઈજીની ખવાસી કરતા.	૧૫
૨.	જગન્નાથદાસ શ્રીગુસાંઈજીની પાસે જ રહેતા.	૫૧
૩.	મહીકાંઠાનો રજપૂત શ્રીગુસાંઈજીની ભાવથી સેવા કરતો.	૫૩
૪૭.	વ્યસનપૂર્વકની સેવા	
૧.	મધુસૂદનદાસ ગોડીયા ઉનાળામાં પાનને પંખો નાખી સાચવતા હતા.	૧૬
૪૮.	સંગે સેવક થયા	
૧.	નાગજીભાઈ રાણા વ્યાસના સંગે.	૧
૨.	ચાચાજીના સંગે કૃષ્ણભટ્ટને દટતા થઈ.	૨
૩.	ચાચા હરિવંશજીના થકી ઘણાં વૈષ્ણવો શરણે આવ્યા.	૩

	વાર્તા ક્રમાંક
૪. ખંભાતના માધૌદાસ, સહજપાલ દોશી, જીવુ પારેખ, રજપૂતની દીકરી અને ભીલો, ચાચાજીના સંગે સેવક થયા.	૩
૫. નારાયણદાસ દીવાન મુરારીદાસના સંગે સેવક થયા.	૪
૬. વાસુદેવદાસ છકડાના સંગે રૂપચંદ નંદા શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થયા.	૧૭
૭. માધૌદાસના સંગે તેમના માતા - પિતા વૈષ્ણવ થયા.	૧૮
૮. જનાર્દનદાસ - ગોપાળદાસ વાસુદેવદાસના સંગે સેવક થયા.	૨૫
૯. હરિદાસ બનિયાના કારણે આખું ગામ વૈષ્ણવ થયું.	૨૬
૧૦. મેડતાના હરિદાસની દીકરીના સંગે ઘરના સૌ વૈષ્ણવ થયા.	૨૭
૧૧. ચાચાજીના સંગે શેઠની દીકરીના ઘરનાં સૌ સેવક થયા.	૩૧
૧૨. પિરજાદીથી અલીખાન પઠાણ કૃતાર્થ થયા.	૩૭
૧૩. કૃષ્ણભટ્ટના સંગે ઉજૈનની બ્રાહ્મણી સેવક થઈ.	૩૮
૧૪. વૈષ્ણવના સંગે મથુરદાસ સેવક થયા. તથા અપરાધ પછી પણ વૈષ્ણવના કારણે શ્રીગુસાંઈજીએ પાછા સ્વીકાર્યાં.	૩૯
૧૫. જ્ઞાનચંદ સંતદાસથી (પરોક્ષ) સેવક થયા.	૫૬
૧૬. વૈષ્ણવ સ્ત્રીના (પરોક્ષ) સંગે જહુનાથ ક્ષત્રી વૈષ્ણવ થયા.	૫૭
૧૭. ચાચા હરિવંશજીના સંગે ધોભી ઠાકુરવાળા રાજા સેવક થયા.	૬૦
૧૮. દયા ભવૈયો રાજાના સંગે વૈષ્ણવ થયો.	૬૩
૧૯. ધોતીના છાંટાથી કોઢ મટયો તે કણભીના સંગે બ્રાહ્મણી વૈષ્ણવ થઈ.	૬૪
૨૦. પુરોહિતના દીકરાના સંગે જોતસિંગ રાજા વૈષ્ણવ થયા.	૬૬
૨૧. ચાચાજી થકી હતિત પતિત રાક્ષસનો ઉદ્ધાર થયો.	૭૦
૨૨. સાઠોદરા નાગર બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવના સંગે વૈષ્ણવ થયો.	૭૨
૨૩. વેશ્યાની છોકરી બ્રાહ્મણના સંગે વૈષ્ણવ થઈ.	૭૩
૨૪. પંડિત પણ ગંગા કાંઠાના બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવના સંગે વૈષ્ણવ થયો.	૭૮
૪૯. ખૂબ જ આર્તી જાણી સેવક કર્યાં.	
૧. માધૌદાસના માતા - પિતાની આર્તી જાણી સેવક કર્યાં.	૧૮
૫૦. દીનતા - દેઈ - તત્પરતા	
૧. નાગજી ભટ્ટના પત્નીએ દુઃખમાં ધૈર્ય ન છોડ્યું.	૧
૨. માધૌદાસના પિતાએ પુત્રને પગે પડવા શ્રીગુસાંઈજીની આજ્ઞા માંગી.	૧૮
૩. કેદખાને ગયા પણ ધીરજ ન ખોઈ. (કાયસ્થ બાપ-દીકરો)	૧૯

	વાર્તા ક્રમાંક
૪. બિરબલની સ્વામીના કાર્યમાં તત્પરતા કે “બે વૈષ્ણવોને છોડાવીશ ત્યારે જ પ્રસાદ લઈશ.”	૧૯
૫. પટેલની માળાની ભેટ સ્વીકારવા શ્રીગુસાંઈજી ઘોડા ઉપર સામે પધાર્યાં.	૨૧
૬. શ્રીઠાકોરજી મોટા છે માટે આપની કાનીથી માની લે છે તેમ વૈરાગીએ કહ્યું.	૨૨
૭. દુર્ગાદાસ બ્રાહ્મણ ગંગાપુત્રની દીનતા.	૪૮
૮. પુરુષોત્તમદાસ પુષ્કરણા બ્રાહ્મણની દીનતા.	૪૯
૯. કનોજ્યા સ્ત્રી પુરૂષ પોતાનો દોષ જ જોતા તેવી દીનતા.	૫૨
૧૦. નિહાલચંદ ભાઈએ અસહ્ય કષ્ટમાં પણ ધૈર્ય ન ગુમાવ્યું.	૫૫
૧૧. ધૈર્યવાન (રાજા જોતસિંગના પુરોહિતનો દિકરો)	૬૭
૧૨. કુંજરીની દીનતા - આતુરતા - તાપ - કલેશ.	૬૯
૧૩. વૈરાગી વૈષ્ણવ દીન સ્વભાવના હતા.	૭૧
૧૪. “પ્રભુ ચરણ સ્પર્શને લાયક ગણે તો ચરણસ્પર્શ થાય.” કૃષ્ણભટ્ટ	
૫૧. સ્વામીને શ્રમ થાય તો ધર્મ જાય	
૧. નારાયણદાસની ગુરુભક્તિ - બેટીજીની ઈચ્છા જાણી કેદીઓને છોડી મુકાવ્યાં.	૫
૨. શ્રીગુસાંઈજી પોતાના માટે કરજ કરે તો ધર્મ જાય. (કાયસ્થ બાપ-દીકરો)	૧૯
૩. અપરસ ન્હોતી ત્યારે શ્રીઠાકોરજીને શ્રમ પડતો જાણી ચોકી હટાવી. (આચાર કરતાં ભાવ વધારે) (મહીકાંઠાનો રજપૂત)	૫૩
૪. ગંગાજીને કાંઠે રહેતો બ્રાહ્મણ ગાયને ઘાસ ધોઈને ખવડાવે. શ્રીઠાકોરજીને દૂધમાં રજ જાય તો શ્રમ થાય.	૭૮
૫૨. શ્રીનાથજી પ્રસન્ન રહેતા	
૧. શ્રીનવનિતપ્રિયજીએ તે જ દિવસે વૈરાગીએ કરેલ આ ડોલનો પ્રકાર શ્રીગુસાંઈજીને કહ્યો.	
૨. પટેલની ગાયોની સેવાથી આપ પ્રસન્ન રહેતા.	૨૨
૫૩. સાક્ષાત્ અનુભવ	
૧. શ્રીઠાકોરજી કષ્ણભટ્ટ સાથે વાતો કરતા.	૨
૨. શ્રીનાથજી કાકાજીવાળા પટેલને બિરકમાં લાડુ આપી જતા.	૨૦
૩. સનોદિયા બ્રાહ્મણને યમુનાજીનો સાક્ષાત્કાર.	૨૯
૪. દક્ષિણના છોકરાને અલૌકિક ગોચારણ લીલાના દર્શન થયા. અને સાથે ત્રણ દિવસ રાખ્યો તથા સારસ્વતકલ્પની લીલાનાં દર્શન થયાં.	૪૦

૫.	શ્રીઠાકોરજી વેશ્યાની છોકરી સાથે અનેક પ્રકારે લીલા કરે, વાતો કરે.	૭૩
૬.	ગોવર્ધનનાથજીની છાકમંડળીમાં પ્રભુ લઈ જતા તથા ખિરકમાં ઘાસમાં નૃત્ય કરતા તેવા તેને દર્શન થતા.	૭૭
૫૪. સરળ નિષ્કપટ ભક્ત		
૧.	શ્રીગુસાંઈજીને કાકાજી કહેનાર પટેલ.	૨૦
૨.	ભોળી વહુ	૩૬
૩.	શ્યામદાસ કણબી	૪૪
૪.	વેણીદાસ છીપા	૪૬
૫.	પુરુષોત્તમદાસ પુષ્કરણ બ્રાહ્મણ	૪૯
૬.	પટેલ કણબી ગુજરાતના	૬૪
૭.	ગાયને ઘાસ ધોઈને ખવડાવે. ઠાકોરજીને દૂધમાં રજ ન જાય તે ભાવથી.	૭૮
૫૫. ગાયોની સેવા		
૧.	કાકાજીવાળો પટેલ ગાયોની સેવા સારી રીતે કરતો.	૨૦
૨.	ગુજરાતનો કણબી ગાયોની ખૂબ સારી સેવા કરતો.	૭૭
૩.	બ્રાહ્મણ ગાયને ઘાસ ધોઈને ખવડાવે.	૭૮
૫૬. વ્રજલીલાના સાક્ષાત્ દર્શન		
૧.	શ્યામદાસ કણબીને વ્રજ ભક્તોએ માંગવા કહ્યું.	૪૪
૨.	દક્ષિણના છોકરાને અલૌકિક લીલાના દર્શન.	૪૦
૫૭. દેહ ભાન ભૂલાયું		
૧.	નારાયણદાસ દીવાન શ્રીગુસાંઈજીની નાવ દેખતાં જ જાણ્યા વગર નાવમાંથી ચાલવા લાગ્યા.	૫
૨.	શ્રીગુસાંઈજીના સ્વરૂપમાં મગ્ન થઈ વ્યાકુળ થઈ દેહભાન ભૂલ્યા.	૨૧
૩.	ગિરિરાજની પરિક્રમા કરનાર વૈરાગીને શ્રીગોવર્ધનધરનાં દર્શન થતાં જ દેહભાન ન રહ્યું.	૨૩
૪.	વેણીદાસ છીપા શ્રીગોવર્ધનનાથજીમાં તલ્લીન થતાં મૂર્છાવશ થઈ લીલાભાવમાં ડૂબી ગયા.	૪૬

૫૮. નિઃસાધન તથા તાપકલેશવાળા ભક્ત		
૧.	માળાવાળા પટેલ પાસે શ્રીગુસાંઈજીને ભેટ ધરવા કોઈ દ્રવ્ય નહોતું.	૨૧
૨.	વૈરાગીએ હાથની પટ્ટીમાં ડોલનો ઉત્સવ કર્યો તથા ત્રણે વખત બાટીનો ભોગ ધર્યો.	૨૨
૩.	શંખાવલીવાળો કણબી.	૭૬
૪.	‘નાચત ઘાસમાં ગોપાલ’ વાળો ગુજરાતનો કણબી.	૭૭
૫૯. ગુરુની આજ્ઞા પાળી		
૧.	કૃષ્ણદાસે વૈષ્ણવોની સેવા કરવાની શ્રીગુસાંઈજીની આજ્ઞાને પાળી બતાવી.	૨૪
૨.	શ્રીગુસાંઈજીની આજ્ઞા શિરોમાન્ય ગણી, શ્રીઠાકોરજીની સેવા બાળભાવે કરવાની આજ્ઞા કરી હતી, તે પ્રમાણે જ કરી.	૮૩
૬૦. વૈષ્ણવ પ્રતિ વૈષ્ણવ ધર્મ / વૈષ્ણવો પ્રતિ સ્નેહ / ભગવદ્ભાવ		
૧.	જેલ ભોગવી પણ વૈષ્ણવોને કૃષ્ણદાસ કાયસ્થે કષ્ટ ન આપ્યું.	૨૪
૨.	જેનો શ્રીગુસાંઈજીએ ત્યાગ કર્યો હતો તેને આચાર્યજીની સેવક ડોશીમા શ્રીગુસાંઈજી પાસે લઈ આવી.	૩૯
૩.	કનોજિયા સ્ત્રી – પુરૂષ વૈષ્ણવોની સેવા કરતા.	૫૨
૪.	અવૈષ્ણવોને પણ મરતા બચાવ્યા. (પરોપકારી)	૫૫
૫.	ધોબી ઠાકુરવાળા રાજા વૈષ્ણવોની સેવા કરતો.	૬૦
૬.	કૃષ્ણભટ્ટ વૈષ્ણવોની આગતા સ્વાગતા સેવા ઘણી કરતા.	૨
૭.	ચાચાજીને સર્વાત્મ ભાવ – વૈષ્ણવમાં પ્રભુભાવ.	૩
૬૧. એકાંગી ભક્તિ		
૧.	નાગજીના હૃદયમાં શ્રીગુસાંઈજી સર્વ લીલા સહિત સદા બિરાજતા.	૧
૨.	નાગજીને શ્રીનાથજીથી અધિક શ્રીગુસાંઈજીમાં પ્રીતિ – જલકમલ – સુવર્ણ કમલનો પ્રસંગ.	૧
૩.	કૃષ્ણભટ્ટને શ્રી ગુસાંઈજીમાં એકરસ પ્રીતિ હતી.	૨
૪.	રામચંદ્રજીએ વૈરાગીની પરીક્ષા કરી કોઢ કર્યો તે પણ તેને સ્વીકાર્યો.	૮૪
૬૨. લૌકિક અનાસક્તિ		
૧.	નાગજી દિકરીના લગ્ન માટે પણ ઘરે ન ગયા.	૧
૬૩. શ્રીગુસાંઈજીમાં આસક્તિ		
૧.	કૃષ્ણભટ્ટને શ્રીગુસાંઈજીની સેવામાં વિશેષ પ્રીતિ (પાટુકા પધરાવી આપી.)	૨

	વાર્તા ક્રમાંક	
૨. કૃષ્ણભદ્રે વેણુ ગીતના પ્રસંગમાં વર્ણન શ્રીગુસાંઈજી સંબંધે કર્યું.		
૩. ચાચા હરિવંશજી શ્રીગુસાંઈજીનો બહુ વિરહ કરતા.		
૪. નારાયણદાસ દીવાનને શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન થતાં જ અચેતન — છેલ્લી અવસ્થા જેવા થઈ ગયા.	૫	
૬૫. ગંધોનો અભ્યાસ		
૧. ગંધોનો અભ્યાસ કરતા તથા વૈષ્ણવોને સંભળાવે, સત્સંગ કરાવે.	૨	
૬૬. ભક્તને ભગવાનને વિનંતી કરી.		
૧. કૃષ્ણભદ્રે શ્રીનાથજીને મનોરથ સિદ્ધિ માટે વિનંતી કરી કે “વ્રજભક્તો સહિત આપની લીલાનું દર્શન થાય.”	૨	
૬૭. સત્સંગમાં છકેલા રહેતા		
૧. કૃષ્ણભદ્ર સત્સંગમાં — ભગવદ્દરસમાં છકેલા રહેતા. દેહનુ અનુસંધાન પણ ન રહેતુ, રાતદિવસ સત્સંગ કરતા.	૨	
૨. ચાચાજીએ શ્રીગુસાંઈજી સાથે કલાકો ઊભા રહી સત્સંગ કર્યો કે દેહભાન પણ ન રહ્યું.	૩	
૩. નારાયણદાસને સત્સંગમાં અત્યંત પ્રીતિ, જેથી રાજકાજમાં જવાનું પણ છૂટી ગયું.	૫	
૪. નિહાલચંદભાઈ સત્સંગ વાર્તામાં છકેલા રહેતા.	૫૫	
૬૮. વિશિષ્ટ અધિકાર		
૧. શ્રીગોકુળનાથજીની કથામાં માત્ર શ્રી ચાચાજી — નિહાલચંદભાઈને જ જવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થયો હતો.	૩	
૨. ચાચાજીને નામ સુજાવવાની આજ્ઞા કરી.	૩	
૩. શ્રીગુસાંઈજીની કાનીથી મુરારીદાસે નારાયણદાસને નામ સંભળાવ્યું.	૪	
૪. સાહોદરા નાગર બ્રાહ્મણે વેશ્યાની પુત્રીને નામમંત્ર આપ્યો.	૭૨	
૬૯. ભગવદ્ આવેશ રહેતો.		
૧. નાગજીભાઈને લૌકિકમાં જરાયે આસક્તિ નહોતી. દીકરીના લગ્ન માટે પણ ઘરે ન ગયા.	૧	
૨. ચાચાજીને ભગવદ્ આવેશ રહેતો.	૩	
૩. સનાદય બ્રાહ્મણ યમુનાજીમાં સ્નાન ન કરતો, સાક્ષાત્ ભાવાત્મક સમજતો.	૨૮	
૪. જ્ઞાનચંદ લીલારસમાં ડૂબેલા રહેતા.	૫૬	
૫. અંત સમયે જ્ઞાનચંદ શ્રીગુસાંઈજીની લીલામાં જ મગ્ન થઈ રહ્યા.	૫૬	
૬. વેશ્યાની છોકરીને વલ્લભ વિઠ્ઠલના નામના પ્રતાપે ભગવદાવેશ થયો તેથી રાસપંચાધ્યાયીના શ્લોક સંસ્કૃતમાં બોલવા લાગી.	૭૨	

	વાર્તા ક્રમાંક	
૭૦. અનન્ય આશ્રય		
૧. મુરારીદાસને માત્ર શ્રીઠાકોરજીનો આશ્રય છે માટે અભય છે.	૪	
૨. “માંગવું હોય તો ગોવર્ધનજી સિવાય બીજે માંગવું નહિ” તેમ શ્રીગુસાંઈજીએ નાગર બ્રાહ્મણને કહ્યું.	૨૮	
૩. ચાચા હરિવંશજીથી કનોજયા સ્ત્રીપુરૂષની અનન્યતા દઢ થઈ.		
૪. શ્રીગુસાંઈજીએ હરિદાસની દીકરીને કહ્યું, “આ તો મારી અનન્ય સેવક છે.”	૨૭	
૭૧. અભયતા		
૧. મુરારીદાસને માત્ર શ્રીઠાકોરજીનો આશ્રય છે માટે અભય છે.	૪	
૨. નારાયણદાસે પાદશાહને પણ જવાબ દીધો કે શ્રીગુસાંઈજી તારી જાતિનું મોં પણ નથી જોતા.	૫	
૩. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ પિતાના ડરથી ડર્યા નહિ તથા લોકલાજથી ડર્યા નહિ ગામજનોનો વિરોધ હોવા છતાં તિલક — માલા ધરી રાખ્યા.	૨૮	
૭૨. દટતા — ટેકીલાપણું — એકાંગી ભક્તિ		
૧. વીરાંની ઠાકોરજીમાં પતિભાવની સેવા.	૫	
૨. વિઠ્ઠલદાસ કાયસ્થે દુઃખ સહન કર્યું પણ સ્વરૂપ પ્રગટ ન કર્યું.	૬	
૩. હરિદાસ મેડતાવાળાની દીકરી અવૈષ્ણવના હાથે જમી નહિ, વૈષ્ણવને ભગવદ્ સ્મરણ ન થયા ત્યાં સુધી પ્રસાદ ન લીધો.	૨૭	
૪. સનાદય બ્રાહ્મણીને સ્નાન કરી યમુનાષ્ટપદી કરવાનો નિયમ હતો.	૨૮	
૫. શેઠની દીકરી ચણા ખાઈને ગુજારો કરતી.	૩૧	
૬. જગન્નાથદાસે ત્યાર પછી જીવન પર્યંત કોઈના દોષ ન જોયા.	૫૧	
૭. તાદશી વૈષ્ણવને શ્રીઠાકોરજીએ પ્રેમનું સ્વરૂપ સમજાવવા છતાં અપરસ કાઢી.	૫૨	
૮. શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન કરીશ ત્યારે જ ફલાહાર કરીશ. (જદુનાથ ક્ષત્રી)	૫૭	
૯. ટેકીલો વૈષ્ણવ — દયા ભવૈયો.	૬૩	
૧૦. ગંગાબાઈ વૈષ્ણવને પ્રસાદ ન લેવડાવી શકે તો ઉપવાસ કરતી.	૬૫	
૧૧. વાઘાજી રજપૂતને ત્યાં વૈષ્ણવ પ્રસાદ લેનાર ન મળે તો ઉપવાસ કરતા.	૭૪	
૧૨. વૈરાગીએ શ્રીનાથજીમાં જ પોતાના દેહઈન્દ્રિયનો વિનિયોગ કર્યો.	૮૪	
૭૩. વિવેક ધૈર્યાશ્રય		
૧. વિઠ્ઠલદાસ કાયસ્થને વિવેકધૈર્યાશ્રય સિદ્ધ થયો હતો. તેના ભાવમાં છકેલા રહેતા.	૬	
૭૪. લોકમાં અધિપતિ છતાં વૈષ્ણવ માર્ગ પ્રતિ સદ્ભાવના		
૧. મહાવનનો હાકેમ અલીખાન પઠાણ.	૩૭	

૨.	રાજા જોતસિંગ	૬૬
૩.	દેશાધિપતિના પ્રધાન બિરબલની દીકરી.	૭૫
૪.	મેડતાનો રાજા.	૨૬
૫.	અકબર બાદશાહ આપનું સન્માન કરતો.	૭૫
૭૫.	સપ્તભાવ	
૧.	દીકરીએ શ્રીકાકોરજીને પણ મીઠો ઠપકો આપ્યો “મારી ખબર પહેલાં તો ન રાખી હવે મને પૂછો છો !” ‘અમુકી તું સારી તો છે ને ?’ (મેડતાવાળા હરિદાસની દિકરી)	૨૭
૨.	“તો હું પિયર ચાલી જઈશ.” વહુ કહેતી ત્યારે પ્રભુ પણ ધમકી સહી લેતા.	૩૬
૩.	પ્રભુને પ્રેમ પણ કરે અને મહેણાં પણ મારે, એવી સખ્યબકિત પાથોની હતી.	૫૮
૭૬.	આર્તી	
૧.	રજપૂત કે જેને લીલા વિસ્તાર પછી શ્રીગુસાંઈજી દર્શન દેતા.	૩૦
૨.	જેણે ધણીને ઝેર દીધું તે શેઠની દિકરી.	૩૧
૩.	ભોળી વહુની આર્તીથી પ્રભુ પ્રસન્ન થયા.	૩૬
૪.	દક્ષિણના છોકરાનો તાપ જાણી પ્રભુએ દર્શન દીધા.	૪૦
૫.	વિરહતાપથી મ્લેચ્છનો દેહ છૂટ્યો. (શાહુકારના દીકરાની વહુ)	૪૩
૬.	ગોકુળ કે ગુરુનું નામ સાંભળી કનોજયા બ્રાહ્મણ વિહ્વળ થઈ જતા.	૫૨
૭.	નિઃસાધનતા અને તાપકલેશવાળો જીવ (શંખાવલીવાળો કણબી)	૭૬
૭૭.	પ્રેમ ત્યાં નેમ નહિ	
૧.	ગોવિંદદાસ ખવાસ નૃત્ય કરતા હતા ત્યારે શોભાબેટીજીએ અર્ધરાત્રીએ સેનભોગ આરતી ઠાકોરજીને કરાવ્યા.	૩૩
૨.	કનોજયા બ્રાહ્મણે અપરસમાં જ ઠાકોરજીને ઘી સમર્પ્યું.	૫૨
૩.	મહીકાંઠાના રજપૂતે અપરસ ન્હોતી ત્યારે શ્રીકાકોરજીને શ્રમ પડતો જાણી ચોકી હટાવી.	૫૩
૪.	વાઘાજી રજપૂતે પ્રેમના આવેશમાં મોજડી પહેરી મંદિરમાં જઈ ઘી ઠાકોરજીના કટોરામાં સમર્પ્યું.	૭૪

૭૮.	કથાશ્રવણમાં સ્નેહ	
૧.	અલીખાન તથા પિરજાદી	૩૭
૨.	બિરબલની દીકરી.	૭૫
૭૯.	દર્શન થતાં દેહ છૂટ્યો.	
૧.	દક્ષિણના છોકરાનો દર્શન બાદ દેહ છૂટી ગયો.	૪૦
૮૦.	ભાગવત પર ગુજારો કરવો છોડ્યો.	
૧.	પુરુષોત્તમદાસ પુષ્કરણા બ્રાહ્મણ	૪૯
૮૧.	શ્રીનાથજીની સેવા કરતા To Check	
૧.	પુરુષોત્તમદાસ પુષ્કરણા બ્રાહ્મણ	૪૯
૨.	જદુનાથ ક્ષત્રી	૫૭
૮૨.	નવતનુ પ્રાપ્ત થયું	
૧.	કોઢવાળા વૈષ્ણવે, દેહ છૂટ્યા પછી વેશ્યાગામી વૈષ્ણવ સાથે નૂતન દેહથી વાત કરી.	૪૧
૨.	જ્ઞાનચંદ નવતનુ પ્રાપ્ત કરી શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન કરી પછી લીલામાં ગયા.	૫૬
૮૩.	ગોવર્ધનનાથજીમાં આસકિત	
૧.	જદુનાથ ક્ષત્રી.	૫૭.
૩.	વૈરાગી કે જે અયોધ્યા ગયો તેને શ્રીગોવર્ધનનાથજીમાં ચિત્ત ચોંટી ગયું.	૮૪
૮૪.	દીક્ષા લીધી નથી.	
૧.	પાથો ગુજરી	૫૮
૨.	હતિત - પતિત રાક્ષસ	૭૦
૮૫.	રાજ સેવા	
૧.	ધોબી ઠાકુરવાળા રાજાની.	૬૦
૮૬.	હીન ગુવિકા / હીન દશા / હીન ભાવ	
૧.	રૂપમુરારી દાસ - શિકારી.	૭
૨.	અલીખાન પઠાણ તથા પિરજાદી - હીન જાતિ	૩૭
૩.	ગોપાલપુરનો ધોબી - હીનવર્ણનો સેવક	૫૯
૪.	પટેલના દીકરા પટવારીની દીકરી - પ્રેત અવતાર.	૬૧

	વાર્તા ક્રમાંક
૫. કુંજરી - હિન જાતિ	
૬. વેશ્યાની છોકરી - હીન વ્યવસાય	૭૩
૭. વૃક્ષે નીચા નમીને શ્રીગુણાઈજના ચરણસ્પર્શ કર્યા - હીન યોનિ.	૮૧
૯૭. અહંકાર વ. દોષ	
૧. નારાયણદાસ દીવાને શ્રીગુણાઈજના ઘરનો ખર્ચ ચલાવવાની વાત ચલાવી. (ધનનું અભિમાન)	૫
૨. રાઘોદાસનો અહંકાર દોષ (રૂપચંદ નંદાની વાર્તા)	૧૭
૯૮. શ્રીનાથજીના વચન ન માનનાર	
૧. શ્રીઠાકોરજીએ કૃષ્ણભટ્ટની પરીક્ષા કરી “તું પાછો આવ મને ગમતું નથી.”	૨
૨. “તમે બાળક છો. શું બધી ગાયો ભીનામાં બેસશે ?” પટેલે શ્રીગુણાઈજને કહ્યું.	૨૦
૩. શ્રીઠાકોરજીએ તાદશીને કહ્યું, “આગંતુક વૈષ્ણવો કપટી છે. માટે પ્રસાદ લઈ લો.”	૫૨
૯૯. ગુરુની આજ્ઞાની અવજ્ઞા કરનાર	
૧.	
૯૦. લોકવેદનો ત્યાગ	
૧. રાજાની બેને હરિદાસની રક્ષા કરી. (લોક મર્યાદા છોડી)	૨૬
૨. હરિદાસની દીકરી લોકનો ડર રાખ્યા વગર વૈષ્ણવને ભગવદ્ સ્મરણ કરતી.	૨૭
૩. શેઠની દીકરીએ ચાચાજીની આજ્ઞાથી ધણીને ઝેર આપ્યું. (લોક વિરુદ્ધ કાર્ય)	૩૧
૯૧. શરણે આવ્યા પહેલાં ભગવદ્ અનુભવ	
૧. અલીખાન પઠાણને વૈષ્ણવ થતા પહેલાં જ રાસલીલાનો અનુભવ કરાવ્યો તથા નામ - નિવેદન પહેલાં જ શ્રીઠાકોરજીની કૃપાથી સાનુભવ પામ્યા.	૩૭
૨. જ્ઞાનચંદને વૈષ્ણવ થતા પહેલાં પોતાનું તથા પ્રભુના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થઈ ગયું હતું.	૫૬
૩. જોતસિંહના પુરોહિતના દિકરાને બ્રહ્મસંબંધ પહેલાં જ સ્વપ્નમાં પ્રભુએ દર્શન આપ્યા.	૬૭
૯૨. અન્યાશ્રય	
૧. જમીનમાપણીવાળાનો અન્યાશ્રય કરનારી બ્રાહ્મણી.	૩૮
૯૩. વૈષ્ણવનો દોષ કર્યો	
૧. મ્હેચ્છે પૂર્વ જન્મમાં વૈષ્ણવનો દોષ કર્યો હતો જેથી મ્હેચ્છ યોનિ થઈ.	૪૩
૨. પહેલાં વૈષ્ણવની કૃતિમાં જગન્નાથ દાસની દોષ દર્શિ થઈ.	૫૧

	વાર્તા ક્રમાંક
૯૪. ૮૪ વૈષ્ણવોની વાર્તા સાથે સામ્ય	
૧. શ્રીગુણાઈજ નાગજીને નાગીયા કહેતા, જેમ આચાર્યજી દામોદરદાસને ‘દમલા’ કહેતા.	૧
૨. દમલાજીની જેમ માર્ગનું રહસ્ય નાગજીના હૃદયમાં સ્થાપ્યું.	૧
૩. નાગજીને શ્રીગુણાઈજમાં એકરસ પ્રીતિ છે, તેમ શ્રી દમલાજીને આચાર્યજીમાં	૧
૪. દમલાજીની જેમ ચાચાજીને પણ પોતાન નિજધામ ગમન પછી શ્રીગુણાઈજએ ભૂતલ પર રાખ્યા.	૩
૫. દમલાજીની જેમ ચાચાજીની કહેણી બધા જ શ્રીગુણાઈજના બાળકો રાખતા.	૩
૬. દમલાજીની જેમ ચાચાજીને ભગવદ્ આવેશ રહેતો તથા પુષ્ટિ માર્ગનો સિદ્ધાંત ધર્મ વગેરે હૃદયારૂઢ થયું.	૩
૮. ચાચાજીએ રજપૂતની દીકરી શ્રીનાથજીને અંગીકાર કરાવી, જેમ કૃષ્ણદાસે વેશ્યાની દીકરીને અંગીકાર કરાવી.	૩
૧૦ સિદ્ધાંત માટે શ્રીદમલાજીએ જેમ શ્રીગુણાઈજને ટકોર્યા તેમ લક્ષ્મીદાસ દોશીએ શ્રીગુણાઈજને ટકોર્યા કે : ‘મહારાજ આ વાત તો આપે સારી નથી કરી.’	૫૦
૧૧. વેશ્યાની છોકરીએ મંદિરના કમાડ ખોલ્યા, તો બ્રાહ્મણ બિજયો, તે જ રીતે દામોદરદાસ સંભલવાળાની વાર્તામાં તેઓ લુંડી પર બિજયા હતા.	૭૩
૯૫. સૌ પ્રથમ	
૧. શ્રીગુણાઈજના પ્રથમ સેવક નાગજીભાઈ	૧
૨. કૃષ્ણભટ્ટ માટે શ્રીગુણાઈજએ સુબોધિનીજી પર ટિપ્પણી તૈયાર કરી.	૨
૯૬. કાચી દશા	
૧. ભૂમિ માપણીવાળી ડોશીમાની	૩૮
૨. વૈષ્ણવનો છોકરો જેને નિત્યલીલાના દર્શન કર્યા.	૪૦
૩. ધોબી ઠાકુરને સાયુજય મોક્ષ.	૫૯

ષોડશગ્રંથના સૂત્રોની ટૂંકાકારીની સમજ

બા. બો.	બાલ બોધ	ચ. શ્લો.	ચતુ:શ્લોકી
સિ. મુ.	સિદ્ધાંત મુક્તાવલી	ભ. વ.	ભક્તિવર્ધિની
પુ.પ્ર.મ.	પુષ્ટિ પ્રવાહ મર્યાદા	જ. ભે.	જલભેદ
સિ. ૨.	સિદ્ધાંત રહસ્ય	પં. પ.	પંચપદ્યાની
ન. ૨.	નવરત્ન	સં. નિ.	સંન્યાસ નિર્ણય
અં. પ્ર.	અંત:કરણ પ્રબોધ	નિ. લ.	નિરોધ લક્ષણ
વિ.ધે.આ.	વિવેક - ધૈર્ય - આશ્રય	સે. ફ.	સેવાફળ
કૃષ્ણાશ્રય	કૃષ્ણાશ્રય	સે.ફ.વિ.	સેવાફળ વિવરણ

ષોડશગ્રંથના સૂત્રો

બા. બો. ૧૫	નિયતાર્થ-પ્રદાનેન તદીયત્વં તદાશ્રયઃ જે દેવના સેવક બનવામાં આવે તેને તે પ્રકારે ફળ સિદ્ધ થાય છે.	તદીયતા - તદાશ્રય	૧
બા. બો. ૧૬	જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવમાત્ર સ્વભાવથી દોષવાળો છે.	જીવની દુષ્ટતા	૨
બા. બો. ૧૬	દોષાભાવાય સર્વદા, શ્રવણાદિ તત: પ્રેમ્ણા સર્વં કાર્યં હિ સિધ્યતિ શ્રવણ તે દોષોને દૂર કરવા હંમેશા શ્રવણ વ. નવધા ભક્તિ પ્રેમપૂર્વક કરવી, તેથી સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય.		૩
બા. બો. ૧૮	સમર્પણેનાત્મનો હિ તદીયત્વં ભવેદ્ ધ્રુવમ્ સર્વવસ્તુનો આત્મા સહિત પ્રભુને સમર્પણ કરવાથી જીવને ચોકસીસ તદીયતા થાય છે.	સમર્પણ	૪
બા. બો. ૧૮	અતદીયતયા ચાપિ કેવલચેત્ સમાશ્રિતઃ તદીયતાના અભાવમાં પણ માત્ર પ્રભુનો આશ્રય રાખવો..	આશ્રય	૫
સિ. મુ. ૧	કૃષ્ણસેવા સદા કાર્યા શ્રીકૃષ્ણની હંમેશા સેવા કરવી જોઈએ.	કૃષ્ણ સેવા	૬
સિ. મુ. ૧	માનસી સા પરા મતા માનસી સેવાની ઉત્તમ ફળરૂપ માનેલી છે.	માનસી	૭
સિ. મુ. ૨	ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા કૃષ્ણમાં ચિત્તનું પરોવાવું તે સેવા છે. તેની સિદ્ધિ માટે તનુવિત્તજા સેવા કહી છે.	તનુવિત્તજા સેવા	૮

સિ. મુ. ૩	પરં બ્રહ્મતુ કૃષ્ણો હિ પરબ્રહ્મ તો કૃષ્ણ જ છે.	પરબ્રહ્મ કૃષ્ણ	૯
સિ. મુ. ૧૧	પરમાનન્દ-રૂપેતુ કૃષ્ણે સ્વાત્મનિ નિરચયઃ ભક્તોને તેમના આત્મા માટે પરમાનંદનું દાન શ્રીકૃષ્ણથી ચોક્કસ મળે છે.	કૃષ્ણાનંદ	૧૦
સિ. મુ. ૧૪	તથા કૃષ્ણં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપશ્યતિ તે ભક્ત પોતાનામાં પરબ્રહ્મ કૃષ્ણને જુએ છે.	કૃષ્ણબ્રહ્મ	૧૧
સિ. મુ. ૧૬	આત્માનન્દસમુદ્રસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિન્તયેત્ આત્માનંદરૂપી સમુદ્રમાં બિરાજેલા શ્રીકૃષ્ણનું ચિંતન કરવું.	માનસી દશા	૧૨
સિ. મુ. ૧૬	લોકાર્થો ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણં ક્લિષ્ટો ભવતિ સર્વથા લોકિક ઈચ્છાથી કૃષ્ણ સેવા કરનારને સર્વ રીતે કલેશ જ થાય છે.	લોકાર્થી	૧૩
સિ. મુ. ૧૭	ક્લિષ્ટોઽપિ ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણં લોકો નશ્યતિ સર્વથા કલેશ થાય તો પણ કૃષ્ણભજન કરે તો તેની સાંસારિકતા નાશ પામે છે.	૧૩-૧	
સિ. મુ. ૧૮	અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ પુષ્ટિમાર્ગમાં ફક્ત કૃપા જ નિયામક છે.	અનુગ્રહ	૧૪
સિ. મુ. ૧૮	જ્ઞાનાધિકો ભક્તિમાર્ગઃ એવં તસ્માત્ નિરૂપિતઃ આમ ભક્તિમાર્ગ જ્ઞાનમાર્ગથી ઉત્તમ છે.	જ્ઞાનાધિકા ભક્તિ	૧૫
સિ. મુ. ૨૦	અન્યથાભાવમાપન્નઃ તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નશ્યતિ ભક્તિ ન કરનાર પતિત થાય છે.	અન્યથા ભાવ	૧૬
પુ. પ્ર. મ. ૯	પુષ્ટિં કાયેન નિરચયઃ શ્રીઅંગથી પુષ્ટિ સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરી.	પુષ્ટિ / સેવા	૧૭
પુ. પ્ર. મ. ૧૨	ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ પુષ્ટિમાર્ગીય સૃષ્ટિ ભગવદ્ સ્વરૂપની સેવા માટે જ છે.	સેવા	૧૮
પુ. પ્ર. મ. ૧૬	શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ શુદ્ધ પુષ્ટિજીવો ભગવાનમાં જ પૂર્ણ પ્રેમવાળા હોય છે, તેઓ અત્યંત દુર્લભ છે.	શુદ્ધ ભક્તો	૧૯
પુ. પ્ર. મ. ૧૭	ભગવાનેવ હિ ફલં ભગવાન જ ચોક્કસ તેમનું ફળ છે.	ભગવાન ફળરૂપ	૨૦
પુ. પ્ર. મ. ૧૮	આસક્તૌ ભગવાનેવ શાપં દાપયતિ ક્વચિત્ શાપ - કષ્ટ	શાપ - કષ્ટ	૨૧

૨૫		
પુ. પ્ર. મ. ૨૦	લૌકિકત્વં વૈદિકત્વં કાપટયાત્ તેષુ નાન્યથા પુષ્ટિમાર્ગીય જીવોમાં વૈદિકપણું અને લૌકિકપણું દેખાવની રીતથી છે.	કાપટ્ય ૨૨
પુ. પ્ર. મ. ૨૧	વૈષ્ણવત્વહિ સહજં તેમનામાં વૈષ્ણવતા જ સહજ છે.	સહજતા ૨૩
સિ. ૨. ૨	બ્રહ્મ-સમ્બન્ધ-કરણાત્ સર્વેષાં દેહ-જીવયોઃ સર્વ-દોષ-નિવૃત્તિઃદોષનિવૃત્તિ બ્રહ્મ સંબંધ કરવાથી સોના દેહ અને જીવના બધા દોષોની ચોકસી નિવૃત્તિ થાય છે.	૨૪
સિ. ૨. ૫	નિવેદિભિઃ સમર્પ્યેવ સર્વં બધી વસ્તુ ભગવાનને નિવેદન કરીને જ પોતાનું ગૃહસ્થાશ્રમ ચલાવવો.	સમર્પણ ૨૫
સિ. ૨. ૬	તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ દરેક કાર્યની શરૂઆતમાં જ બધી વસ્તુઓ પહેલાં શ્રીપ્રમુને સમર્પણ કરવી.	સમર્પણ ૨૬
ન. ૨. ૧	ભગવાનપિ પુષ્ટિસ્થો ન કરિષ્યતિ લૌકિકીઞ્ચ ગતિમ્ ભગવાન કૃપાળુ હોય તેઓ લૌકિક ગતિ કરતા નથી.	લૌકિક ગતિ ૨૭
ન. ૨. ૨	નિવેદનન્તુ સ્મર્તલ્લ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ તાદૃશી વૈષ્ણવો સાથે મળીને સર્વપ્રકારે નિવેદનનું અવશ્ય સ્મરણ કરવું.	સત્સંગ ૨૮
ન. ૨. ૨	સર્વેશ્વરશ્ચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ ભગવાન સર્વેશ્વર અને સર્વાત્મા છે. તેઓ પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે જ બધું કરે છે.	સામર્થ્ય ૨૯
ન. ૨. ૪	યૈઃ કૃષ્ણસાત્કૃતપ્રાણૈઃ તેષાં કા પરિદેવના જેમને કૃષ્ણ સાથે પોતાના પ્રાણ જોડયા છે તેમને શી ચિંતા કરવાની હોય ?	કૃષ્ણમાં ચિન્ત ૩૦
ન. ૨. ૬	લોકે સ્વાસ્થ્યં તથા વેદે હરિસ્તુ ન કરિષ્યતિ શ્રી હરિ લૌકિક - વૈદિક કાર્યોમાં સ્વસ્થતા થવા દેશે નહિ.	સાંસારિક દુઃખો ૩૧
ન. ૨. ૬	પુષ્ટિમાર્ગસ્થિતો યસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાંખિલાઃ તેઓ પુષ્ટિમાર્ગમાં રહેલા છે માટે તમે સાક્ષી બનીને રહો.	સાક્ષીવત્ ૩૨
ન. ૨. ૭	સેવા કૃતિર્ગુરોરાજાં બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુની આજ્ઞા પ્રમાણે સેવા કરવી, હરિની ઈચ્છા કંઈ જુદી હોય તો તેમ કરવું.	ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ ૩૩
ન. ૨. ૮	હરિચ્છન્નત્ કરિષ્યતિ તથૈવ તસ્ય લીલેતિ મત્વા ચિન્તાં દુતં ત્યજેત ભગવાન જે કરશે તે તેની લીલા છે તેમ માની તુરંત ચિંતા છોડી દો.	પ્રભુની લીલા ૩૪
અં. પ્ર. ૧	કૃષ્ણાત્ પરં નાસ્તિ દૈવં વસ્તુતો દોષવર્જિતમ્ કૃષ્ણથી શ્રેષ્ઠ નિર્દોષ કોઈ દૈવી તત્ત્વ નથી.	પરબ્રહ્મતા ૩૫

૨૬		
અં. પ્ર. ૪	સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુઃ નાન્યથાતુ કરિષ્યતિ શ્રીહરિ સત્ય સંકલ્પ છે જેથી અન્યથા નહિ જ કરે.	સત્ય સંકલ્પતા ૩૬
અં. પ્ર. ૪	આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિન્દ્રોહોઽન્યથા ભવેત્ તેમની આજ્ઞા પ્રમાણે સતત કાર્ય કરવું નહિ તો સ્વામીદ્રોહ થશે.	આજ્ઞા પાલન ૩૭
અં. પ્ર. ૫	સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકનો તો આ જ ધર્મ છે, સ્વામી પોતાનો ધર્મ પાળશે.	સેવકધર્મ ૩૮
અં. પ્ર. ૮	સર્વં સમર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાથોઽસિ સુખી ભવ ભક્તિપૂર્વક બધું સમર્પવાથી તું કૃતાર્થ છે તેમ કરી સુખી થા.	સમર્પણ ૩૯
વિ. ધૈ. આ. ૧	વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ શ્રીહરિ પોતાની ઈચ્છાથી બધું કરશે તેમ સમજવું તે વિવેક છે.	હરીચ્છા ૪૦
વિ. ધૈ. આ. ૨	પ્રાર્થિતે વા તતઃ કિં સ્યાત્ પ્રાર્થના કરવાથી પણ શું થાય ?	પ્રાર્થના ૪૧
વિ. ધૈ. આ. ૩	અભિમાનશ્ચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ સ્વામિની અધિનતાના વિચારથી અભિમાનનો (વાસના સહિત) ત્યાગ કરવો.	અભિમાન ૪૨
વિ. ધૈ. આ. ૪	આપદ્-ગત્યાદિ-કાર્યેષુ હટસ્ત્યાજ્યશ્ચ સર્વથા દુઃખાદિ પ્રસંગોમાં દુરાગ્રહ સર્વ પ્રકારે ત્યજવો.	હટસ્ત્યાગ ૪૩
વિ. ધૈ. આ. ૫	ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્મ - અધર્મનું સુક્ષ્મ અવલોકન કરવું.	ધર્માધર્મ વિચાર ૪૪
વિ. ધૈ. આ. ૬	ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમ્ આમૃતેઃ સર્વતઃ સદા મરણ પર્યંત સર્વ પ્રકારથી નિરંતર ત્રિવિધ દુઃખ સહન કરવા તે ધૈર્ય કહેવાય.	ધૈર્ય ૪૫
વિ. ધૈ. આ. ૮	અશક્યે હરિરેવાસ્તિ અશક્ય અવસ્થામાં હરિ જ રક્ષણ કરવાવાળા છે.	મુશ્કેલીમાં પ્રભુ ૪૬
વિ. ધૈ. આ. ૧૦	પૈહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ આ લોક અને પરલોક સંબંધિ કાર્યોમાં સર્વ પ્રકારે શ્રીહરિ જ માતું શરણ થાઓ.	શરણ ૪૭
વિ. ધૈ. આ. ૧૪	અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ, પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્ શ્રી ભગવાન સિવાય અન્ય દેવનું ભજન કરવું, પોતે ત્યાં જવું, તે અને કોઈ કામ માટે પ્રાર્થના કરવી આ ત્રણેય વાતનો સર્વથા ત્યાગ કરવો.	અન્યાશ્રય ૪૮

વિ.ધૈ.આ. ૧૫	અવિશ્વાસો ન કર્તવ્યઃ સર્વથા બાધકસ્તુ સઃ શરણાગતિમાં અવિશ્વાસ કરવો નહિ, તે સર્વથા બાધક છે.	અવિશ્વાસ	૪૯
કૃષ્ણાશ્રય ૧	કૃષ્ણાશ્રય ગતિર્મમ કૃષ્ણ જ મારું શરણ છે.	કૃષ્ણ શરણ	૫૦
કૃષ્ણાશ્રય ૯	પાપાસક્તસ્ય દીનસ્ય કૃષ્ણા એવ ગતિર્મમમ હું પાપમાં ડુબેલો છું, દીન છું ત્યારે કૃષ્ણ એ જ મારું શરણ છે.	પાપીનું શરણ	૫૧
ચ. શ્લો. ૧	સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજાધિપઃ હંમેશા સર્વાત્મપૂર્વક સેવા યોગ્ય વ્રજના અધિપતિ શ્રીકૃષ્ણ જ છે.	સેવા	૫૨
ચ. શ્લો. ૪	અતઃ સર્વાત્મના શબ્દ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ તેથી સર્વાત્મભાવ પૂર્વક શ્રી ગોકુલેશના બન્ને ચરણ કમળોનું હંમેશા સ્મરણ અને સેવા કરવા, તે કદાપિ છોડવા નહિ. એવો મારો (શ્રીવલ્લભનો) અભિપ્રાય છે.	સ્મરણ – ભજન	૫૩
ભ. વ. ૧	બીજાભાવે દૃઢે તુ સ્યાત્ ત્યાગાત્ શ્રવણકીર્તનાત્ ત્યાગ અને કથાશ્રવણ – કીર્તનથી બીજાભાવ અવશ્ય દૃઢ થાય ત્યારે ભક્તિ દૃઢ થાય છે.	શ્રવણ – કીર્તન	૫૪
ભ. વ. ૨	બીજાદાઢર્યપ્રકાસ્તુ ગૃહે સ્થિત્વા સ્વધર્મતઃ	ગૃહ સેવા	૫૫
ભ. વ. ૨	અવ્યાવૃત્તો ભજેત કૃષ્ણં બીજાભાવ દૃઢ કરવા માટે બીજાનો સંગ કર્યા વિના ઘરમાં રહીને એકાગ્રતા પૂર્વક કૃષ્ણસેવા અને કથા-શ્રવણ કરવા.	અવ્યાવૃત્ત / અસંગ	૫૬
ભ. વ. ૩	વ્યાવૃત્તોઽપિ હરૌ ચિત્તં શ્રવણાદૌ ન્યસેત્ સદા લૌકિક સંગ થાય તો પણ શ્રીહરિમાં ચિત્ત રાખીને સદા કથા શ્રવણ વ. પ્રયત્ન કરવો.	વ્યાવૃત્તની ભક્તિ	૫૭
ભ. વ. ૩	તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ તેથી જ્યારે પ્રેમ – આસક્તિ – વ્યસન સિદ્ધ થાય ત્યારે બીજા ભાવ દૃઢ થાય છે.	ભક્તિ	૫૮
ભ. વ. ૪	સ્નેહાદ્ રાગવિનાશઃ સ્યાદ્ આસક્ત્યા સ્યાદ્ ગૃહારુચિઃ ગૃહસ્થાનાં બાધકત્વમ્ અનાત્વમત્ત્વં ચ ભાસતે યદા સ્યાત્ વ્યસનં કૃષ્ણે બીજા દૃઢ થતાં સ્નેહથી રોગનો નાશ થાય છે. આસક્તિથી ઘરમાં અરૂચિ થાય છે. ઘરમાં રહેનારાનો સંબંધ બાધક બને છે અને તેનામાં આત્મીયતા જાગતી નથી. જ્યારે વ્યસન થાય છે ત્યારે જ કૃતાર્થ થવાય.	સ્નેહઆસક્તિવ્યસનપદ	

ભ. વ. ૮	અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયેઃ સહ તત્પરૈઃ અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ આથી હરિસ્થાનમાં તદિયો સાથે તત્પર થઈને નજીક અથવા દૂર એવી રીતે રહેવું કે જેથી ચિત્તમાં દોષ ન આવે.	તદીયસંગ	૬૦
ભ. વ. ૭	ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વં દુઃસંસર્ગાત્ તથાન્નતઃ સત્સંગનો ત્યાગ કરવામાં દુઃસંગને લીધે તથા અન્નને લીધે ઘણા બાધક આવે છે.	બાધક સંગ-અન્ન	૬૧
ભ. વ. ૯	સેવાયાં વા કથાયાં વા યસ્યાસક્તિર્દૃઢા ભવેત્ યાવદ્જીવં તસ્ય નાશો ન ક્વાપીતિ મર્તિર્મમમ જેની સેવા અથવા કથામાં જીવે ત્યાં સુધી આસક્તિ થઈ હોય તેના ભાવનો કોઈ પણ પ્રસંગે નાશ થતો નથી. એવો મારો (શ્રીવલ્લભનો) અભિપ્રાય છે.	સેવા / કથા	૬૨
જ. ભ. ૧૭	સર્વાનેવ ગુણાન્ વિષ્ણોઃ વર્ણયન્તિ વિચક્ષણાઃ તેં ડમૃતોદાઃ' સમાચ્યાતાઃ તદ્-વાક્-પાનં સુદુર્લભમ્ જેઓ નિર્ગુણપણે સચ્ચિદાનંદરૂપ શ્રી હરિના બધા જ ગુણોનું વર્ણન કરે છે તેવા વિચક્ષણો અમૃતના સમુદ્ર જેવા છે. તેમના રચનામૃતનું પાન અતિ દુર્લભ છે.	ઉત્તમ વક્તા	૬૩
પં. પ. ૧	શ્રીકૃષ્ણરસવિક્ષિપ્ત – માનસારતિવર્જિતાઃ અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ શ્રીકૃષ્ણના રસમાં જેમનું મન તલ્લીન છે, ભગવાન સાથે જેમને આંતર રમણ છે, જેઓ લોક તથા વેદમાં સ્વસ્થતાને પામેલા નથી અને કથા શ્રવણમાં ઉત્સાહવાળા છે તેઓ કથાશ્રવણના મુખ્ય અધિકારી છે.	ઉત્તમ શ્રોતા	૬૪
સં. નિ. ૬	વિષયાક્રાન્તદેહાનાં નાવેશઃ સર્વદા હરેઃ વિષયથી ભરપુર દેહવાળાઓનું કોઈ પણ સમયે હરિમાં આવેશ થતો નથી.	વિષયી	૬૫
સં. નિ. ૭	વિરહાનુભવાર્થન્તુ પરિત્યાગઃ પ્રશસ્યતે વિરહના અનુભવ માટે ઘર વ. ના ત્યાગની પ્રસંશા કરવામાં આવી છે.	ત્યાગ – વિરહ	૬૬
સં. નિ. ૮	કૌણ્ડિન્યો ગોપિકાઃ પ્રોવ્તાઃ ગુરવઃ સાધનં ચ તદ્ કૌણ્ડિન્ય ઋષિ અને ગોપીઓને ગુરુ કથા છે તેમને કરેલા સાધનો શ્રેષ્ઠ છે.	ગુરુ	૬૭
સં. નિ. ૮	તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના દ્વારા ભાવ સિદ્ધ થાય છે તે સિવાય બીજું સાધન ઈચ્છવા યોગ્ય નથી.	ભાવના	૬૮

- સં. નિ. ૯ વિકલત્વં તથાસ્વાસ્થ્યં પ્રકૃતિઃ પ્રાકૃતં નહિ
જ્ઞાનં ગુણાર્ચ તસ્યૈવં વર્તમાનસ્ય બાધકાઃ વિકળતા ૬૯
વિકળતા અને અસ્વસ્થતા વિરહનો સ્વભાવ છે, તે ખરેખર પ્રાકૃત નથી,
તે રીતે રહેનારને જ્ઞાન તથા ગુણો બાધક છે.
- સં. નિ. ૧૯ હરિરત્ર ન શક્નોતિ કર્તું બાધાં કુતોડપરે !
અન્યથા માતરો બાલાન્ ન સ્તન્યૈઃ પુપુષુઃ ક્વચિત્ સ્નેહ ૭૦
હરિ અહીં વિધન કરી શકતા નથી તો બીજાઓ કયાંથી કરી શકે ? એમ ન હોય તો
માતાઓએ બાળકોને ધાવણથી કોઈ સ્થળે પોષણ કર્યું ન હોય.
- નિ. લ. ૩ ઉદ્ભવાગમને જાત ઉત્સવઃ સુમહાન્ યથા
વૃન્દાવને ગોકુલે વા તથા મે મનસિ ક્વચિત્ મનોરથ ૭૧
ઉદ્ભવજી પધાર્યા ત્યારે શ્રી વૃંદાવનમાં અથવા શ્રીગોકુળમાં જેઓ અત્યંત મોટો
ઉત્સવ થયો તેવો મારા મનમાં કોઈકવાર આવો.
- નિ. લ. ૬ ગુણગાને સુખાવાપ્તિઃ ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે
ભગવાનના ગુણગાન ગાવાથી સુખ પ્રાપ્તિ થાય છે. ગુણગાન ૭૨
- નિ. લ. ૭ ક્લિરયમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ ૭૩
ભગવાન પોતાની પ્રાપ્તિ માટે કલેશ પામતા ભક્તજનોને જોઈને કૃપાવાળા થાય
ત્યારે હૃદયમાં રહેલા સર્વાંશ સંપૂર્ણ સદાનંદ શ્રીકૃષ્ણ બહાર પ્રકટ થાય છે.
- નિ. લ. ૮ કૃપાનન્દઃ સુદુર્લભઃ
ભગવાનનો કૃપારૂપી આનંદ અત્યંત દુર્લભ છે. કૃપાનંદ ૭૪
- નિ. લ. ૧૩ ગુણેષ્વાવિષ્ટ-ચિત્તાનાં સર્વદા મુરવૈરિણઃ ?
સંસાર-વિરહ-ક્લેશો ન સ્યાતાં હરિવત્ સુખમ્ સંસાર નિવૃત્તિ ૭૫
મુરારીભગવાનના ગુણોમાં સર્વ વખતે જેમનું ચિત્ત એકતાન થયું છે તેવા ભક્તને
અહંતા મમતાત્મક સંસાર અને પ્રભુના વિરહથી થતો કલેશ નહિ થાય.
પ્રભુની માફક સુખ જ થાય છે.
- નિ. લ. ૧૮ શ્રવણં કીર્તનં સ્પષ્ટં પુત્રે કૃષ્ણપ્રિયે રતિઃ પ્રભુમાં વિનિયોગ ૭૬
શ્રવણ - કીર્તન સ્પષ્ટ રીતે થઈ શકે છે તે સંતાનોને કૃષ્ણ પ્રિય છે તેનામાં પ્રિતિ રાખવી.

- સે. ફ. ૨ ફલં વા હ્યધિકારો વા ન કાલોડત્ર નિયામકઃ કાળની અબાધકતા ૭૭
ફળ અથવા અધિકાર મળવામાં કાળ અહીં નિયામક નથી.
- સે. ફ. ૨ ઉદ્દેગઃ પ્રતિબન્ધો વા ભોગો વા સ્યાતુ બાધકમ્ પ્રતિબંધ ૭૮
સેવમાં ઉદ્દેગ, પ્રતિબંધ અથવા ભોગ થોકકસ બાધક છે.
- સે. ફ. ૭ પુષ્ટૌ નૈવ વિલમ્બયેત્ પુષ્ટિ ૭૯
ભગવાન કૃપા કરવામાં કદિ વિલંબ કરતા નથી.
- સે. ફ.વિ. સેવાયાં ફલં ત્રયમ્ અલૌકિકઃ
સામર્થ્યમ્ સાયુજ્યમ્ સેવોપયોગિ દેહો વા વૈકુંઠાદિષુ સેવાના ફળ ૮૦
સેવાના ત્રણ ફળ છે. અલૌકિક સામર્થ્ય, સાયુજ્ય અથવા વૈકુંઠ વ. માં સેવામાં
ઉપયોગી દેહ મળવો તે છે.

(શ્રીગુણોત્તરના પ્રથમ સેવક)

ભટ્ટાણી	સખી પદ્માવતી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ સાહોદરા બ્રાહ્મણ	ગામ ગોધરા
ભટ્ટાણી	કંદુકી			
પૂર્વ પ્રસંગ	સગાં વહાલાનું મૃત્યુ - ધન લૂંટાઈ ગયું જેથી દુઃખી થયા			
	વિ. ધે. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વે નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ			હરીચ્છા
	રાણાવ્યાસની કૃપાથી શરણે આવ્યા.			

પ્રસંગ

- નાગજીના દીકરીના લગ્ન માટે ખંતાતના વૈષ્ણવોએ લૂંટી મોકલી તે નાગજીએ ન વાપરતાં શ્રીગુણોત્તર પાસે લઈ આવ્યા. તેમની ગેરહાજરીમાં દીકરીનું લગ્ન ભગવદ્ કૃપાથી સારી રીતે સંપન્ન થયું.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્તુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
- હાકેમે પટ્ટો વધરાવવા આપેલા ૨૦૦)- શ્રીગુણોત્તર માટેના ચીરમાં વાપરી નાખ્યા.
સિ. ૨. ૫ નિવેદિષિઃ સમર્પ્યેવ સર્વે સમર્પણ
- નાગજી શ્રીગુણોત્તરને આરોગાવવા કેરી લાવ્યો હતો તે તેમને શ્રીરણછોડજી, શ્રીનાથજી તથા શ્રીનવનીતપ્રિયજીને માટે મોકલી દીધી તેથી નાગજી શ્રીગુણોત્તર માટે બીજી કેરી લાવી આરોગાવી.
સિ. ૨. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
- તે શ્રીગુણોત્તરના દર્શને આવ્યા હતા પણ આપ અડેલ બિરાજતા હતા અને અહીં ભિતરીયાઓ બિમાર હોવાથી રામદાસની વિનંતીથી શ્રીજીદ્વાર રોકાઈ જવું પડયું.
ન. ૨. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુ આજ્ઞા/ભગવદ્સુખ
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિન્દ્રોહોઽન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન
- શ્રીગુણોત્તર માટે કેરી લાવીને ધરી.
અં. પ્ર. ૪ સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુઃ નાન્યથાતુ કરિષ્યતિ સત્ય સંકલ્પતા
અં. પ્ર. ૮ સર્વ સમર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાર્થોઽસિ સુખી ભવ સમર્પણ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીમહાપ્રભુજી - તમે લાલન પાસે જઈ નામ પામો.
- શ્રીગુણોત્તર - મારો નાગ આજ આવવો જોઈએ.
- નાગજી - મહારાજ ! પેલા ડોશીમાને ત્યાં ત્રણ દિવસ સખડી મહાપ્રસાદ લઈને અભયડી આવ્યો છું.

- શ્રીગુણોત્તર - આ તો મારા નાગનું કામ છે.
- શ્રીગુણોત્તર - આ ચીર તો શ્રીસ્વામીનીજીને લાયક હતું તમે કેમ પહેર્યું ?
- નાગજી - રાજ, મારે દારિકા સાથે શી લેવા દેવા ? મને તો આપનાં દર્શન થયા એટલે બધા મનોરથો પૂરા થયા.
- શ્રીગુણોત્તર - આ શ્રીરણછોડજી, શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુએ માનેલા છે તેથી આ સ્થળે મારો સંબંધ છે.
- શ્રીગુણોત્તર - તું બધી કેરી રણછોડજીમાં કેમ ન લાવ્યો ? અમારાથી છુપાવ્યું કેમ ?
- નાગજી - અમે તો આપને વેચાઈ ચૂક્યા છીએ અમને તો શ્રીરણછોડજી આપે બતાવ્યા છે વળી અમે બધું છોડીને આપના ચરણોમાં લાગ્યા છીએ માટે કેરીઓ અંગીકાર કરો.
- શ્રીગુણોત્તર - શ્રીનાથજી અને શ્રીનવનીતપ્રિયજી આરોગ્યા ત્યાં હું પણ આરોગ્યો તુ ત્યાં જ બધી કેરીઓ કેમ ન આપી આવ્યો ?

તત્ત્વબોધ

- વૈષ્ણવો શ્રીગુણોત્તરના અંગરૂપ છે. આવા વૈષ્ણવો પ્રતિ શ્રીગુરુદેવ સમાન જ ભાવ રાખવો.
- વૈષ્ણવના અપરાધથી ડરતા રહેવું. શ્રીઠાકોરજી અને વૈષ્ણવોમાં પણ કંઈ ભેદ નથી.
- વૈષ્ણવોનું ધન લૌકિકમાં ખરચવું નહિ. વૈષ્ણવનું ધન તો પ્રભુ અર્થે જ વપરાય.
સિ. ૨. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
- વૈષ્ણવ ઘરમાં પધારવાના હોય તો તેમના આવવાની આતુરતા જોઈએ.
- પ્રભુ તો ભક્તવત્સલ છે તે સદેવ પોતાના ભક્તની ચિંતા રાખે છે માટે ભક્તે ચિંતા ન કરવી.
ન. ૨. ૮ હરિચંદ્રત્ કરિષ્યતિ તથૈવ
તસ્ય લીલેતિ મત્વા ચિન્તાં દુર્તં ત્યજેત પ્રભુની લીલા
- વૈષ્ણવના સંગે રહેવાથી વૈષ્ણવના હૃદયનો ભાવ જણાય.
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૌજનૈઃ સત્સંગ
- સખડી પૂર્ણ સ્નેહનું સ્વરૂપ છે. ઉત્તમ વૈષ્ણવ જાણીએ તેનો જ્ઞાતિબાધ ન રાખવો.
- વૈષ્ણવનું સ્વરૂપ જણાય તો શ્રીગુણોત્તર પ્રસન્ન થાય.
- આસક્તિવાળાને ઘરમાં અરુચી થાય.
ભ. વ. ૪ સ્નેહાદ્ રાગવિનાશઃ સ્યાદ્ આસક્ત્યા સ્યાદ્ ગુહારુચિઃ
ગુહસ્થાનાં બાધકત્વમ્ અનાત્વમત્ત્વં ચ ભાસતે
યદા સ્યાત્ વ્યસનં કૃષ્ણો સ્નેહ આસક્તિ વ્યસન
- દ્રવ્ય ન હોય તો વહેવાર સાદાઈથી કરવો.
- લૌકિક દ્રવ્ય ભૌતિકમાં વપરાય તથા અલૌકિક અલૌકિકમાં અને જે દ્રવ્ય વાપરવું પડે તે પ્રભુની આજ્ઞા લઈને વાપરવું કે જેથી સેવામાંથી ચિત્ત ન ચળે.
- પ્રભુ ઉત્તમ વસ્તુના ભોક્તા છે. તેથી તેવી વસ્તુ ખરીદીને ધરવી. જો તે શક્ય ન હોય તો માનસીમાં પણ ધરવી.

૧૩. પોતાનો ભાવ ગુપ્ત રાખવો. પોતાનો યશ ન વધારવો.
૧૪. પ્રભુ સ્વપ્નમાં આજ્ઞા કરે તે પ્રભુ સુખાર્થે હોય તો માથે ચઢાવવી.
ન. ૨. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
૧૫. ઉત્તમ ભક્ત મનોરથ પૂરક છે.
૧૬. તીર્થનું માહાત્મ્ય જાણીને જાય તો અન્યાશ્રય થાય, પણ શ્રીવલ્લભના સંબંધે જવું.
વિ. ઘે. આ. ૧૪ અન્યસ્ય ધજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ,
પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્ અન્યાશ્રય
૧૭. વૈષ્ણવોમાં દઢતાની સાથે દીનતા પણ જોઈએ.
વિ. ઘે. આ. ૩ અભિમાનરચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન
૧૮. વૈષ્ણવને પોતાના ઠાકોરથી દૂર જવાનું થાય તો તાપ - આત્મી રહેવી જોઈએ.
૧૯. ગુરુથી સમાનતા કોઈ પણ પ્રકારે ન કરવી.
૨૦. ભાવની વૃદ્ધિ માટે શ્રીઆચાર્યજી વ. ના ગ્રંથોનો અભ્યાસ કરવો. અને દીનતાપૂર્વક ગુરુ પાસેથી સમજવા.
૨૧. આપણી એક નિષ્ઠાવાળી અવ્યભિચારીણી ભક્તિ જોઈએ. અને શ્રીઠાકોરજીનું પ્રાગટ્ય જ ફળ છે. આપણે ત્યાં પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિની મુખ્યતા કહી છે. વ્રજભક્તો સાથે પ્રભુની લીલાભાવના કરવાથી સર્વફળનો અનુભવ થાય.
૨૨. ભાવમાં ઉતર - ચઢ ન આવવો જોઈએ. એક સરખો ભરપૂર ભાવ રહેવો જોઈએ.

(પદ્મા રાવળના દિકરા)

ભદ્રાણી	સખી રસવિલાસીની વસુધા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ સાંચોરા બ્રાહ્મણ	ગામ ઉજ્જૈન
પૂર્ત	પ્રસંગ	શ્રીગુંસાઈજી ઉજ્જૈન પધાર્યા ત્યારે સપરિવાર સેવક થયા.		

પ્રસંગ

૧. કૃષ્ણભટ્ટ માટે સુબોધીનીજી ઉપર ટીપ્પણી કરી.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
૨. કૃષ્ણભટ્ટનો શ્રીગોવર્ધનનાથજીના ચરણસ્પર્શ કરવાનો મનોરથ શ્રીગુંસાઈજીની કૃપાથી પૂરો થયો.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
૩. કૃષ્ણભટ્ટને શ્રીગુંસાઈજીએ શ્રીનાથજીના લીલા સમગ્રી સહિત દર્શન કરાવ્યા.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
૪. કૃષ્ણભટ્ટ આલ્યા-ગયા વૈષ્ણવોની સરભરા સારી કરતા.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વ્હિ સહજં સહજતા
૫. પ્રભુ કઈ રીતે રિઝે તેનો ઉપાય કૃષ્ણભટ્ટે વૈષ્ણવોને બતાવ્યો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વ્હિ સહજં સહજતા
૬. શ્રીગુંસાઈજીની આજ્ઞા થતાં (જોકે શ્રીઠાકોરજી તેમને ન્હોતા જવા દેવા માંગતા તો પણ) અત્યંત સ્નેહ વિવશતાના કારણે ગોકુળ ગયા.
ન. ૨. ૪ યૈઃ કૃષ્ણસાત્કૃતપ્રાણૈઃ તેષાં કા પરિદેવના કૃષ્ણમાં ચિત્ત
૭. નાગજી ભટ્ટ સાથે રાતદિવસ સુધી એકાંતમાં સત્સંગ કર્યો.
નિ. લ. ૬ ગુણગાને સુખાવાપ્તિઃ ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે ગુણગાન
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૮. રાસધારીઓ પાસે રાસ કરાવી અલૌકિક રાસના દર્શન કરાવ્યા.
સે. ફ. વિ. સેવાયાં ફલં ત્રયમ્ અલૌકિકઃ સામર્થ્યમ્ સાયુજ્યમ્ સેવોપયોગિ દેહો વા વૈકુંઠાદિષુ સેવાના ફળ
૯. કૃષ્ણભટ્ટે વસંત પંચમી થોડીક યોથમાં મનાવી.
૧૦. નિહાલચંદભાઈ સાથે મહાવનમાં ગુફામાં બેસી સત્સંગ કરતાં દેહભાન ન રહ્યું.
નિ. લ. ૬ ગુણગાને સુખાવાપ્તિઃ ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે ગુણગાન
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૧૧. વેણુગીતનો પ્રસંગ વૈષ્ણવોને જે શ્રીગુંસાઈજીથી ન સમજાયો તે કૃષ્ણભટ્ટથી સમજાઈ ગયો.

૧૨. વૈષ્ણવો માંગી માંગીને પ્રસાદ લેતા તે જ શ્રીઠાકોરજીનું માંગવું જાણવું.
૧૩. વૈષ્ણવો ચાચાજી સાથે સત્સંગ કરતા ત્યારે શ્રીઠાકોરજીની હાજરીના કારણે સૌધાની સુગંધ આવતી.
સિ. મુ. ૧૧ પરમાનન્દ-રૂપેતુ કૃષ્ણો સ્વાત્મનિ નિરચયઃ
૧૪. કૃષ્ણભટ્ટ સેવા કથામાં જ રહેતા હોવાથી વેદકર્મ કરી શકતા નહિ.
સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણાસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણ સેવા
પુ.પ્ર.મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા
૧૫. છેલ્લી વેળા હતી ત્યારે નાથદ્વારા જતાં રસ્તામાં જ કૃષ્ણભટ્ટનો દેહ છૂટ્યો ત્યારે શ્રીગોકુળનાથજીએ તેમને શ્રીનાથમંદિરમાં દેખ્યા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. કૃષ્ણભટ્ટ - મહારાજ, મારી ઈચ્છા રાજની સેવા કરવાની છે.
૨. કૃષ્ણભટ્ટ - (મનમાં) આમ તો શ્રીનાથજીનો ચરણસ્પર્શ માખી પણ કરે છે પણ એને જ્ઞાન તો છે નહિ. એટલે જ્યારે શ્રીગોવર્ધનનાથજી પોતે કૃપા કરીને શ્રીગુંસાઈજીની કાનીથી પોતે જ પોતાના બંને ચરણારવિંદ મારા માથે ધરે ત્યારે હું જાણીશ કે શ્રીગોવર્ધનનાથજીએ ચરણારવિંદનો સ્પર્શ કરાવ્યો.
કૃષ્ણભટ્ટ - મહારાજાધિરાજ, શ્રીગોવર્ધનનાથજી પોતે સાચું કહે છે પણ એક વિનંતી મારી પણ શ્રીગોવર્ધનનાથજીને પૂછો કે કૃષ્ણભટ્ટને આપના ચરણારવિંદની યોગ્યતા થઈ છે ? અને થઈ હોય તો આપ કૃષ્ણભટ્ટને સ્પર્શ કરાવશો ?
૩. શ્રીગુંસાઈજી - કૃષ્ણભટ્ટ, તારું મોટું ભાગ્ય છે ! હવે તું ચરણારવિંદનો સ્પર્શ કર.
૪. શ્રીનાથજી - કૃષ્ણભટ્ટ એ દર્શન તો અલૌકિક દેહથી થાય.
૫. કૃષ્ણભટ્ટ વૈષ્ણવોને કહેતા - ગોકુળ જઈને કંઈક કમાઈ આવજો એવું ન કરતા કે કંઈક ગાંઠનું પણ ગુમાવી આવો !
૬. શ્રીઠાકોરજી - કૃષ્ણભટ્ટ તું ઝટ આવ. તારા વગર તો મને અહીં ગોઠતું નથી.
૭. કૃષ્ણભટ્ટ - મહારાજ ! મને તો શ્રીગુંસાઈજીએ બોલાવ્યો છે અને તમને તો શ્રીગુંસાઈજીએ મને દેખાડયા છે, તેથી પહેલા, હું શ્રીગોકુળ જઈ શ્રીગુંસાઈજીના દર્શન કરી ઝટ કરતોકને આવું છું.
૮. શ્રીગુંસાઈજી - નાગીયા, તને માર્ગમાં ઘણા દિવસ થયા.
૯. બાઈએ પૂછ્યું - 'બીજા પાંચ વૈષ્ણવો ક્યાં છે ?'
૧૦. કૃષ્ણભટ્ટ - હાય હાય મેં શ્રી ઠાકોરજીને ખૂબ શ્રમ આપ્યો !
૧૧. રામદાસજી - મહારાજ, આજ શ્રીનાથજી કોને ઘેર વસંત ખેલ્યા છે ?
૧૨. શ્રીગુંસાઈજી - તમે બન્ને જણ કૃષ્ણભટ્ટ પાસે જાવ એ તમારો સંદેહ દૂર કરશે.
૧૩. શ્રીગુંસાઈજી - ભોર ભયે જાનીયે
૧૪. રામદાસજી ગોકુલનાથજીને - મહારાજ કૃષ્ણભટ્ટને શ્રીનાથજીના મંદિરમાં જતાં તો જોયા પણ બહાર નીકળતા જોયા નથી.

તત્વબોધ

૧. કાચી દશાવાળાને ખૂબ જ વિરહ થાય. વિરહને જીરવી ન શકે.
૨. વૈષ્ણવના સંગે માર્ગમાં દઢતા થાય.
૩. વૈષ્ણવોનો યથા યોગ્ય સત્કાર કરવો તથા ગુપ્ત રીતે મદદ પણ કરવી કે જેથી પોતાની મોટાઈ ન થાય.
૪. માર્ગના ગંથોનો અભ્યાસ કરી સાથેના વૈષ્ણવોની સાથે પણ સત્સંગ કરવો.
૫. ચરણસ્પર્શ કરવા એ તો ક્રિયા છે જ્યારે શ્રીનાથજી અધિકાર જાણીને સ્પર્શ કરાવે તેમાં સાર્યકતા છે.
૬. અપાર દીનતાથી પ્રભુ રીઝે.
૭. ભાવ દઢ થયા પછી ક્રિયાની અપેક્ષા નથી.
૮. શ્રીગુંસાઈજી કર્તુમ્ અકર્તુમ્ અન્યથા કર્તુમ્ સમર્થ છે.
૯. અલૌકિક સ્ત્રીભાવ વિના પુરુષદેહથી વજબકતો સહિત લીલાનાં દર્શન ન થાય.
૧૦. જીવે શ્રીઆચાર્યજી તથા શ્રીગુંસાઈજીનો આશ્રય દઢ રાખવો.
૧૧. ગોકુળમાં જઈએ તો શ્રીઠાકોરજીનાં દર્શન હૃદયમાં રાખવા. ત્યાંના લોકોના દોષ ન જોવા.
૧૨. પ્રભુ તો તદીયની આડીથી જ રીઝે.
- ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્પતિ તદીયસંગ
૧૩. સામાન્ય રીતે ગુરુ આજ્ઞા કરતાં જો અન્ય આજ્ઞા પ્રભુ સુખાર્થે હોય તો તે ભગવદ્ આજ્ઞા માનવી પણ ગાઢ પ્રેમમાં આજ્ઞા ઉઠાપાઈ જાય તો તે બાધક નથી.
- ન. ર. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા વાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
૧૪. ગુરુદેવનો પત્ર આવે તે પણ મહા ઉત્સવરૂપ છે.
નિ. લ. ૩ ઉદ્ભવાગમને જાત ઉત્સવઃ સુમહાન્ યથા
વૃન્દાવને ગોકુલે વા તથા મેં મનસિ ક્વચિત્ મનોરથ
૧૫. સત્સંગ એવો કે જેમાં દેહભાન પણ ભૂલાઈ જાય.
- પં. પ. ૧ શ્રીકૃષ્ણારસવિક્ષિપ્ત - માનસારતિવર્જિતાઃ
અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યાઃ શ્રવણોત્પુકાઃ ઉત્તમ શ્રોતા
૧૬. પ્રભુને શ્રમ થાય તેવું ક્યારેય ન કરવું.
૧૭. શુદ્ધ દિવસ - કાળ જોઈને ઉત્સવ મનાવવો તે માર્ગની શાસ્ત્રીય મર્યાદા છે અન્યથા ભક્તવત્સલતા વશ શ્રીઠાકોરજીને શ્રમ થાય.
૧૮. સત્સંગ કે સેવાથી અધિક શ્રીગુંસાઈજીમાં પ્રીતિ હતી.
૧૯. વૈષ્ણવ ઘરે આવે તો પ્રસન્નતાથી તેમનું સમાધાન કરવું.
૨૦. વૈષ્ણવોના હૃદયમાં શ્રીઠાકોરજી બીરાજે છે જેથી તેઓ માંગી માંગીને લે ત્યારે શ્રીઠાકોરજી માંગીને લે છે તેમ જાણવું.

૨૧. વૈષ્ણવો સત્સંગ કરે ત્યાં શ્રીઠાકોરજી અવશ્ય પધારે છે. શ્રીઠાકોરજી વૈષ્ણવોની વાર્તા સાંભળવાના ખૂબ વ્યસની છે.
૨૨. ભગવદ્દ્ સેવા સર્વોપરી છે. તેમાંથી સમય મળે ત્યારે વેદકર્મ કરવા. (સ્વદાસોર્થ કૃત: અંશેન સાધન) ભગવદ્દ્ સેવા આગળ લૌકિક વૈદિક તુચ્છ છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૦ લૌકિકત્વં વૈદિકત્વં કાપટયાત્ તેષુ નાન્યથા કાપટય
૨૩. સ્નેહની આ રીત છે કે સ્નેહીને મળ્યા વગર ન રહું જાય.
૨૪. ભાવનાથી સ્વરૂપનો આવિર્ભાવ થાય.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધ: સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના

(જેમના સંગે અનેક દૈવી જીવો શરણે આવ્યા.)

	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
	ચંદ્રકળા	રાજસ	ક્ષત્રીય	પટના પાસે
માઘોદાસ	કોકીલકંઠી		ક્ષત્રીય	ખંભાત
જીઉ પારેખ	મહીમતિ		વૈશ્ય	ખંભાત
સહજપાલ	ચંદ્રભાનગોપ		વૈશ્ય	ખંભાત
રજપૂત દીકરી	નવીના		રજપૂત	ખંભાત

પૂર્વ પ્રસંગ

બાળપણમાં માતા-પિતા મર્યા. વૈરાગી સ્વભાવના કારણે યાત્રા કરતાં કાશીમાં શ્રીગુસાંઈજીના અલૌકિક દર્શન થતાં તથા વિદ્વત્તા જાણતાં શરણે આવ્યા.

પ્રસંગ

- યાચાજીના સંગે ખંભાતના માઘોદાસ, સહજપાલ દોશી તથા જીઉ પારેખ સેવક થયા.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
- ભીલોને શ્રીગુસાંઈજીના સેવક કરાવ્યા.
સિ. ૨.૨ બ્રહ્મ-સમ્બન્ધ-કરણાત્ સર્વેષાં દેહ-જીવયો: સર્વ-દોષ-નિવૃત્તિ: દોષનિવૃત્તિ
- રજપૂતની દીકરી શ્રીનાથજીને અંગીકાર કરાવી.
અં. પ્ર. ૮ સર્વ સમર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાર્થોઽસિ સુખી ભવ સમર્પણ
- યાચા હરિવંશજી જે માર્ગે જાય તે માર્ગે કોઈને કોઈ વૈષ્ણવ તો થાય જ.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
- ક્ષત્રી વૈષ્ણવે આપેલ લોટીથી યાચાજીએ જળ પીધું.
પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધા: પ્રેમ્ણાતિદુર્લભા: શુદ્ધભક્તો
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
પુ. પ્ર. મ. ૨૦ લૌકિકત્વં વૈદિકત્વં કાપટયાત્ તેષુ નાન્યથા કાપટય
- યાચાજી તથા શ્રીગુસાંઈજીએ ઊભે ઊભે જ કલાકો સુધી અલૌકિક સત્સંગ કર્યો કે દેહભાન ન રહ્યું.
ન. ૨. ૮ હરિર્યદ્યત્ કરિષ્યતિ તથૈવ તસ્ય
લીલેતિ મત્વા ચિન્તાં દ્રુતં ત્યજેત પ્રભુની લીલા
ભ. વ. ૧ બીજભાવે દૃઢે તુ સ્યાત્ ત્યાગાત્ શ્રવણકીર્તનાત્ શ્રવણકીર્તન
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૌર્યનૈ: સત્સંગ
- યાચાજીએ ભીતરીયાઓને શંખનાદ કરી ઠાકોરજીને જગાડતાં રોક્યા.

- ૮ શ્રીનાથજીના શ્રીગુસાંઈજી પરના સ્નેહના ચાચાજીને દર્શન થયા.
- ૯ ચાચાજીની પીઠાથી શ્રીગુસાંઈજીને વિપ્રયોગ રહ્યો.
- પુ. પ્ર. મ. ૯ પુષ્ટિ કાચેન નિરુચયઃ પુષ્ટિ / સેવા
- ૧૦ ચાચાજીએ શ્રીગુસાંઈજીને કહ્યું : આપ, શ્રીગોકુળ બિરાજો અને હું પરદેશ જઈશ.
- બા. બો. ૧૫ નિયતાર્થ-પ્રદાનેન તદીયત્વં તદાશ્રયઃ તદાશ્રય
- સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપન્નઃ તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નરયતિ અન્યથા ભાવ
- વિ. ધૈ. આ. ૩ અભિમાનરુચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ- ભાવનાત્ અભિમાન
- વિ. ધૈ. આ. ૫ ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્મ-અધર્મવિચાર
- ૧૧ અષ્ટાક્ષર મંત્રના બળે શ્રીજમુનાજીના જળ પર ચાલી શક્યા.
- ન. ર. ૨. સર્વેરવરરુચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ સામર્થ્ય
- ૧૨ ચાચાજીની વિનંતીથી શ્રીગોકુળનાથજી, દ્વારિકાજીના મીસે વૈષ્ણવો પર કૃપા કરી દર્શન દેવા પધાર્યા.
- પુ. પ્ર. મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા
- નિ. લ. ૮ કૃપાનન્દઃ સુદુર્લભઃ કૃપાનંદ
- ૧૩ ચાચાજીએ શ્રીગોકુળનાથજી તથા શ્રીધનશ્યામજીને માર્ગના ગ્રંથોનું વાંચન કરવા ટકોર કરી ત્યારે શોભાબેટીજી, શ્રીબાળકૃષ્ણજી તથા શ્રી ધનશ્યામજી, શ્રીગોકુળનાથજીના મુખે કથા સાંભળતા હતા.
- બા. બો. ૧૬ દોષાભાવાય સર્વદા, શ્રવણાદિ તતઃ પ્રેમ્ણા સર્વં કાર્યં હિ સિધ્યતિ શ્રવણ
- ભ. વ. ૧ વીજભાવે વૃદ્ધે તુ સ્યાત્ ત્યાગાત્ શ્રવણકીર્તનાત્ શ્રવણ - કીર્તન
- જ. ભે. ૧૭ સર્વાનેવ ગુણાન્ વિષ્ણોઃ વર્ણયન્તિ વિચક્ષણાઃ
- તૈં ઽમૃતોદાઃ.' સમાચ્ચાતાઃ તદ્-વાક્-પાનં સુદુર્લભમ્ ઉત્તમ વક્તા
- પં. પ. ૧ શ્રીકૃષ્ણસવિક્ષિપ્ત - માનસારતિવર્જિતાઃ
- અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ ઉત્તમ શ્રોતા
- નિ. લ. ૬ ગુણગાને સુખાવાપ્તિઃ ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે ગુણગાન

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુસાંઈજી - ચાચાજી અમે તો તમારે માટે જ અહીં સુધી આવ્યા છીએ.
૨. ચાચાજી - મહારાજ, રાજના વગર હું ક્યાં રહું ?
૩. ચાચાજી (સ્વગત) - સામગ્રી અતિ ઉત્તમ ભગવદ્ ભોગની યોગ્ય છે પણ વૈષ્ણવ થયા વીના આ સામગ્રી શ્રીનાથજીબાવા કેમ કરી અંગીકાર કરે ?
૪. શ્રીગુસાંઈજી - બાવા આજે પ્રેમમાં મગન, રસમાં તળબોળ કેમ છો ?
૫. શ્રીગુસાંઈજી - સેવકનો તો એ જ ધર્મ છે પણ પ્રભુને શ્રમ થાય ને !

૬. ચાચાજી - આ ક્ષત્રી શ્રીગુસાંઈજી પાસે નામ પામવા બેઠો હતો ત્યારે હું પણ તે સમયે ત્યાં બેઠો હતો. તે સમયની યાદ મને આવી ગઈ.
૭. વૈષ્ણવ - ધણીની વસ્તુ ધણી પાસે પહોંચે તો સારું.
૮. ચાચાજી - આપ શ્રીગોકુળ બિરાજો અને હું પરદેશ જઈશ.
૯. ચાચાજી - મેં ભગવન્નામ લીધું તે તો શ્રીઠાકુરજીએ સાંભળ્યું અને તારું હજી નથી સાંભળ્યું
૧૦. ચાચાજી શ્રીગોકુળનાથજીને - રાજ, આપ દ્વારિકાજી નહિ પધારો તો વલ્લભ કુળના કોઈ શ્રીદ્વારિકાજી નહિ પધારે.
૧૧. રામદાસજી - ચાચાજી સમાચાર તો ત્યારે કહેવાય કે કશું બાકી છોડી પધાર્યા હોય !
૧૨. ચાચાજી - રામદાજી, હવે તો પંચાધ્યાયી સઘળી પાઠ કરીએ છીએ.
૧૩. ચાચાજી શ્રીગોકુળનાથજી તથા શ્રી ધનશ્યામજીને - બાવા બીજી વાત શી કરો છો ? હવે તો પોથી સંભાળો.
૧૪. શ્રીગિરધરજી - શ્રીવલ્લભ (શ્રીગોકુળનાથજી) વીના કોણ જુએ વિચારે !

તત્ત્વબોધ

૧. ભગવાનને મેળવવાનો સતત ઉચાટ જીવમાં હોય તો પ્રભુ કૃપા કરે.
- નિ. લ. ૭ કિલ્લરયમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
૨. વૈષ્ણવ સ્નેહીના સંબંધવાળાની પાસે દોડી જાય.
૩. શ્રીઠાકોરજી માટે ઉત્તમ વસ્તુ પૈસા આપીને લાવવી.
- પુ. પ્ર. મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા
૪. વૈષ્ણવ વિના શ્રીઠાકોરજી કોઈની વસ્તુ અંગીકાર કરતા નથી.
૫. અન્ય બહિર્મુખોથી પોતાનો ભગવદ્ સંબંધ છૂપાવવો.
૬. અવૈષ્ણવની વસ્તુ કેમત ચૂકવ્યા વગર લેવાય નહિ કેમ કે તેને અન્ય સંબંધ છે.
૭. વૈષ્ણવથી અભક્ષ્ય કશું ખવાય નહિ. અનાજમાં મસૂર, ફળમાં ગાજર, મૂળા, ઉમરડાનું ફળ, તરબૂચ ન ખાવું કેમ કે તે તામસી છે જેથી ખાવાથી બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થાય છે, લીલા પ્રાપ્તિમાં અંતરાય આવે.
૮. સેવાની રીતમાં બીજાનાં વાપરેલાં વાસણ ન વાપરવાં, નવા વાસણ વાપરવા, ઘર લીંપીને શુદ્ધ કરવું.
૯. વૈષ્ણવે પોતાનું રક્ષણ કરવું પણ બીજા પર આક્રમણ ન કરવું.
૧૦. જે કંઈ ખાઈએ તે શ્રીનાથજીને ભોગ ધરીને ખાવું.
- સિ. ર. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્સમર્પણ
૧૧. વૈષ્ણવ પ્રેમથી શ્રીઠાકોરને જે સામગ્રી ધરે તે આપ શ્રીગુસાંઈજીની આડીથી અંગીકાર કરે છે.
૧૨. આપણું ચાખેલું શ્રીઠાકોરજીને ન ધરાય.
૧૩. બધું પ્રભુની ઈચ્છાથી થાય છે પણ જીવે પોતાના તરફે તો ઉત્તમ સંગ જ કરવો.

૧૪. શરણે આવ્યા વિના આ માર્ગમાં દૃઢ અંગીકાર નથી.
કૃષ્ણાશ્રય ૧ કૃષ્ણાવ ગતિર્મમ કૃષ્ણ શરણ
૧૫. શ્રીઠાકોરજીના સુખાર્થે સેવા રીતમાં યોગ્ય ફેરફાર થઈ શકે, શ્રીઠાકોરજીને શ્રમિત જાણી શ્રીગુસાંઈજીએ જલ્દી સેન કરાવ્યા.
૧૬. પુષ્ટિમાર્ગમાં સેવા બાળભાવથી કરવી.
૧૭. સ્વામી સમક્ષ સેવકે પોતાની મર્યાદામાં જ રહેવું. દીનતા રાખવી.
૧૮. આપણી પાસે જે છે તે બધું પ્રભુનું છે, તે ભાવ એટલે સર્વાત્મભાવ, દરેક વૈષ્ણવમાં પ્રભુભાવ – શ્રીગુસાંઈજીનો ભાવ તે પણ સર્વાત્મભાવ.
૧૯. ઠાકોરજીમાં બાળભાવ જાણી ઉત્તમ બુદ્ધિ માટે સૂર્યોદય પહેલાં જગાડવા.
૨૦. ઉત્તમ ભગવદીયો શ્રીગુસાંઈજીના અંગરૂપ છે.
૨૧. સ્નેહના કારણે માહાત્મ્યભાવ ભૂલાવો ન જોઈએ.
૨૨. ભાવ દૃઢ થાય ત્યારે તે ફળરૂપ થાય.
૨૩. દ્રવ્ય માટે પરદેશ ન કરવું તે શ્રીગોકુલનાથજીનો બોધ હતો.
૨૪. દરેકે શ્રીવલ્લભ, શ્રીવિઠ્ઠલના ગંથોનું પઠન નિત્ય કરવું જ જોઈએ.

મુ । દાસ

વાર્તા - ૪

(જેના સંગે નારાયણદાસ દીવાન શરણે આવ્યા)

નારાયણદાસ	સખી મંદાકિની પ્રેમલતા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ સૂર્યદિગ્જ લાહણ ક્ષત્રીય	ગામ પૂર્વના
-----------	-----------------------------	----------------	---------------------------------------	----------------

પૂર્વ પ્રસંગ ઘર છોડીને સંન્યાસી સાથે કાશી આવ્યા. ત્યારે મણિકર્ણિકા ઘાટ પર સ્નાન કરતાં શ્રીગુસાંઈજીનાં દર્શન કરતાં તેમનામાં મગ્ન થયા.

પ્રસંગ

૧ નારાયણદાસને ત્યાં ચાકર રહ્યા પણ તે શરતે કે એક પ્રહર દિવસ ચઢે આવીશ અને બે ઘડી દિવસ બાકી રહે ત્યારે ચાલ્યો જઈશ. તેમના સંગે નારાયણદાસ દીવાન શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થયા. સેવા સમયે વ્યાવૃત્તિ ન કરતા.

સિ. મુ. ૧	કૃષ્ણાસેવા સદા કાર્યા	કૃષ્ણસેવા
સિ. મુ. ૨	ચેતસ્તત્પ્રવર્ણ સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા	તનુવિત્તજા સેવા
પુ. પ્ર. મ. ૧૨	ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ	સેવા
ચ. શ્લો. ૧	સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજાધિપ:	સેવા
ચ. શ્લો. ૪	અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયો:	ભજન
	સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિ:	

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુસાંઈજી – મુરારીદાસ, તું આવ્યો !
૨. શ્રીઠાકોરજી – આજે મારે માટે શી સામગ્રી લાવ્યો છું ? હું પણ આજે સાંકળ નહિ ખોલું.
૩. મુરારીદાસ – નારાયણદાસ, અત્યારે તો હું તમારો નોકર નથી.
૪. નારાયણદાસ – રાજ, જલદી પધારો !

તત્વબોધ

૧. વ્યાવૃત્તિ કરતાં સેવા મુખ્ય છે તે ભાવ સતત મનમાં રહેવો જોઈએ.
પુ. પ્ર. મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા
૨. શ્રીઠાકોરજી આપણે બહારથી આવીએ ત્યારે નાના બાળકની જેમ વસ્તુ લાવ્યાની અપેક્ષા રાખે છે. માટે નવીન વસ્તુ થોડી પણ લાવવી તથા સેવા ભલીભાંતી સર્વ પ્રકારે શક્તિ મુજબ અવશ્ય કરવી.
૩. ભકતોદ્ધારક સ્વરૂપને કોઈ મર્યાદા નથી પણ સર્વોદ્ધારકને છે.
૪. ઉત્થાપનની સેવા પુલિદિનીજીઓના ભાવથી છે માટે ફળ ફૂલ, મેવાનો ભોગ ધરવો.
૫. વૈષ્ણવ વગર બીજાની આગળ પોતાનો ધર્મ પ્રગટ ન કરવો.
પુ. પ્ર. મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા

૬. સેવા ગુપ્તપણે કરવી.
 ૭. વૈષ્ણવને માત્ર શ્રીઠાકોરજનો આશ્રય જોઈએ. બીજા કોઈથી ડરવાનું કામ નથી.
 ૮. દેવી જીવ વિના બીજામાં દીનતા ન હોય.
 ૯. આતુરતા તાપ થાય તો અલૌકિક કાર્ય સિધ્ધ થાય.
 ૧૦. પોતાના અંગત વૈષ્ણવ સિવાય કોઈને પોતાના શ્રીઠાકોરજનાં દર્શન ન કરાવવા.
 ૧૧. ઊંચા ભગવદીયની મર્યાદા જાળવવી. જેના થકી પ્રભુ મળ્યા હોય તેવા વૈષ્ણવને પોતાનું સર્વસ્વ જાણવા.
 ૧૨. સંગ કરવો તો એવાનો કરવો કે જે સ્વામી બતાવે.

		દાસ		વાર્તા - પ
		(ગૌડ દેશના દીવાન)		
વિરાં	સખી પ્રેમલતા ગૌરાંગિની	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ કાયસ્થ	ગામ ગૌડદેશ
પૂર્વ પ્રસંગ	રાજ્યમાં નોકરીએ રહેલ મુરારીદાસના સંગે શ્રીગુસાંઈજી પોતાને ત્યાં પધરાવ્યા અને નાવમાં જ શરણે આવ્યા.			

પ્રસંગ

૧. શ્રીગુસાંઈજીને ઘરે પધરાવીને ખૂબ સેવા કરી, વિદાય આપે જ નહિ. પણ પાણીનો ઉપદ્રવ થયો ત્યારે જ વિદાય કર્યા.
 પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધા: પ્રેમ્ણાતિદુર્લભા: શુદ્ધભક્તો
 નિ. લ. ૩ ઉદ્ધવાગમને જાત ઉત્સવ: સુમહાન્ યથા મનોરથ
 વૃન્દાવને ગોકુલે વા તથા મે મનસિ ક્વચિત
૨. શ્રીગુસાંઈજીએ જગન્નાથજીને સર્વ વસ્તુનું સમર્પણ કર્યું.
 ન. ૨. ૪ યૈ: કૃષ્ણસાત્કૃતપ્રાણૈ: તેષાં કા પરિદેવના કૃષ્ણમાં ચિત્ત
 ત્યારબાદ શ્રીગુસાંઈજીને નારાયણદાસે પોતાને ઘરે પધરાવ્યા ત્યારે આપે એક સ્વરૂપ સેવા માટે પધરાવી આપ્યું.
 સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણસેવા
 ભ. વ. ૨ બીજદાહર્યપ્રકાસ્તુ ગૃહે સ્થિત્વા સ્વધર્મત: ગૃહસેવા
૩. શ્રીગુસાંઈજીએ નારાયણદાસને સત્સંગ માટે ચાચાજીને તેમની પાસે મોકલી આપ્યા.
 ભ. વ. ૮ અત: સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈ: સહ તત્પરૈ: તદીયસંગ
 અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિતં ન દુષ્યતિ
૪. નારાયણદાસની ગુરુભક્તિના કારણે પાદશાહ પર આપે કૃપા કરી.
 સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિ: અનુગ્રહ
૫. સત્યાબેટીજીની આજ્ઞાથી કેદીઓને મુક્ત કર્યા.
 પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૬. નારાયણદાસ ઉત્તમ વસ્ત્રો તથા પાઘ શ્રીગુસાંઈજીના ઘરે ભેટ મોકલતા.
 અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોડયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
૭. નારાયણદાસ પર શ્રીગુસાંઈજીએ ઢૂંટી કરી.

- ૮ નારાયણદાસે શ્રીગુણાંઈજના ઘરના ખર્ચ ચલાવવાની વાત મૂકી, તેથી શ્રીગુણાંઈજ નારાજ થયા.
 સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપનન: તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નરયતિ અન્યથાભાવ
 વિ.ધે.આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિ: સર્વં નિજેચ્છાત: કરિષ્યતિ હરિચ્છા
 વિ.ધે.આ. ૫ ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્માધર્મ વિચાર

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. નારાયણદાસ - મહારાજ, હું આપના ચરણ કમળ નીચે સરસ રીતે પડ્યો હતો. આપે આ શું કર્યું !
૨. શ્રીગુણાંઈજ - હજી તમારે સેવા કરવાની છે.
૩. નારાયણદાસ - રાજ ! અહીંનું પાણી સારું નથી તેથી હવે આપ પધારો.
૪. શ્રીગુણાંઈજ - નારાયણદાસ, તારો મનોરથ સિદ્ધ થશે.
૫. નારાયણદાસ - મહારાજ અહીં મારી પાસે કોઈ એવો વૈષ્ણવ નથી કે જેની સાથે ચર્ચા - વાર્તા કરું, જેથી મન બગડે નહિ. ચર્ચા-વાર્તા વિના મન ઠેકાણે રહેતું નથી.
૬. ચાચાજી - આપના ચરણારવિંદ છોડી ગૌડ દેશમાં જઈશ તો મારી શી ગતિ થશે ?
૭. ચાચાજી - પ્રભુની સેવા તમારાથી બને તે કરો પણ મન શ્રીગુણાંઈજના ચરણારવિંદમાં રાખો તો રાજદ્રવ્ય તમને બાધક નહિ કરે.
૮. સત્યાજી - જે ગામમાં આટલા બધા માણસો ભૂખ્યા રહેતા હોય એ ગામમાં જળપાન પણ કેમ કરાય ?
૯. શ્રીગુણાંઈજ - એ મારો નારાયણદાસ એવો જ છે.
૧૦. નારાયણદાસ - રાજ ! આટલા દિવસમાં મારા પર આજે ખૂબ કૃપા કરી, હું તો પતીત દાસાનુદાસ છું.
૧૧. નારાયણદાસ - શ્રીગુણાંઈજને પ્રતિવર્ષ કેટલો ખર્ચ થાય છે ?
૧૨. શ્રીગુણાંઈજ - આ વૈષ્ણવ તો ભલો હતો, પણ હવે કામથી ગયો, અમારા ઘરનો ખર્ચ જીવ શું ચલાવી જાણે !
૧૩. વીરાં - મેં તો જે વેષે સેવા કરી છે તે જ વેષે જો પ્રભુ સેવા મારી પાસે કરાવશે તો સેવા કરીશ.

તત્ત્વબોધ

૧. ગુરુ પધારે ત્યારે સામૈયા માટે સામે જઈ ઉત્સાહપૂર્વક પધરાવી લાવવા જોઈએ.
૨. પ્રભુ પ્રાપ્તિ માટે અત્યંત તાપ - આતુરતા જોઈએ.
 નિ. લ. ૭ કિલ્લશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
 તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
૩. પોતાના સુખ કરતાં વૈષ્ણવ તથા ગુરુનું સુખ અધિક જાણવું.
૪. શ્રીઆચાર્યજીના સંબંધે તીર્થો સાથે સંબંધ રાખવો.

૫. પોતાનું સર્વ સમર્પણ કરતા કરતાં ખચકાવું નહિ.
 અં. પ્ર. ૮ સર્વં સમર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાથોડસિ સુખી ભવ સમર્પણ
૬. શ્રીકાકોરજીની સેવા - સામગ્રી જાતે જ સિધ્ધ કરવી તથા પ્રભુને જે પ્રકારે સામગ્રી ભોગ ધર્યો હોય તે જ પ્રકારે પોતે લેવો.
 સિ. ૨. ૫ નિવેદિભિ: સમર્પ્યેવ સર્વં સમર્પણ
 ૭. ઘરે આવ્યા ગયા વૈષ્ણવોનું સન્માન કરવું તથા તેમને વિદાય આપવાનું મન ન કરવું.
 ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૮. સત્સંગ વગર મન તો બગડી જાય.
૯. રાજદ્રવ્ય અનર્થ કર્તા છે પણ શ્રીગુણાંઈજના સ્મરણ ચિંતનથી બાધા નહિ, તેવો પ્રભુનો પ્રતાપ છે.
૧૦. પોતાના ધર્મ સામે આવતા બાધકથી ભય ન પામવું.
૧૧. જીવમાત્ર પર દયા વિચારવી જોઈએ.
 વિ.ધે.આ. ૫ ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્માધર્મ વિચાર
૧૨. સત્સંગના કારણે મ્લેચ્છ બાદશાહની બુદ્ધિ પણ સુધરી, તો અન્યની તો સુધરે તેમાં નવાઈ શી !
૧૩. કદી અસત્ય ન બોલવું.
૧૪. પ્રભુ પોતાની સત્તાનું જ અંગીકાર કરે છે.
૧૫. ગુરુ જે કંઈ આજ્ઞા કરે તેને પોતા પર કૃપા થઈ જાણવી, તે દિવસને ઉત્સવ જાણવો.
૧૬. ધનનું અભિમાન બહુ બાધક છે.
 વિ.ધે.આ. ૩ અભિમાનરચ સન્ત્યાજ્ય: સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન
૧૭. સર્વનો ખર્ચ ચલાવનાર તો માત્ર પ્રભુ છે. જીવનો અહંકાર તો તેનું પતન કરાવે છે. ભગવદીયે દીનતા રાખવી.
૧૮. પ્રભુ તો દર્શન દે પણ જીવની તેટલી ધારણ કરવાની શક્તિ પણ જોઈએ.
૧૯. ભલું કરતાં બૂરું ન થાય તેની કાળજી રાખવી.

(કે જેમને કોરડા ખાધા પણ વૈષ્ણવતા પ્રગટ ન કરી)

સખી વલ્લભી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ કાયસ્થ	ગામ દિલ્હી પાસે
---------------	-------------	------------------	--------------------

પૂર્વ પ્રસંગ

યાત્રાએ નીકળ્યા ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીના ઠકુરાની ઘાટ પર દર્શન થતાં જ, મન તે સ્વરૂપમાં લાગી ગયું. પછી તે શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થયા.

પ્રસંગ

- વિકલદાસ રાજનું દેવું ન ચૂકવી શક્યા તેથી નારાયણદાસ દીવાને તેમને જેલમાં નાખી, દર ત્રીજા દિવસે સો કોરડા મરાવતા. શ્રીગુસાંઈજીએ નારાયણદાસને તેમની નિર્દયતા માટે ટોક્યા.
બા. બો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવનું સ્વરૂપ
વિ. ધૈ. આ. ૩ અભિમાનરચ સન્યાસ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન
વિ. ધૈ. આ. ૫ ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્માઅધર્મ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - તારાથી બીજું કશું બનશે નહિ. તેથી વિવેકધૈર્યાશ્રયનો રોજ પાઠ કરજે એનાથી ભગવદ્ ધર્મ સિધ્ધ થશે.
- વિકલદાસ નારાયણદાસને - હું તો તમારી ચાકરી કરવા આવ્યો છું, કંઈ તમારા હાથે વૈષ્ણતા વેચવા નથી આવ્યો.
- શ્રીગુસાંઈજી - તે વૈષ્ણવ છે, તેની ખબર તને ન પડી પણ જીવ છે એની તો ખબર રાખવી હતી. વૈષ્ણવમાં આવી નિર્દયતા ક્રૂરતા ન હોય. વૈષ્ણવે તો જીવમાત્ર પર દયા રાખવી જોઈએ.
- વિકલદાસ - રાજ, નોકરી તો કરી પણ માળા કેમ વેચાય ? આ તો દેહનો ભોગ છે તે ભોગવવો જ જોઈએ. આપણો ધર્મ કોઈને કેમ બતાવાય ?
- શ્રીગુસાંઈજી - વિકલદાસ, તું ધન્ય છે, ધન્ય છે !

તત્ત્વબોધ

- જે કંઈ પાઠ કરીએ તેના ભાવને હૃદયમાં ધારણ કરવો.
- પ્રભુ કૃપા કરવા ધારે ત્યારે ભક્તનું ધન લઈ લે છે.
સિ. મુ. ૧૭ ક્વિલ્લપ્તોઽપિ ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણાં લોકો નશ્યતિ સર્વથા
- પ્રભુ કસોટી કરે પણ જીવે પોતાનો ધર્મ ગુપ્ત રાખવો. અન્યની આગળ પ્રગટ ન કરવો. વૈષ્ણવતા દેખાડી પોતાનું કાર્ય કરે તો ધર્મ જાય.
- જીવમાત્ર ઉપર દયા કરવી, તે તો જીવનો ધર્મ છે.
- સત્તા જીવવવી મહા મુશ્કેલ છે. જીવે સતત જાગૃત રહેવું જોઈએ.
- પોતાનો ધર્મ પ્રગટ થઈ જાય પછી ત્યાં રહીને વૈષ્ણવતાને વેચવી ન જોઈએ.

(પૂર્વે જે શિકારી હતા.)

સખી ચિત્રાંકિની	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ ક્ષત્રી	ગામ અંબાલય
--------------------	-------------	-------------------	---------------

પૂર્વ પ્રસંગ

દેશાધિપતિને ત્યાં પિતાના કારણે ચાકરી મળી હતી તે શિકારમાં રાજા સાથે રહેતા. બાજનો શિકાર કરીને આવતા હતા ત્યારે ગોવિંદકુંડ ઉપર શ્રીગુસાંઈજીના અલૌકિક દર્શન થયા અને શરણે આવ્યા.

પ્રસંગ

- જીવનભર, શ્રીગુસાંઈજીના પહેલા મેળાપમાં પામેલા અનસખડી પાતરનો પ્રસાદ પહેલો લેતા પછી જ બીજો પ્રસાદ લેતા.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક इति स्थितिः અનુગ્રહ
- શ્રીગિરધરજીના કૃપાપાત્ર હતા અને શ્રીજીના શૃંગાર વખતે તેમને ઊભા રહેવા દેતા.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક इति स्थितिः અનુગ્રહ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- રૂપમુરારીદાસ - મારી તો આ દશા છે અને હવે તો હું આપની શરણે આવ્યો છું.

તત્ત્વબોધ

- ગમે તેવો પાપી કેમ ન હોય શરણે આવવાથી તેનો ઉદ્ધાર થાય છે.
સિ. ૨. ૨ બ્રહ્મ-સમ્બન્ધ-કરણાત્ સર્વેષાં દેહ-જીવયોઃ સર્વ-દોષ-નિવૃત્તિઃ દોષનિવૃત્તિ
- મહાપ્રસાદને અલૌકિક સ્વરૂપથી જાણતા.

(જેમને કાબુલથી જ શ્રીનાથજીનાં દર્શન થતાં.)

સખી મકરંદિની	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ ક્ષત્રી	ગામ કાબુલ
-----------------	-------------	-------------------	--------------

પૂર્વ પ્રસંગ કાપડના વેપારી હતા. કથાવાર્તામાં ચિત્ત હતું. હરિદ્વારમાં સ્નાન કરતાં શ્રીગુસાંઈજીના અલૌકિક સ્વરૂપે દર્શન થયા અને શરણે લેવા વિનંતી કરી.

પ્રસંગ

- પોતે ઉપરણાનો છેડો ફેરવતા હતા ત્યારે રૂપમુરારી દાસ તેમની દુકાને આવ્યા ત્યારે તેમને શ્રીનાથજીના સંધ્યાસમયના પ્રત્યક્ષ દર્શન થયા હતા.
સિ. મુ. ૧ માનસી સા પરા મતા માનસી
- કાબુલમાં બેઠે જ શ્રીનાથજીના સ્વરૂપનાં શૃંગાર સહિત દર્શન થતા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - માધોદાસ હવે તમે તમારે ઘેર જાવ. તમને કાળ, દેશ, બાધા નહિ કરશે.

તત્ત્વબોધ

- પુ. માર્ગીય વૈષ્ણવને દેશ, કાળ, કર્મ બાધા કરતા નથી.
સે. ફ. ૨ ફલં વા હ્યાધિકારો વા ન કાલોઽત્ર નિયામકઃ કાળની અબાધકતા
- આંગણે આવેલા વૈષ્ણવનું સમાધાન કરવું.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
- ચિત્ત પ્રભુની સેવા તથા લીલાભાવનામાં સ્થિર રાખવું.
સિ. મુ. ૧૬ આત્માનન્દસમુદ્રસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિન્તયેત્ માનસી દશા

(બેની કોઠારીના દિકરા)

સખી સુરંગી	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ કોઠારી	ગામ અસારવા
---------------	----------------	------------------	---------------

પૂર્વ પ્રસંગ પોતે ભાઈલા કોઠારીના ભત્રીજા તથા બેની કોઠારીના દીકરા છે. બેની કોઠારીનો દીકરો જાણી શ્રીગુસાંઈજીએ નામ-નિવેદન કરાવ્યું.

પ્રસંગ

- તેમને ૧૦૦૦ શ્રીગુસાંઈજીનાં પદ કરી નિવેદન કર્યાં.

તત્ત્વબોધ

- પોતે વૈષ્ણવ હોય તો પોતાના બાળકોનો પણ તે પ્રભુસેવા - સ્મરણનો ક્રમ ચાલુ રહે તેવો યત્ન કરવો.
- પોતાની શક્તિ પ્રભુ પ્રિત્યર્થે વાપરવી.

(શ્રીગુસાંઈજીના અતિપ્રિય સેવક)

સખી કૌમુદિની	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ કોઠારી	ગામ અસારવા
પૂર્વ પ્રસંગ	રાજનગરના હાકિમના કોઠારી હતા. શ્રીગુસાંઈજીની પ્રથમ દારિકાયાત્રા વખતે રાજનગરમાં શરણે આવ્યા.		

પ્રસંગ

- ચાંપાભાઈ ભંડારી તથા બિરબલે જાણ્યું કે શ્રીગુસાંઈજીને દેવું થયું છે માટે પરદેશ કરે છે. જ્યારે આપ તો ભાયલા કોઠારી ભાટે પધાર્યા હતા.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિ: અનુગ્રહ
નિ. લ. ૮ કૃપાનન્દ: સુદુર્લભ: કૃપાનંદ
- ચાચાજીએ 'કોઠારી આર્થિક મુશ્કેલીમાં છે' તેમ શ્રીગુસાંઈજીને જણાવ્યું.
- ચાડી ખાનારના કારણે બાજ બહાદુર મલીન બુદ્ધિ લઈને આવ્યો હતો પણ તેના દેશમાં વર્ષાનું દાન કર્યું અને ચાડી ખાનારને માફ કર્યા.
કૃષ્ણાશ્રય ૯ પાપાસક્તસ્ય દીનસ્ય કૃષ્ણા એવ ગતિર્મમમ પાપીનું શરણ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- બિરબલ ચાંપાભાઈને - કેટલું કરજ થયું છે ? હું કરજની રકમ ચૂકવી દઈશ.
- ભાઈલા કોઠારી - મહારાજ ! આપના ચરાણારવિદ સિવાય અમને બીજી કોઈ વસ્તુની અપેક્ષા નથી.
- શ્રીગુસાંઈજી ભાઈલા કોઠારીને - તારી બુદ્ધિ મારામાંથી ક્યારેય બીજે નહિ જાય.

તત્ત્વબોધ

- પોતે પોતાના કુટુંબને પણ અલૌકિક લાભ અપાવવો.
- ગુરુને પોતાનું કર્તવ્ય અવશ્ય પૂછવું.
ન. ર. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
- ગુરુનાં વચનમાં અવિશ્વાસ ન કરવો કે દોષદષ્ટિ ન જોવી, ગુરુના કાર્યમાં લૌકિકબુદ્ધિ ન લાવવી.
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિ: સર્વે નિજેચ્છાત: કરિષ્યતિ હરીચ્છા
વિ. ધૈ. આ. ૧૫ અવિશ્વાસો ન કર્તવ્ય: સર્વથા બાધકસ્તુ સ: અવિશ્વાસ

- પોતાની સાધનાનું અભિમાન ન કરવું.
વિ. ધૈ. આ. ૩ અભિમાનરૂચ સન્ત્યાજ્ય: સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન
- દુ:સંગથી બર્હિમુખ થવાય.
ભ. વ. ૭ ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વં દુ:સંસર્ગાત્ તથાન્નત: બાધક સંગ-અન્ન
- દ્રવ્ય હરિપ્રીતિમાં બાધક થઈ શકે છે.
- ગુરુ પાસે લૌકિક માંગણી ન કરવી.
વિ. ધૈ. આ. ૨ પ્રાર્થિતે વા તત: કિં સ્યાત્ પ્રાર્થના
- આપણી બુદ્ધિ સ્વામી સિવાય બીજે લોલુપ થવી ન જોઈએ.
પુ. પ્ર. મ. ૧૮ આસક્તૌ ભગવાનેવ શાપં દાપયતિ ક્વચિત્ શાપ - કષ્ટ
- વૈષ્ણવોએ જીવમાત્ર પર દયા રાખવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વિહિ સહજં સહજતા

(વલ્લભાખ્યાનવાણી)

ગોમતી	સખી સારંગી ગૌતમી	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ વહિક	ગામ રૂપપુરા
-------	------------------------	----------------	----------------	----------------

પૂર્વ પ્રસંગ

જન્મથી મૂંગા. તે ભાઈલા કોઠારીની દીકરી ગોમતીના વર હતો. પૂર્વજન્મના નરસિંહ મહેતા હતા. શ્રીગુણસાંઈજીની પહેલી દ્વારકાયાત્રા વખતે સર્વ કુટુંબીજનો સાથે સાથે તેમને પણ નામ - નિવેદન થયું.

પ્રસંગ

૧. શ્રીગુણસાંઈજીનો ચર્વીત ઉગાર પામતાં જ 'વલ્લભાખ્યાન' નો પ્રારંભ કર્યો. 'નરસિંહ મહેતા' ની છાપથી પદ કર્યાં. ભાઈલા કોઠારીનો ગોપાળદાસને 'સાગર' બનાવવાનો મનોરથ શ્રીગુણસાંઈજીએ પૂરો કર્યો.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક इति स्थिति: અનુગ્રહ

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુણસાંઈજી - ગોમતીનો વર તો સાગર છે. આ તો મુગ્ધ છે
૨. ભાઈલા કોઠારી - રાજ ! આપની કૃપાથી સાગર થઈ જશે.
૩. ચાચાજી - રાજ ! આપના દર્શન વિના હું દિવસો કઈ રીતે વીતાવીશ ?
૪. શ્રીગુણસાંઈજી - ચાચાજી, તમે ભાઈલા કોઠારી અને ગોપાળદાસને મળતા રહેજો, હું પણ તમને દર્શન આપતો રહીશ.

તત્વબોધ

૧. કૃપાનું બળ અલૌકિક છે.
૨. ગુરુ અલૌકિક મનોરથ જરૂર પૂરા કરે છે.
૩. ભગવદીયનો હંમેશા સંગ કરવો.

(સર્વ સમર્પણ કરનાર)

પત્ની	સખી રાગીની અનુરાગીની	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ ક્ષત્રી	ગામ આગરા
-------	----------------------------	-------------	-------------------	-------------

પૂર્વ પ્રસંગ

રાજદરબારમાં નોકરી કરતા. પૈસેટકે સંપત્તિવાન હતા. શ્રીગુણસાંઈજી આગરામાં કોઈ વૈષ્ણવને ત્યાં અટારીના ઝરૂખામાં બિરાજ્યા હતા ત્યાં માણિકચંદ તથા સ્ત્રીને પોતાના ઘરમાંથી તેમને પૂર્ણ પુરુષોત્તમ રૂપે દર્શન થયા. (પ્રમેય) પછી શરણે આવ્યા.

પ્રસંગ

૧. એક વસ્ત્ર સિવાય સર્વસ્વ શ્રીગુણસાંઈજીને ચરણે ધરી દીધું. તેવું સમર્પણ કરી દેખાડયું.
સિ. ૨. ૫ નિવેદિભિ: સમર્પ્યૈવ સર્વ સમર્પણ
અં. પ્ર. ૮ સર્વ સમર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાથોઽસિ સુખી ભવ સમર્પણ
૨. ગોકુળનાથજીનો જન્મ દિવસ હોવા છતાં માણિકચંદને ત્યાંથી શ્રીગુણસાંઈજી ગોકુળ ન પધાર્યા.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક इति स्थिति: અનુગ્રહ

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. માણિકચંદ - મહારાજ ! હવે અમે ક્યાં જઈએ ?
૨. શ્રીગુણસાંઈજી - પાંચ મહિના શ્રીનાથજી દ્વાર રહુ છું, હવે હું ચાર મહિના રહીશ અને આવતાં જતાં તારે ઘેર રહીશ.
૩. શ્રીગુણસાંઈજી - યા તો સમર્પણ રાજા બલિએ કર્યું. યા તો સમર્પણ માણિકચંદે કર્યું.

તત્વબોધ

૧. આત્મસમર્પણનો સાચો અર્થ સમજવો જોઈએ. અને નિવેદિત થવું જોઈએ.
૨. જીવને દીનતા જોઈએ.
૩. સાચા ત્યાગ - વૈરાગ્ય વિના સિદ્ધિ નથી.
૪. ગુરુનું દ્રવ્ય બાધક થાય પણ ગુરુઆજ્ઞાથી તે બાધક ન થાય.

(જેના શ્રાદ્ધના ગોળવડા શ્રીનાથજી આરોગ્યા)

સખી આલંદી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ બ્રાહ્મણ	ગામ બંગાળ
પૂર્વ પ્રસંગ			
કપડાંની દલાલી કરતા - સ્ત્રી સાધારણ મળી. સોદાગરો સાથે મથુરા આવ્યો, ત્યાં ગોકુળમાં શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન થતાં સેવક થયા.			

પ્રસંગ

- પોતે કમાએલા ધનમાંથી શ્રીગુસાંઈજી માટે પરકાલો લીધો. જે આપે શ્રીજીને ધરાવ્યો અને બીજવારના ધનમાંથી શ્રીજી તથા શ્રીગુસાંઈજીનો પરકાળો સિદ્ધ કરાવ્યો.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણ સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
- પ્રભુ બ્રાહ્મણના પિતાના શ્રાદ્ધ નિમિત્તના, પણ ભાવપૂર્વક ધરેલ વડાં - ગોળ આરોગ્યા.

ઉદ્ગાર

- શ્રીગુસાંઈજી - આવો જ પરકાલો અગાઉ એક વૈષ્ણવ લાવ્યો હતો.
- શ્રીઠાકોરજી - તમારા પરકાલાવાળા સેવક બંગાળના બ્રાહ્મણને ત્યાં વડાં - ગોળ આરોગવા પધાર્યો હતો.

તત્વબોધ

- ઉત્તમ વસ્તુ પ્રભુને સમર્પિત કરવી તે સેવકનો ધર્મ છે.
સિ. ર. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
- જીવે અલૌકિક મનોરથો કરતા રહેવું.
સિ. મુ. ૧૪ તથા કૃષ્ણં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપશ્યતિ કૃષ્ણબ્રહ્મ
- અનધિકારીને પોતાના મનનો મર્મ જણાવવો નહિ.
વિ. ધૈ. આ. ૫ ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્માધર્મ વિચાર
- પ્રભુ, ગુરુ પોતાનો મનોરથ પૂર્ણ કરે જ છે.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
- ઉત્તમ વસ્તુ સ્વામીને પહેલાં અંગીકાર કરાવી પછી સેવકે લેવી.
સિ. ર. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ

- પ્રભુ પ્રેમપૂર્વક ધરેલ વસ્તુ આરોગે જ છે. - વલ્લભાષ્ટક
બા. બો. ૧૮ સમર્પણનાત્મનો હિ તદીયત્વં ભવેદ્ ધ્રુવમ્ સમર્પણ
- વૈષ્ણવનું સમાધાન કરવું.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વોહિ સહજં સહજતા
- ઠાકોરજીની સેવામાં સ્ફૂર્તિ રાખવી.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણ સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
- વૃત્તિ ભગવદર્થે કરે તો તે બાધારૂપ ન થાય.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ

(જેને દેવીને વૈષ્ણવ કરી.)

સખી પ્રમોદિની	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ	ગામ પશ્ચિમના
------------------	----------------	-----------------------------	-----------------

પૂર્વ પ્રસંગ સંઘમાં મથુરા આવ્યા ત્યાં વિશ્રાંતઘાટ પર શ્રીગુસાંઈજીના શરણે આવ્યા.
સોદાગરો સાથે મથુરા આવ્યો ત્યાં ગોકુળમાં શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન થતાં સેવક થયા.

પ્રસંગ

૧. દેવી જે પૂજારીને ખાઈ જતી હતી તેને જ વૈષ્ણવ કરી
૨. શ્રીગુસાંઈજી ગણેશ વ્યાસ પર ચિદતા છતાં તે તેમ માનતા કે તેમને પોતાનો માને છે માટે જ ચિદે છે.
સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપન્નઃ તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નચયતિ અન્યથા ભાવ
પુ. પ્ર. મ. ૧૮ આસક્તૌ ભગવાનેવ શાપં દાપયતિ ક્વચિત્ શાપ - કષ્ટ
ન. ર. ૧ ભગવાનપિ પુષ્ટિસ્થો ન કરિષ્યતિ લૌકિકોઽચ્ચ ગતિમ્ લૌકિક ગતિ

તત્ત્વબોધ

૧. ભગવદીયથી દેવી - દેવતા - તીર્થ કૃતાર્થ થાય છે.
ન. ર. ૨ સર્વેશ્વરેષ્ચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ સામર્થ્ય
સે.ફ.વિ. સેવાયાં ફલં ત્રયમ્ અલૌકિકઃ
સામર્થ્યમ્ સાયુજ્યમ્ સેવોપયોગિ દેહો વા વૈકુંઠાદિષુ સેવાના ફળ
૨. ભક્ત નિડર અને તેને પોતાના પ્રભુમાં અટલ વિશ્વાસ હોય.
વિ. ધૈ. આ. ૧૫ અવિશ્વાસો ન કર્તવ્યઃ સર્વથા બાધકસ્તુ સઃ અવિશ્વાસ
૩. ભગવદીય કોઈનો દોષ ન જૂએ પણ પોતાના દોષ કાઢનાર પર પ્રસન્ન રહે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા

(જેના પર શ્રીગુસાંઈજી ખીજતા.)

સખી સરલા	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ સનાદય બ્રાહ્મણ	ગામ મથુરા
-------------	-------------	--------------------------	--------------

પૂર્વ પ્રસંગ લૌકિક વ્યવહારમાં અજ્ઞાન. નાનપણમાં અનાથ થઈ ગયા. વિદ્યા ચડે નહિ.
વિશ્રામઘાટ પર બેસી રડતા હતા ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ સામેથી બોલાવીને શરણે લઈ
ખવાસી સોંપી.

પ્રસંગ

૧. હરિદાસે શ્રીગુસાંઈજીના શ્રીમુખે ભાગવતકથા સાંભળવાનો મનોરથ કર્યો તો આપે તેને કૃષ્ણભટ્ટ પાસે
મોકલ્યો. પણ હરિદાસ ભમરગીતના પ્રસંગને અવધારણ કરી શક્યા નહિ અને મૂર્છા પામ્યા.
સં. નિ. ૯ વિકલત્વં તથાસ્વાસ્થ્યં પ્રકૃતિઃ પ્રાકૃતં નહિ
જ્ઞાનં ગુણાર્ચ તસ્યૈવં વર્તમાનસ્ય બાધકાઃ વિકળતા
૨. હરિદાસે શ્રીગુસાંઈજીને કોઈકે ભેટ ધરેલ રૂપિયો ઉઠાવી તાખમાં મૂક્યો.
બા. બો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવની દુષ્ટતા
૩. શ્રીગુસાંઈજીએ ચાદર સૂકવવાની આજ્ઞા કરી પણ હરિદાસ કોઈની સ્ત્રી સાથે વાતમાં તે કામ ચૂકી ગયા.
બા. બો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવની દુષ્ટતા

ઉદ્ગાર

૧. શ્રીગુસાંઈજી - તું કૃષ્ણભટ્ટ પાસે જા તને ભાગવત સંભળાવશે.
૨. શ્રીગુસાંઈજી - હરિદાસ દ્રવ્ય પડયું હોય તે રહેવા દેતું.
૩. શ્રીગુસાંઈજી - હરિદાસ આજ પછી તું કોઈની સ્ત્રી સાથે વાત ન કરતો.

તત્ત્વબોધ

૧. પોતાના અધિકાર પ્રમાણે ફળદાન થાય.
૨. ગુરુઆજ્ઞા વગર ગરુના દ્રવ્યને સ્પર્શ પણ ન કરવો, બગાડ થાય.
૩. સ્ત્રી સાથે બિનજરૂરી વાતથી બગાડ થાય.
૪. પ્રભુના કાર્યમાં સ્લેજ પણ ઢીલ ન કરવી.
૫. કાર્યદશાવાળા જીવને પણ ગુરુ છોડી દેતા નથી. નહિ તો તેનું પતન થાય.
પુ. પ્ર. મ. ૧૮ આસક્તૌ ભગવાનેવ શાપં દાપયતિ ક્વચિત્ શાપ - કષ્ટ
ન. ર. ૬ લોકે સ્વાસ્થ્યં તથા વેદે હરિસ્તુ ન કરિષ્યતિ સાંસારિક દુઃખો

(પાનની સેવા કરનાર)

સખી બંદિની	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ ગૌડિયા બ્રાહ્મણ	ગામ ગૌડ દેશ
---------------	-------------	---------------------------	----------------

પૂર્વ પ્રસંગ પિતા રૂપસનાતનના સેવક હતા. જેથી તે પણ તેમના સેવક થયા. પિતા સાથે વૃંદાવનમાં આવ્યા અને ત્યાં જ રહી ગયા. મધુસૂદનદાસ ગોકુળ આવ્યા ત્યારે શ્રીગુણાંકજીના દર્શન કરતાં જ તેમના સેવક થવાનું મન કર્યું.

પ્રસંગ

૧. બિશ્વા ક્યાંથી લેવી અને ક્યાંથી ન લેવી તેની શ્રીગુણાંકજીએ મધુસૂદનદાસને સમજ આપી. ૩૩ ન. ૨. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
૨. પાનની સેવા ખૂબ જ જતનપૂર્વક કરતા.

તત્ત્વબોધ

૧. સેવક થવા માટે આર્તી જોઈએ.
નિ. લ. ૭ કિલ્લરયમાનાન્ જનાન્ દુષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
૨. પોતાના દ્રવ્યથી જ પોતાનો જીવન નિર્વાહ ચલાવવો જોઈએ.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
૩. ભદ્રજીના ઘરની દ્રવ્ય / બિશ્વા આપણા માટે બાધક છે કેમ કે તેમને ત્યાં શ્રીગુણાંકજીની સત્તાનું દ્રવ્ય આવે છે.
૪. કોઈ પણ સેવા ખૂબ જ પ્રેમ પૂર્વક, જતનપૂર્વક, વ્યસન પૂર્વક કરે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ

(જેમને અબલખી ઘોડો શ્રીગુણાંકજીને ભેટ કર્યો.)

હરિચંદા	સખી સોનજૂહી	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ ક્ષત્રી	ગામ આગા
---------	----------------	-------------	-------------------	------------

પૂર્વ પ્રસંગ પિતા ધનવાન - નાનપણથી વૈરાગ્ય હતો તે વાસુદેવદાસ છકડાના જજમાન હતા. વાસુદેવદાસ છકડાના સંગે સેવક થવા અરેલ આવ્યા.

પ્રસંગ

૧. રાઘૌદાસને વિદ્યામદ હતો જેથી તેમને થયું કે યાચા હરિવંશને બદલે પોતે ભેટ ઉઘરાવવા જાય તો વિશેષ લાવે.
વિ. ધૈ. આ. ૩ અભિમાનરચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન
૨. રૂપચંદ નંદા ઘરે ન્હોતા ત્યારે શ્રીગુણાંકજી ભાના કપૂરને ત્યાં પધાર્યા પણ રૂપચંદ નંદાને આવેલા જાણી જે તે સ્થિતિમાં જ તેમને ઘરે લાગવા પધાર્યા.
૩. શ્રીગુણાંકજીના મનની વાત જાણી અબલખી ઘોડો, સાજ, સમેત લઈ આપને ભેટ કર્યો.

ઉદ્ગાર

૧. રૂપચંદ નંદા - પુરોહિતજી ! આ દેહે શ્રીઠાકોરજીના ચરણારવિંદની પ્રાપ્તિ કેવી રીતે થાય ?
૨. રૂપચંદ નંદા - મહારાજ ! હું તો ઘેર ન હતો પણ ઘર તો અહીંથી ક્યાંય ગયું ન હતું !
૩. રૂપચંદ નંદા - મહારાજ ! આપ આપનું આ ઘર છોડી ત્યાં કેમ પધાર્યા ?

તત્ત્વબોધ

૧. અહંકાર મહાબાધક છે. સર્વ કોઈના કર્તા અને ફળરૂપતા પ્રભુની ઈચ્છા જ છે.
વિ. ધૈ. આ. ૩ અભિમાનરચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન
૨. ફક્ત સુબોધિનીજી વાંચવાથી તે ફળરૂપ ન થાય અંતઃકરણની શુદ્ધિ જોઈએ.
પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ શુદ્ધ ભક્તો
૩. આ માર્ગમાં અધિકાર માટે સરળતા જ શ્રેષ્ઠ સાધન છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા
૪. પ્રભુની વાણીનો બોધ તો તે જણાવે તો જ જણાય.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
૫. પ્રભુ ભાવવાળા પર જ કૃપા કરે છે.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના
૬. વૈષ્ણવે વૈષ્ણવનું તથા ગુરુનું સુખ જ વિચારવું.
૭. ગુરુની પ્રસન્નતા માટે તત્પરતા રાખવી.

(જેમના કારણે તેમના માતાપિતા શરણે આવ્યા.)

	સખી સારસિની	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ કાયસ્થ	ગામ સહરાનપુર
પિતા	ગેદુવા			
માતા	સુરજમુખી			

પૂર્વ પ્રસંગ દ્રવ્યવાન પિતાના પુત્ર હતા. દિલ્હી કામ પ્રસંગે આવ્યા ત્યાં શ્રી ગુણસાંઈજીના નિગમઘાટ પર દર્શન થતાં શ્રીગુણસાંઈજીએ તેમના તરફ અલૌકિક તેજમય દષ્ટિ કરતાં જ માધૌદાસે શરણે લેવા વિનંતી કરી.

પ્રસંગ

૧. મા-બાપ શૈવી હોવાથી તેમનાથી અલગ થયા. મા-બાપ વૃદ્ધ થતાં જાત્રાએ નિકળ્યાં ત્યાં તેમની બુદ્ધિ નિર્મલ થઈ જતાં ચોબાના સેવક થવાને બદલે શ્રીગુણસાંઈજીના સેવક થયા.

ન. ૨. ૧ ભગવાનપિ પુષ્ટિસ્થો ન કરિષ્યતિ લૌકિકોઽચ્ચ ગતિમ્ લૌકિક ગતિ

ઉદ્ગાર

૧. માધૌદાસના પિતા - હું શરણે જઈશ તો માધૌદાસના ગુરુને શરણે જઈશ.
૨. માધૌદાસના માતા - પિતા - મહારાજ અમને હવે તીર્થયાત્રાથી શું કામ છે ?
૩. માધૌદાસના પિતા - મહારાજ ! તેથી હવે હું માધૌદાસના પગે પડું તો કાંઈ વાંધો તો નહિને ? તેથી આપ જે આજ્ઞા કરો તે હું કરું.

તત્ત્વબોધ

૧. અવૈષ્ણવનો સંગ છોડી દેવો. ૬૯
સં. નિ. ૯ વિકલત્વં તથાસ્વાસ્થ્યં પ્રકૃતિઃ પ્રાકૃતં નહિ
જ્ઞાનં ગુણારચ તસ્યૈવં વર્તમાનસ્ય બાધકાઃ વિકળતા
૨. લૌકિક સુખ દુઃખનો હરખ શોક ન કરવો.
૩. પ્રભુ કર્તુ અર્કર્તુ અન્યથા કર્તુમ્ છે. ૨૯
ન. ૨. ૨ સર્વેરવરશ્ચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ સામર્થ્ય
૪. નામ નિવેદનથી મન ભટકતું મટે છે અને દોષ દૂર થાય. ૨૪
સિ. ૨. ૨ બ્રહ્મ-સમ્બન્ધ-કરણાત્ સર્વેષાં દેહ-જીવયોઃ સર્વ-દોષ-નિવૃત્તિઃ દોષનિવૃત્તિ
૫. લોકનિંદા ન થાય માટે લૌકિક શ્રદ્ધ - તીર્થ વ. કરવા. ૨૨
પુ. પ્ર. મ. ૨૦ લૌકિકત્વં વૈદિકત્વં કાપટયાત્ તેષુ નાન્યથા કાપટ્ય
૬. પોતાનું દ્રવ્ય ભગવત્ કાર્યમાં જ વાપરવું. લૌકિક વૈદિકમાં નહિ. ૨૬
સિ. ૨. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
૭. વૈષ્ણવમાં અત્યંત દીનતા જોઈએ. ૨૩
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા
૮. પ્રભુ પોતાના અંગીકૃતને ક્યારેય છોડતા નથી. ૨૩
ન. ૨. ૧ ભગવાનપિ પુષ્ટિસ્થો ન કરિષ્યતિ લૌકિકોઽચ્ચ ગતિમ્ લૌકિક ગતિ

(જેને દ્રવ્ય શ્રીગુણસાંઈજીનું જાણી કેદ ભોગવી.)

	સખી પ્રજાંગના - પ્રજવલ્લભા	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ કાયસ્થ	ગામ હિસાર
--	-------------------------------	-------------	------------------	--------------

પૂર્વ પ્રસંગ

નોકરી માટે દિલ્હી બાદશાહ પાસે આવ્યા. કમાયા.

કામ માટે નીકળતાં ગોકુળ આવ્યા ત્યાં જ ઠકુરાણી ઘાટ પર શ્રીગુણસાંઈજી તેમની સામે જોઈ મંદ હસ્યા ત્યારે તેમને દીનતા પૂર્વક કારણ જાણવા ચાહ્યું ત્યારે આપે કહ્યું કે તમે સ્વરૂપ અજ્ઞાનના કારણે જીવન વેડફી રહ્યા છો. (પ્રમેય) ત્યારે બાપ દીકરાએ પોતાને શરણે લેવા વિનંતી કરી. ત્યારબાદ ચાચાજી દ્વારા સ્વરૂપ જ્ઞાન તથા માર્ગનું સ્વરૂપ જાણ્યું.

પ્રસંગ

૧. બાપ-દીકરાને રાજા ટોડરમલે દંડ કર્યો તેથી છૂટવા માટે ઘરનો દરદાગીનો વેચ્યો પણ નિવેદનનું સ્મરણ થતાં પોતે જેલમાંથી છૂટવાના બદલે તે દ્રવ્ય ગુરુઘરે મોકલી દીધું તથા શ્રીગુણસાંઈજીનો બીરબલ પરનું કરજ ચૂકવી દઈને બન્નેને છોડાવી દેવાનો વિનંતી પત્ર છૂપાવી દીધો.

ઉદ્ગાર

૧. બાપ - દીકરો - રાજે પોતાના સેવક કરી જાણ્યા તો પછી અમે સારા કેમ ન હોઈએ ?
૨. બિરબલ - બન્ને બાપ - બેટાને છોડાવીશ ત્યારે જ પ્રસાદ લઈશ

તત્ત્વબોધ

૧. માર્ગનો સિદ્ધાંત શ્રીઠાકોરજીનું તથા પોતાનું સ્વરૂપ અને માર્ગની પ્રજાલીનું જ્ઞાન પરમ ભગવદીય પાસેથી જ થાય. ૬૯
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૨. આપણું દ્રવ્ય આપણા દેહના સુખ માટે નથી પણ પ્રભુ પ્રિત્યર્થે જ વાપરવું તે નિવેદનનો અર્થ છે. ૨૯
સિ. ૨. ૫ નિવેદિભિઃ સમર્પ્યૈવ સર્વ સમર્પણ
૩. નિવેદન મંત્રનું સતત સ્મરણ રાખવું. ૨૯
સિ. ૨. ૨ બ્રહ્મ-સમ્બન્ધ-કરણાત્ સર્વેષાં દેહ-જીવયોઃ સર્વ-દોષ-નિવૃત્તિઃ દોષનિવૃત્તિ
૪. સ્વામીને શ્રમ થાય તો સેવકનો ધર્મ જાય. (પદ્મનાભદાસ) ૨૯
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
૫. સ્વામીના સેવક પર સ્વામી જેવો જ ભાવ રાખવો. ૨૯
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા
૬. વૈષ્ણવતા પ્રગટ કરીને લૌકિક કાર્ય સિદ્ધ કરવું નહિ. ૨૯
સિ. મુ. ૧૬ લોકાર્થો ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણાં ક્લિપ્તો ભવતિ સર્વથા લોકાર્થી
૭. બીજાના ગુણ જોવા. ૨૯
૮. દરેક શુભક્રમમાં પ્રભુનો ઉપકાર માનવો. ૨૯
૯. ગુરુ કે ભગવદીયના કાર્યમાં તત્પરતા જોઈએ. ૨૯

(કાકાજીવાળો ભોળો પટેલ)

ભાઈ	સખી તરંગીણી મુઠ્ઠા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ પટેલ	ગામ ગુજરાતના
-----	--------------------	-------------	-------------	--------------

પૂર્વ પ્રસંગ

નાનપણમાં માત-પિતા મરી જતાં કાકાને ત્યાં ઉછર્યાં.
ખંભાતથી શ્રીગુસાંઈજી પધાર્યા ત્યારે પટેલના કાકા વૈષ્ણવ હોવાથી નાનપણથી જ શરણે આવ્યા હતા.

પ્રસંગ

- નાના ભાઈની ગાયની સેવામાં વ્યસન દશા.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
- સૌ બાળકો શ્રીગુસાંઈજીને કાકાજી કહેતા જેથી તેને પણ જાણ્યું કે આમનું નામ કાકાજી છે. ગૌસેવામાં તત્પર પટેલને જમવાનો સમય ન મળ્યો તો શ્રીઠાકોરજી સ્વામીનીજી સહિત પધારી જમાડી ગયા.
સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણ સેવા
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
પુ. પ્ર. મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા
- પટેલને શ્રીનાથજી પોતાની ગ્વાલમંડળીમાં સાથે જમાડતા.
- પટેલની દોઢી ઉપર રખેવાળી હતી ત્યારે રાત વિત્યે શ્રીઠાકોરજી સ્વામીનીજીઓ સહિત વનવિહાર માટે પધાર્યા જેના દર્શન પટેલે કર્યાં.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- પટેલ - મહારાજ મને શ્રીનાથજીએ લાડવો આપ્યો હતો.... તો પાતળ લઈને શું કરું ?
- શ્રીગુસાંઈજી - હવે કાકાજી કહેનારો આવી રહ્યો છે.
- શ્રીગુસાંઈજી - પટેલ તારી જાભે ઉકલે તે જ નામ તું કલા કર.
- શ્રીગુસાંઈજી - બાવા ઝારી - બંટા - બે બીડાં કોને આપી આવ્યા છો ?
- પટેલ - કાકાજી ! હું તો શ્રીનાથજીની ગ્વાલમંડળીમાં જમું છું.
- પટેલ - મહારાજ ! તમે કંઈ ઘેલા થયા છો ? આટલી રાત વિત્યે વનમાં બાયડીયું સાથે, ઘરેણાં-લૂંગડાં પહેરીને પધારો છો !
- પટેલ - જુઓ કાકાજી, આટલા ઘરેણાં ત્યાં પાડી આવ્યા હતા.
- શ્રીનાથજીને શ્રીગુસાંઈજીએ કહ્યું - સારો પોરીયો રાખ્યો છે.

- પ્રભુને તથા ગુરુને સરળતા, નિષ્કપટતા વગરનો શુદ્ધભાવ અતીપ્રિય છે.
પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ શુદ્ધ ભક્તો
- કોઈ પણ સેવા ખૂબ જ પ્રેમ તથા નિષ્ઠાપૂર્વક તથા સૂક્ષ્મતાથી કરવી જોઈએ પ્રભુનું સુખ વિચારીને કરવી.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
- સેવામાં પણ વ્યસન દશા થવી જોઈએ.
- ગુરુની સન્મુખ જતાં આપને સૌ પહેલાં દંડવત્ કરવા.
- પ્રભુને શ્રમ થાય તેવું કાર્ય ન કરવું. પણ ભક્તની વ્યસનાવધિમાં પ્રભુને શ્રમ નથી થતો.
- ગુરુની આજ્ઞા જે સેવા માટે થાય તે સેવા પ્રસન્નતા પૂર્વક કરવી.

૬૫			
પ		વાર્તા - ૨૧	
(માળાવાળો પટેલ)			
સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
માલિની (પ્રેમમયી)	રાજસ	પટેલ	ગુજરાતના

પૂર્વ પ્રસંગ માબાપ મરી ગયા, ગરીબ હતો, મજૂરી કરતો. તેના ગામ પાસેથી શ્રીગુસાંઈજી પધાર્યા ત્યારે તે સેવક થયો.

પ્રસંગ

- નિ:સાધન પટેલે શ્રીગુસાંઈજીને જૂહીના ફૂલની માળા ભેટ ધરી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - પટેલ ! હું તારી માળા માટે શ્રીગોકુળથી સામો આવ્યો છું.

તત્ત્વબોધ

- ગુરુસમક્ષ પાલી હાથે ન જવું જઈએ.
  - ભક્તમાં દીનતા તથા આતુરતા જોઈએ.
- પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા

૬૬			
I		વાર્તા - ૨૨	
(હાથની પટ્ટીથી ડોલોત્સવ કરનાર)			
સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
રસિકા (કલકંઠી)	સાત્વિક	પટેલ	પૂર્વ
નવનીતપ્રિયજી		ક્ષત્રી	

પૂર્વ પ્રસંગ બાળપણથી વેરાળી સ્વભાવ, સંઘ સાથે મથુરા આવ્યો. વિશ્રામઘાટ પર શ્રીગુસાંઈજી સુબોધીનીજીની કથા કરતા હતા ત્યારે સેવક થયો.

પ્રસંગ

- ડોલનો ઉત્સવ હાથની પટ્ટીનો જૂલો બનાવી કર્યો તથા ત્રણે વખત દાળ-બાટીનો ભોગ ધર્યો.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- મહારાજ ! હું તો આ રીતે વ્રજમાં ફરીશ પણ આપ જેની સેવા પધરાવો તે શ્રીઠાકોરજીને પૂછી જોજો.
- શ્રીનવનીતપ્રિયજીએ પ્રભુને જણાવ્યું ખરું !
- મહારાજ મારી તો આ અવસ્થા છે પણ શ્રીઠાકોરજી મોટા છે તેથી આપની કાનીથી માની લે છે.

તત્ત્વબોધ

- ઠાકોરજીનો ઉત્સવ જરૂર કરવો અને તેમાં કસર થાય તો ખેદ થવો જોઈએ. ચિંતા ન કરવી.
ચ. શ્લો. ૧ સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજાધિપ: સેવા
- સેવા ભાવ સહિત, શ્રીઠાકોરજી પ્રસન્ન થાય તે પ્રકારે કરવી.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધ: સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના

(નિત્ય પરિક્રમા કરનાર)

સખી સુદેવી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ બ્રાહ્મણ	ગામ ગિરિરાજ્ય
પૂર્વ પ્રસંગ	વીસ - પચીસ વર્ષની ઉંમરે સંઘમાં મથુરા આવ્યો. ગોવર્ધનનાથજીના સ્વરૂપમાં આસકત થઈ જતાં શ્રીગોવર્ધનધરે શ્રીગુણાંઈજીનો સેવક થવા આજ્ઞા કરી.		

પ્રસંગ

૧. રોજ પરિક્રમા કરે. પણ એક દિવસ ગોવર્ધન પૂજા માટેના રસ્તો સાફ કરી નાખ્યો જેથી શ્રીગુણાંઈજી પ્રસન્ન થયા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. વૈષ્ણવ આટલા દિવસથી તો તું તારા દેહનું સાધન કરતો હતો અને આજે તો તે સાધન છોડીને સેવા કરી તેથી આજે અમે તારી સાથે બોલ્યા.

તત્વબોધ

૧. આતુરતા જરૂરી છે. (પ્રભુ કે ગુરુની પ્રસન્નતા માટે)
૨. નિયમપૂર્વક સેવા જરૂર કરવી.
૩. ગુરુ ગામમાં હોય તો દર્શન જરૂર કરવા.
૪. શ્રીઠાકોરજી તથા ગુરુના સુખનો વિચાર કરવો તે, સાધન કરવા કરતાં ઉત્તમ છે.
૫. સેવા જ માર્ગનો સાર છે.

ચ. શ્લો. ૧ સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજાધિપ: સેવા

(જેમણે વૈષ્ણવોના દેવાના લખાણ બાળી મૂક્યા)

સખી નીલવર્ણી	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ કાયસ્થ	ગામ પૂર્વના
પૂર્વ પ્રસંગ	કૃષ્ણદાસ મ્લેચ્છના ચાકર હતા. કામ પ્રસંગે દિલ્હી આવ્યા ત્યારે કોઈ મર્યાદાભક્તના સૂચનથી વ્રજયાત્રા કરવા આવ્યા. ગોવર્ધન પર શ્રીગુણાંઈજી રાજભોગ આરતી કરતા હતા. તેમના દર્શન કરતાં જ મનમાં તેમના સેવક થવાની પ્રેરણા થઈ. શ્રીગુણાંઈજીએ તેમને વૈષ્ણવની સેવા સોંપી.		

પ્રસંગ

૧. વૈષ્ણવોની ખૂબ સેવા કરતા. દ્રવ્ય લખાણ કરીને આપતા પણ પાછું માંગતા નહિ. મ્લેચ્છે કૃષ્ણદાસને કેદમાં પૂર્યા અને ૨૦,૦૦૦/- દંડ કર્યો. તેમના પોતાના મુનીમની સલાહ અવગણીને બધાં લખાણ અંગિઠીમાં બાળી મૂક્યા અને વૈષ્ણવધર્મ સાચવ્યો.
૨. રૂકિમની વહુજીના લીલા પધાર્માના સમાચાર જાણી ખૂબ દુ:ખ પામ્યા. આપઘાતનો વિચાર આવ્યો પણ તેમ ન કરતાં લડાઈમાં મર્યા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. કૃષ્ણદાસે મુનીમને કહ્યું - અરે અધર્મી ! તે તો પહેલાં જ મારો ધર્મ ખોયો પણ પ્રભુ મારો ધર્મ કેમ ખોય !... અને તને આ લખાણો આપી વૈષ્ણવોને સતાવું ?

તત્વબોધ

૧. વૈષ્ણવ સેવા ખૂબ જ પીતપૂર્વક જીવસાટે કરવી.
સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણાસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણ સેવા
૨. ભગવદ્ ધર્મમાં દૃઢ વિશ્વાસ રાખવો.
વિ.ધે.આ. ૧૫ અવિશ્વાસો ન કર્તવ્ય: સર્વથા બાધકસ્તુ સ: અવિશ્વાસ
૩. વૈષ્ણવે અન્યાશ્રય કે કલંક લાગે તેમ ન કરવું. 'આપઘાત' માં આ બન્યું છે.
વિ.ધે.આ. ૧૪ અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ,
પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્ અન્યાશ્રય

IE દાસી ।		વાર્તા - રપ	
(ગુરુ - વૈષ્ણવની ટહેલ કરનાર)			
જનાર્દનદાસ	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ
ગોપાલદાસ સહગલ	વિમલા	રાજસ	કાયસ્થ
	નિર્મલા		દાત્રી
			ગામ
			સિંહનદ

પૂર્વ પ્રસંગ મ્હેચ્છને ત્યાં બન્ને નોકરી કરે પણ સાધુ વેરાગીમાં પ્રીતિ હતી વાસુદેવદાસ છકડાએ તેમની પ્રભુ પ્રાપ્તિની ઉત્કટતા જાણીને શ્રીગુણાંઈજી મેળવી આપ્યા. શ્રીગુણાંઈજી થાનેશ્વર પધાર્યા ત્યારે બન્ને મિત્ર આપના સેવક થયા.

પ્રસંગ

- શ્રીગુણાંઈજી પધાર્યા ત્યારે પોતે ઘોડાના તબેલામાં રહીને શ્રીગુણાંઈજીને સઘળું ઘર સોંપી દીધું તથા સર્વવસ્તુ વેચી સાટી ભેટ કરી દીધી.
અં. પ્ર. ૮ સર્વ સમર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાર્થોઽસિ સુખી ભવ સમર્પણ
- ભાટચારણોએ તેમનો યશ ગાયો તો અપ્રસન્ન થયા પણ શ્રીઆચાર્યજી - ગુણાંઈજીના કવિત ગાયા ત્યારે ખૂબ પ્રસન્ન થયા.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવર્ત્વહિ સહજં સહજતા
- ગુરુ વૈષ્ણવની ટહેલમાં ધન વપરાઈ જતાં મ્હેચ્છે દંડ કર્યો પણ પ્રભુ પ્રેરણાથી માફ કર્યો.
ન. ર. ૬ પુષ્ટિમાર્ગસ્થિતો યસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાખિલા: સાક્ષીવત્
ન. ર. ૮ હરિર્યદ્યત્ કરિષ્યતિ તથૈવ તસ્ય લીલેતિ મત્વા ચિન્તાં દ્રુતં ત્યજેત પ્રભુની લીલા

ઉદ્ગાર વાક્યો

- મહારાજ ! પ્રભુ પ્રાપ્તિનો ઉપાય તો પ્રભુ જ જાણે.

તત્ત્વબોધ

- આ કાળમાં દાન, પુણ્ય, ઉપાસના સર્વ વ્યર્થ છે. માત્ર શ્રીકૃષ્ણની એકાંતિક ભક્તિ જ ઉપકારક છે.
કૃષ્ણાશ્રય ૧ કૃષ્ણાશ્રય ગતિર્મમ કૃષ્ણ શરણ
- વૈષ્ણવનો સંગ કરવામાં આવે તો ગુરુ - પ્રભુ પ્રાપ્ત થાય.
ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ
- પ્રભુ પ્રાપ્તિની ઉત્કટતા સતત જોઈએ.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ

- પ્રભુ સાધન લભ્ય નથી કૃપા લભ્ય છે. જે શરણથી થાય.
બા. ભો. ૧૮ અતદીયતયા ચાપિ કેવલરચેત્ સમાશ્રિતઃ આશ્રય
વિ. ધૈ. આ. ૧૦ એહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ શરણ
- ગુરુમાં ઈશ્વરભાવ લાવવો.
- નિવેદન મંત્ર લીધા પછી તેને જીવનમાં ઉતારવો જોઈએ.
સિ. ર. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
- ભગવદીયને પોતાના સ્વામીના યશથી જ પ્રસન્નતા થાય છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવર્ત્વહિ સહજં સહજતા
- ભગવત્ કાર્ય અર્થે ધન વપરાય તો પ્રભુ પ્રસન્ન જ રહે છે.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજ સેવા

૭૧		૭૨	
દાસ	।	દાસ	।
(જેમને મેડતા ગામને વૈષ્ણવ કરાવ્યું)		(ગુરુ વૈષ્ણવની ટહેલ કરનાર)	
સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
હરિદાસ	નીલવર્ણી	રાજસ	મેડતા
હરિદાસની દીકરી	ઉજુયારી		
હરિદાસની સ્ત્રી	સીતલા		
રાજાની બેન	પ્રેમ મંજરી		
રાજા	કિશોરી		
પૂર્વ પ્રસંગ	મેડતામાં રહેતા, જેનો રાજા જેમલ રજપૂત મહાશૈવ હતો. જેથી આખું ગામ રાજાના ધર્મ ચાલતું. મેડતાની બહાર શ્રીગુસાંઈજીની દ્વારકાયાત્રા દરમ્યાન મુકામ હતો ત્યાં હરિદાસને તેમના દર્શન થતાં સેવક થયા.		
પ્રસંગ	<p>૧. હરિદાસ વૈષ્ણવ થયા જેથી રાજા ખીજયો પણ રાજાની બ્દેન શ્રીગુસાંઈજીની સેવક હોવાથી હરિદાસનું રક્ષણ કર્યું અને રાજાનું મન ફેરવ્યું. શ્રીગુસાંઈજીને હરિદાસની કૃપાથી ગામમાં પધરાવી લાવ્યા અને ગામના સૌને સેવક કરાવ્યા. નાગજી ભદ્રે તેમને ત્યાં દીવાનપદ્મ કર્યું.</p> <p>૨. પુરોહિતને કહીને તેમને યોગ્ય લાગે ત્યાં દીકરીને પરણાવી દીધી.</p>		
ઉદ્ગાર વાક્યો	૧. રાજાની બેન - જે ગામમાં એક વૈષ્ણવ હોય તે આખા ગામનો ઉદ્ધાર કરે.		
તત્ત્વબોધ	<p>૧. સેવકનો ધર્મ છે કે સર્વ સમર્પણ કરવું. સિ. ૨. ૫ નિવેદિભિઃ સમર્પ્યૈવ સર્વ સમર્પણ સિ. ૨. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ</p> <p>૨. વૈષ્ણવે શ્રીઠાકોરજી સિવાય કોઈનો ડર રાખવો નહિ. વિ. ધૈ. આ. ૧૦ ऐहिके पारलोके च सर्वथा शरणं हरिः શરણ</p> <p>૩. વૈષ્ણવ માટે લોક - વેદ - દેહની પણ પરવા ન કરવી. પુ. પ્ર. મ. ૧૨ भगवद्-रूप-सेवार्थ સેવા</p> <p>૪. વૈષ્ણવ સત્યવચની હોય છે. પુ. પ્ર. મ. ૨૧ वैष्णवत्वहि सहजं સહજતા અં. પ્ર. ૪ सत्यसङ्कल्पतो विष्णुः नान्यथातु करिष्याति સત્ય સંકલ્પતા</p> <p>૫. વૈષ્ણવનો અપરાધ થાય તો ક્ષમા માંગવી. ૬. વૈષ્ણવ સિવાય બીજાને ત્યાં ખાનપાન ન કરવું. ૭. પ્રભુ દીનતાથી જ પ્રસન્ન થાય છે. ૮. વૈષ્ણવ થકી જ ગુરુ ક્ષમા આપે છે.</p>		

૭૧		૭૨	
દાસ	।	દાસ	।
(જેમને મેડતા ગામને વૈષ્ણવ કરાવ્યું)		(ગુરુ વૈષ્ણવની ટહેલ કરનાર)	
સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
હરિદાસની દીકરી ઉજુયારી	સાત્વિક	બનિયા	રાજસ્થાન
સાસુ	કલ્યાણી	બનિયા	
માણિકચંદ	સુમતી	બનિયા	
નાગર બ્રાહ્મણ	વેષ્યાવી	બ્રાહ્મણ	
પૂર્વ પ્રસંગ	હરિદાસની દીકરીનાં ઘરનાં સૌ જૈન હતા. પણ દીકરીની અડગતાથી સૌ અનુકૂળ થઈને રહ્યા. બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવની કૃપાથી સૌ વિશેષ અનુકૂળ થયા. વૈષ્ણવ થવા આતુર થયા. શ્રીગુસાંઈજી દ્વારકા જતાં આ ગામે પધાર્યા અને સૌને વૈષ્ણવ કર્યા.		
પ્રસંગ	<p>૧. શ્રીઠાકોરજીએ હરિદાસની દીકરીના હાથની રસોઈનો આદેશ કર્યો. નિ. લ. ૮ कृपानन्दः सुदुर्लभः કૃપાનંદ</p> <p>૨. હરિદાસજી પોતાની પત્ની તથા શ્રીઠાકોરજી સહિત પોતાની દીકરીના ગામમાં આવી સૌને મળ્યા.</p>		
ઉદ્ગાર વાક્યો	<p>૧. શ્રીગુસાંઈજી દીકરીને - તારા માટે તો મુકામ છોડીને સ્નાન કરતો કરતો અહીં આવ્યો છું. તારા માટે તો અમે આ વેળા દારિકાજી આવ્યા છીએ.</p> <p>૨. દીકરી શ્રીગુસાંઈજીને - આપના નામરૂપી જહાજ પર ચઢી પાર ઉતરી.</p> <p>૩. દીકરી શ્રીગુસાંઈજીને - અમે મંદભાગી આપના સ્વરૂપને શું જાણીએ ?</p> <p>૪. શ્રીઠાકોરજી સાસુને - મને તો તારા વહુના હાથની જ રસોઈ ભાવે છે.</p> <p>૫. દીકરી શ્રીગુસાંઈજીને - મહારાજ મને તો કશું આવતું નથી પણ શ્રીઠાકોરજી પરમ દયાળુ છે કે તમારી કાનીથી મારી કરેલી રસોઈ આરોગે છે.</p> <p>૬. શ્રીગુસાંઈજી - હરિદાસની દીકરી મારી અનન્ય સેવક છે.</p> <p>૭. વૈષ્ણવ - આ હરિદાસજી એવા ભગવદીય છે કે જેમણે રાજદ્વારે શ્રીગુસાંઈજીનો ડંકો વગાડ્યો એમના ધૈર્યના વખાણ કરો કે પોતાના પ્રાણ આપવાનું કર્યું પરંતુ શ્રીગુસાંઈજીનો આશ્રય ન છોડ્યો. એમના ધૈર્યની ઉપમા - વખાણ જીવ શું કરશે ?</p> <p>૮. દીકરી શ્રીગુસાંઈજીને - હવે તો તમે એમ જ કહેશો ને ? જો હું સારી ન હોત તો તમે મારી પાસે કઈ રીતે પધારતે ?</p>		

તત્ત્વબોધ

૧. વૈષ્ણવને દુઃસંગ મહાબાધક લાગવો જોઈએ.
ભ. વ. ૭ ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વં દુઃસંસર્ગાત્ તથાન્નતઃ બાધક સંગ-અન્ન
૨. દુઃખમાં માત્ર પ્રભુનું જ સ્મરણ કરવું.
વિ. ધૈ. આ. ૯ અશક્યે હરિરેવાસ્તિ મુશ્કેલીમાં પ્રભુ
૩. અન્ય માર્ગીના હાથનું ખાવું નહિ.
ભ. વ. ૭ ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વં દુઃસંસર્ગાત્ તથાન્નતઃ બાધક સંગ-અન્ન
૪. ધર્મ સાટે કોઈનો જ ડર ન રાખવો.
અં. પ્ર. ૪ સત્યસદ્કલ્પતો વિષ્ણુઃ નાન્યથાતુ કરિષ્યતિ સત્ય સંકલ્પતા
૫. વૈષ્ણવે વૈષ્ણવોને ભગવત સ્મરણ અવશ્ય કરવા.
૬. વૈષ્ણવના દર્શન માત્રથી હૃદય શુદ્ધ થાય છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વોહિ સહજં સહજતા
૭. વૈષ્ણવે ટેક રાખવી.
૮. વૈષ્ણવની વાણીમાં વિશ્વાસ રાખવો.
૯. કોઈનો દોષ ન જોવો.
૧૦. પ્રભુ પોતાના જનને છોડતા નથી.
સે. ફ. ૭ પુષ્ટૌ નૈવ વિલમ્બયેત્ પુષ્ટિ
૧૧. અધિકાર વગર પોતાના હૃદયનો ભાવ બીજાને કહેવો નહિ.
૧૨. આર્તા થવાથી જ અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે.
નિ. લ. ૭ કિલ્તરયમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
૧૩. અન્ય માર્ગી પાસે પોતાના માર્ગની ચર્ચા ન કરવી.
વિ. ધૈ. આ. ૬ ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમ્ આમૃતેઃ સર્વતઃ સદા ધૈર્ય
૧૪. ગમે તે સંકટમાં પણ ધીરજ ખોયા વગર શ્રીગુણાંજનો આશ્રય કરવો.
વિ. ધૈ. આ. ૧૦ રેહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ શરણ
૧૫. વૈષ્ણવના રચક માત્ર સંગથી જીવનો ઉદ્ધાર સહજમાં થાય છે.
૧૬. ભગવદીય વૈષ્ણવ પર નિષ્કપટ ભાવે સ્નેહ રાખવો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વોહિ સહજં સહજતા
૧૭. જીવને તાપ હોય તો ગુરુ જરુર કૃપા કરે છે.
નિ. લ. ૭ કિલ્તરયમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
નિ. લ. ૮ કૃપાનન્દઃ સુદુર્લભઃ કૃપાનંદ

૧૮. વૈષ્ણવે દીનતા રાખવી. અહંકાર સર્વદા ન કરવો, ધીરજ રખાવનાર પણ આપ છે.
વિ. ધૈ. આ. ૩ અભિમાનરચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન
૧૯. નામરૂપ જહાજ જરુર પાર ઉતારે છે.
ભ. વ. ૧ બીજભાવે દૃઢે તુ સ્યાત્ ત્યાગાત્ શ્રવણકીર્તનાત્ શ્રવણ - કીર્તન
ભ. વ. ૯ સેવાયાં વા કથાયાં વા યસ્યાસક્તિર્દૃઢા ભવેત્ સેવા / કથા
યાવદ્જીવં તસ્ય નારો ન ક્વાપીતિ મર્તિર્મમમ
૨૦. પ્રભુને સ્નેહ જ અતીપ્રિય છે. સ્નેહીના હાથે પ્રસન્ન વદને આરોગે છે. (વલ્લભાષ્ટક)
બા. બો. ૧૮ સમર્પણનાત્મનો હિ તદીયત્વં ભવેદ્ ધ્રુવમ્ સમર્પણ
૨૧. વૈષ્ણવ મળે તો પગે પડી ભેટી, ભગવત્ સ્મરણ કરી યથાધોગ્ય સત્કાર કરવો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વોહિ સહજં સહજતા
૨૨. શ્રીઠાકોરજીને અવેર ન થાય તેનું ખૂબ ધ્યાન રાખવું.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણ સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજ સેવા

(જેને ત્યાં દેવો પ્રસાદની સુગંધી લેવા આવ્યા)

બાહ્ય	સખી દિવ્યરત્ના	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ બાહ્ય	ગામ વડનગર
પૂર્વ પ્રસંગ	શૈવી પિતાનો પુત્ર હતો પણ પડોશી વૈષ્ણવનો બાળપણથી સંગ હતો. પિતાના ત્રાસથી પણ ડગ્યો નહિ. પડોશી વૈષ્ણવના સંગે શ્રીગુસાંઈજીનો ગોકુળ જઈને સેવક થયો.			

પ્રસંગ

- ૧ ગામના બ્રાહ્મણોએ બ્રહ્મબોજનનો ઈન્કાર કરતાં બ્રાહ્મણની વિનંતીથી શ્રીગીરીરાજીએ અન્ય માર્ગીને પરચો બતાવવા માટે સ્વર્ગમાંથી પ્રસાદની સુગંધી લેવા, દેવોને બોલાવ્યા જે બ્રાહ્મણો સાક્ષાત્ જોઈ શકયા.
- પુ. પ્ર. મ. ૧૭ ભગવાનેવ હિ ફલં લૌકિક ગતિ
ન. ર. ૪ ચૈઃ કૃષ્ણસાત્કૃતપ્રાણૈઃ તેષાં કા પરિદેવના કૃષ્ણમાં ચિત
અં. પ્ર. ૪ સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુઃ નાન્યથાતુ કરિષ્યતિ સત્ય સંકલ્પતા

તત્ત્વજોધ

૧. ધૈર્ય ન છોડવું.
વિ. ધૈ. આ. ૬ ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમ્ આમૃતેઃ સર્વતઃ સદા ધૈર્ય
૨. દુઃખ આવી પડે અને સહન ન થાય તો ગોવર્ધનને શરણે જવું, પ્રભુને શ્રમ ન આપવો.
૩. શ્રીગોવર્ધન હરિદાસવર્ય હોવાથી ભક્તિરસ રૂપ દૂધથી સ્નાન કરે છે.
૪. જીવને ગુરુના વચનોમાં અટલ વિશ્વાસ જોઈએ.
સિ. મુ. ૧૮ જ્ઞાનાધિકો ભક્તિમાર્ગઃ એવં તસ્માત્ નિરૂપિતઃ જ્ઞાનાધિકા ભક્તિ

(જેમને શ્રીયમુનાજીએ કમળનો માર્ગ બનાવી આપ્યો.)

બાહ્ય	સખી તમદા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ બાહ્ય	ગામ મથુરા
પૂર્વ પ્રસંગ	શ્રીગુસાંઈજી મથુરા પધાર્યા ત્યારે કેસોરાયજીના મંદિરમાં આપને ચોબાજીઓને શ્રીયમુનાજીનું માહાત્મ્ય કહેતા સાંભળ્યા ત્યારે આપનો સેવક થયો. તેને શ્રીયમુનાજીમાં અપાર સ્નેહ ભક્તિ હતાં.			

પ્રસંગ

- ૧ ગો. બાળકો તેમને પરીક્ષાર્થે શ્રીયમુનાજીના બેટ પર મૂકી આવ્યા ત્યારે શ્રીયમુનાજીએ તેને કમળનો માર્ગ તૈયાર કરી આપ્યો. યમુનાજીપદી તેને ફળી હતી.
તયા સકલ સિદ્ધયો (યમુનાજીક)

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ગિરધરજીએ કહ્યું - યમુનાજીપદી તેને ફલીત થઈ.

તત્ત્વજોધ

૧. શ્રીયમુનાજીને સાક્ષાત્ ભાવાત્મક સમજવા, તેના જળને સામાન્ય જળ ન સમજવું.
૨. શ્રીયમુનાજીનો સ્પર્શ વિના અપરસે ન કરવો. શ્રીયમુનાજીનું જળ શુદ્ધ થવા માટે નથી. પવિત્ર થવા માટે છે.
૩. ટેક હોય તો શ્રીઠાકોરજી કૃપા કરી તેને નિભાવે જ છે.

(જેમને શ્રીગુસાંઈજીએ લીલા વિસ્તાર પછી દર્શન આપ્યા.)

સ્થપૂત	સખી રક્ષાલિકા	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ સ્થપૂત	ગામ દ્વારકા પાસે
પૂર્વ પ્રસંગ	દ્વારકા જતાં રસ્તામાં તેના ગામ પાસેથી શ્રીગુસાંઈજી પસાર થતા હતા ત્યારે તેને તેમના સાક્ષાત્ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ રૂપે દર્શન થયા જેથી સેવક થયો.			

પ્રસંગ

૧ કેટલાક દિવસમાં શ્રીગુસાંઈજીના લીલા વિસ્તારના સમાચાર જાણી હિમાલય તરફ દોડયો ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ તેને દર્શન આપ્યા.

નિ. લ. ૮ કૃપાનન્દ: સુદુર્લભ:

કૃપાનંદ

તત્ત્વબોધ

૧. જીવને આર્તી જોઈએ, તો પ્રભુ કૃપા કરે છે

નિ. લ. ૭ ક્લિશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વ સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિ:

વિરહભાવ

૨. જીવને પ્રભુનો અનુભવ ન હોવા સિવાય અન્ય કોઈ દુઃખ ન હોવું જોઈએ.

પુ. પ્ર. મ. ૧૭ ભગવાનેવ હિ ફલં

ભગવાન કૃપા

(જેણે ચાચાજીના કહેવાથી ધણીને ઝેર આપ્યું.)

શેઠની દીકરી	સખી રાઈન	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ વણિક	ગામ લાહોર
પ્રસંગ	લાહોરમાં બહિર્મુખને ત્યાં પરણાવેલી. ચણા ખાઈને એક વર્ષ ગુજારો કર્યો એકવાર ચાચાજી તેને શોધતા આવ્યા, પછી ચાચાજીની સલાહથી ધણીને ઝેર આપ્યું. પછી ચાચાજીએ ચરણામૃત આપી તેને જીવતો કરી સૌ ઘરનાંને શ્રીગુસાંઈજીના શરણે લીધા.			

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ચાચાજી - તારા માટે તો શ્રીગુસાંઈજીએ મને અહીં સુધી મોકલ્યો છે.

તત્ત્વબોધ

૧. કપરા સંજોગોમાં પણ ભગવદ્ ધર્મ ન છોડવો.

વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિ: સર્વ નિજેચ્છાત: કરિષ્યતિ હરીચ્છા

૨. ભગવદીયના કૃત્યનું અનુકરણ ન કરવું. તેમને તો આગળ પાછળનું જ્ઞાન હોય છે.

વિ. ધૈ. આ. ૫ ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્માધર્મ વિચાર

૩. ભગવદીયના વચન પર વિશ્વાસ રાખવો.

૪. પ્રભુ જીવની આર્તી સહી શક્તા નથી.

(જે કૂવો ખોદતાં દટાયો.)

સખી પરમાનંદ	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ કુંભાર	ગામ ગુજરાત
મનસ્થુમ (ગોપના ભત્રીજા)			

પૂર્ત પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે આ કુંભાર આપનો સેવક થયો.

પ્રસંગ

- યાચાજી તેને ત્યાં પધાર્યા ત્યારે કૂવો ખોદવાનું કામ રાખેલું તેના બાનાના પૈસાથી સરભરા કરી. તેમના ગયા પછી કૂવો ખોદતાં દટાયો, તે યાચાજીએ બચાવ્યો.
- સાળા માટે બનાવેલા લાડવા વૈષ્ણવોને ખવડાવી દીધા.

તત્ત્વબોધ

- વૈષ્ણવ ઘરે આવે તો તેનું સમાધાન - સરભરા સારી રીતે પ્રેમ પૂર્વક કરવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા
- શ્રીવલ્લભ - વિઠ્ઠલનું સ્મરણ સતત થવાથી સર્વ પ્રકારના અનિષ્ટ દૂર થાય છે.
ચ. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ
સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ સ્મરણ - ભજન
- ધર્મ વિરોધીને ઘરમાં ન રખાય પણ તેના પર દયા જરૂર કરવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા

(જેમને શ્રીનવનીતપ્રિયજીએ નૂપુર પહેરાવ્યું)

સખી નૃત્યકલા	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ સનાદય બ્રાહ્મણ	ગામ મથુરા
-----------------	-------------	--------------------------	--------------

પૂર્ત પ્રસંગ નૃત્યકલાનો શોખ હતો. શ્રીગુસાંઈજીને નૃત્ય સંગીતમાં રસ છે, જાણી કલા દેખાડવા આવ્યા પણ શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન કરતાં જ ચક્રીત થઈ ગયા. શ્રીગુસાંઈજીની આજ્ઞાથી નવનીતપ્રિયજી સમક્ષ નૃત્ય કરતાં ભાન ગુમાવી બેઠા. ત્યારબાદ તેમને વિનંતી કરતાં શ્રીગુસાંઈજીએ નામ - નિવેદન કરાવ્યું.

પ્રસંગ

- રાધાજીએ ગોવિંદદાસે શ્રીઠાકોરજી આગળ નૃત્ય કરવા લાગ્યા ત્યારે તેમનું ઘુઘરું તૂટી જતાં શ્રીનવનીતપ્રિયાજીએ પોતાના ચરણોનું નુપૂર ગોવિંદદાસને પહેરાવ્યું. ત્યારે શોભાબેટીજી પણ રસમત હોવાથી અડધી રાત્રે સેન - આરતી આવ્યા.
સિ. મુ. ૧ માનસી સા પરા મતા
સિ. મુ. ૧૬ આત્માનન્દસમુદ્રસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિન્તયેત્
પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્
નિ. લ. ૮ કૃપાનન્દઃ સુદુર્લભઃ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - ગોવિંદદાસ ઊઠો, તમને શ્રીનવનીતપ્રિયાજી હમેશાં આવા જ દર્શન આપશે.

તત્ત્વબોધ

- પોતાની કલાનો ઉપયોગ શ્રીઠાકોરજીની પ્રસન્નતામાં કરવો.
ચ. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ
સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ સ્મરણ - ભજન
- શ્રીઠાકોરજીની સેવામાં ચિત્ત એનું પરોવાય કે બહારનું ભાન ન રહે.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા

(જેણે કંસારાને ત્યાંથી શ્રીઠાકોરજીના કડા કાઢી લીધા.)

સખી ગોપદેવી	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ બ્રાહ્મણ	ગામ ગુજરાત
----------------	-------------	--------------------	---------------

પૂર્ત પ્રસંગ યાત્રાર્થે મથુરાથી ગોકુળ આવ્યો. શ્રીઠકુરાનીઘાટ પર શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન થયા. શ્રીગુસાંઈજીએ તેને નામ નિવેદન કરાવ્યું.

પ્રસંગ

૧. કંસારાને ત્યાંથી સેવા માટે શ્રીગુસાંઈજીની સાથે રહી સ્વરૂપ પસંદ કર્યું. પણ સાંજ થઈ હોવાથી સ્વરૂપનાં કડાં વડા કરી પોતાની પાસે રાખ્યા અને સ્વરૂપ બીજા દિવસે પધરાવી જવાનો વિચાર કરી મંદિર પર આવ્યો. ત્યારે કડાંના બહાને શ્રીઠાકોરજીએ તુરત જ પધરાવી જવાની આજ્ઞા શ્રીગુસાંઈજી પાસે કરી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીઠાકોરજી - ફલાણો વૈષ્ણવ મારાં કડાં ઉતારી લાવ્યો છે.

તત્ત્વબોધ

- જીવના નિત્યલીલાના સ્વરૂપ પ્રમાણે આ જન્મમાં તેને મનોરથ થાય છે.
- શ્રીગુસાંઈજીની પ્રેમભરી દષ્ટિ પડતાં જ તે સ્વરૂપ સાક્ષાત ભાવાત્મક થઈ જાય છે.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિ: અનુગ્રહ
ન. ર. ૨ સર્વેશ્વરરૂચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાત: કરિષ્યતિ સામર્થ્ય
- ગુરુની આજ્ઞાનું તુરંત પાલન કરવું.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિંદ્રોહોડન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન
- ગુરુના તથા શ્રીઠાકોરજીના ભાવાત્મક સ્વરૂપને સમજવું.
- શ્રીઠાકોરજીને પરિશ્રમ ન પડે તેમ કરવું જોઈએ.
- એકવાર સ્વરૂપ ભાવાત્મક થાય પછી તેને સાક્ષાત્ સમજી તેવો વહેવાર કરવો જોઈએ.
- ભગવત્ કાર્ય આવતી કાલ ઉપર ન રાખવું.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધ: સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના

(જે બેનને મારવાથી સાપ થયો.)

સખી તમસાદેવી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ સનાદય બ્રાહ્મણ	ગામ વ્રજ
-----------------	-------------	--------------------------	-------------

પૂર્ત પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી પાસે નામ પામ્યો. પછી બેનની સંપત્તિના લોભે બેનને ઝેર આપી મારી નાખી જેથી મથુરા - ગોકુળ વચ્ચે 'માઈઘાટ' પર ઝેરીલો સાપ થયો. જે સર્વને સંતાપતો. શ્રીગુસાંઈજીએ ત્યાં મુકામ કર્યો અને પોતાના પગ ધોયાં તેના ચરણામૃતનો સાપને સ્પર્શ થતાં, તેને પોતાના આગળના જન્મની યાદ આવતાં શ્રીગુસાંઈજીના શરણે આવ્યો. ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ તેની ફેણ પર ચરણ ધરતાં તે સાપનો દેહ છોડી બ્રાહ્મણ થયો. ત્યારે આપે તેને નામ - નિવેદન કરાવ્યું. ત્યારે તે પોતાનો દેહ છોડી કૃતાર્થ - મુક્ત થયો.

તત્ત્વબોધ

- સંપત્તિનો લોભ અનર્થ કરાવે છે.
સં. નિ. ૬ વિષયાક્રાન્તદેહાનાં નાવેશ: સર્વદા હરે: વિષયી
- લોભમાંથી ક્રોધનો જન્મ થાય છે અને સતત બીજાને દુ:ખ આપીને આસુરી આનંદ પ્રમાય છે. માટે લોભ - ક્રોધ ન કરવા અને પરપીડન ન કરવું.
- શ્રીગુસાંઈજી એક વાર શરણે લે પછી જીવને છોડતા નથી.
વિ. ધૈ. આ. ૧૦ રેહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિ: શરણ
સં. નિ. ૧૯ હરિરત્ર ન શક્નોતિ કર્તું બાધાં ક્વૃતોડપરે ! શ્નેહ
અન્યથા માતરો બાલાન્ ન સ્તન્યૈ: પુપુષુ: ક્વચિત્

૮૩			
મા		વાર્તા - ૩૬	
(બોળી વહુ જેણે શ્રીઠાકોરજીને આઠ વખત શુંગાર બદલ્યો)			
મા	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ
દીકરો	શ્યામા	સાત્વિક	ગામ
વહુ	શ્યામસ્નેહીની		ગુજરાત

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી ગોકુળથી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે મા-દીકરાને નામ નિવેદન કરાવ્યું હતું. દીકરાના લગ્ન બાદ ફરીવાર જ્યારે શ્રીગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે બોળી વહુને નામ નિવેદન માટે મોકલી.

પ્રસંગ

- તે શ્રીગુસાંઈજી જે બોલે તે જ શબ્દો બોલે. પછી તેને નામ નિવેદન કરાવ્યું. ત્યારબાદ સાસુના અડચણ સમયે શુંગાર કરતાં શ્રીઠાકોરજીનું હસતું મુખ ન જણાતાં તેને આઠ વખત શુંગાર બદલ્યો. અને ખૂબ આર્તી થઈ. ત્યારે શ્રીઠાકોરજી હસ્યા, પછી શ્રીઠાકોરજીની આજ્ઞાથી વહુ જ રોજ શુંગાર સેવા કરતી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - ઠાકોરજીની સેવા વહુ પાસે કરાવજો.
- સાસુ - તે તો બોળી છે ભાવરી છે સેવામાં શું સમજશે ?
- શ્રીગુસાંઈજી - શ્રીઠાકોરજી પોતે તેને શીખવશે.
- વહુ શ્રીઠાકોરજીને કહેતી - સેવામાં કંઈક ચૂક પડશે તો હું મારે પીયર ચાલી જઈશ.
- શ્રીઠાકોરજી - મને શુંગાર વહુના હાથનો ખૂબ ગમે છે.

તત્ત્વબોધ

- બ્રહ્મસંબંધ પછી પ્રેમપૂર્વક સેવા કરવામાં આવે તો પ્રભુ સાનુભવ જતાવે જ.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણ સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
- પ્રભુ તો કૃપાળુ છે પણ જીવને જણાય કે આ મારો અપરાધ છે તો તે બદલ ક્ષમા જરૂર માંગવી.
પુ. પ્ર. મ. ૧૮ આસક્તૌ ભગવાનેવ શાપં દાપયતિ ક્વચિત્ શાપ - કષ્ટ
- પ્રભુ શુદ્ધ - ભોળા જીવની સેવા જાતે કરીને લે છે.
- લીલા સંબંધ દૃઢ થાય તો શ્રીઠાકોરજી જલ્દી કૃપા કરે.
સિ. મુ. ૧૧ પરમાનન્દ-રૂપેતુ કૃષ્ણે સ્વાત્મનિ નિરચયઃ કૃષ્ણાન્દ

- શ્રીઠાકોરજીને સાક્ષાત્ કરીને જણાવા.
સિ. મુ. ૧૬ આત્માનન્દસમુદ્રસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિન્તયેત્ માનસી દશા
- પુષ્ટિમાર્ગમાં આર્તી ન થાય ત્યાં સુધી પ્રભુ સાનુભવ ન જતાવે.
- શ્રીઠાકોરજીને શામાં સુખ છે તે જાણી તે પ્રમાણે સેવા કરવી.
સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણાસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણ સેવા

(ઉત્તમ શ્રોતા કે જેમના પર ગુરુ - ગોવિંદની અતુલ કૃપા)

પિરજાદી	સખી રસસંગીની શુભચાલના	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ પદાન	ગામ ભચ્છગામ
---------	-----------------------------	-------------	----------------	----------------

પૂર્વ પ્રસંગ

અલીખાનના પિતા ક્ષત્રિય હતા પણ સંગે પઠાણ થયા હતા. હિન્દુ વિસ્તારમાં ઘર હોવાથી પિરજાદીને શ્રીઠાકોરજીની રમતમાં પ્રીત લાગી. અલીખાન મહાવનમાં વનના હાકેમ થઈને આવ્યા. ત્યારે વજના સ્વરૂપને જોઈ પ્રસન્ન થયા. તેમાં આસક્ત થયા.

વજના ઝાડ-પત્તા તોડનારને કડક શિક્ષા કરતા. તેલીને તેનું તેલ તે ઝાડનાં મૂળમાં રેડાવી દીધું પરંતુ શ્રીગુસાંઈજીના સેવકની આમન્યા રાખીને “પ્રભુ વિનિયોગમાં આવતા ખાખરાના પાનને ઝાડ પરથી થોડા થોડા માંગીને ઉતારવા.” તેમ કહ્યું.

અલીખાને ભેટી માટે રમવાને મંદિર બનાવડાવતાં પાયામાંથી શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ નીકળ્યું. તેની સેવા કરતાં તેમાં પ્રેમ-આસક્તિ તન્મયના થઈ ગયા. જેથી તેની આત્મી જાણી તેને શ્રીઠાકોરજીનો સાક્ષાત્કાર થયો અને તેની દઢતાથી શ્રીઠાકોરજી તેને સાનુભવ જતાવવા લાગ્યા. અલીખાને દીકરીનું સ્વરૂપ નિખરેલું જોયું, જેથી તેના મહેલનો ચોકી પહેરો ગોઠવ્યો.

બારણાની તરડમાંથી રાસના નૃત્યગાન સાંભળ્યા જેથી તેને લાગ્યું કે આ તો કનૈયાલાલ જ રાસ કરે છે. તે જણાતાં વારંવાર મુછાં પામ્યા. અને પ્રભુ કૃપાથી દર્શન પામ્યા. દીકરીએ બાપને દર્શન કરાવવા પ્રભુને વિનંતી કરતાં પ્રભુએ તેમને શ્રીગુસાંઈજી પાસે નામ - નિવેદન માટે મોકલ્યા અને શ્રીગુસાંઈજીને પણ જતાવ્યું, જેથી નામમંત્ર પામ્યા. અલીખાનના પૂછવાથી પૂર્વજન્મનો ભેદ શ્રીગુસાંઈજીએ કહ્યો, તે અલીખાન પૂર્વજન્મમાં શ્રીરંગનાથની શૈયા સેવા કરતા હતા અને દીકરી શ્રીઠાકોરજી સમક્ષ નૃત્ય કરતી હતી ત્યારે ત્યાં રાજા આવતાં બન્ને શ્રીઠાકોરજીની સેવા છોડી રાજાનું સમાધાન કરવા ગયા જેથી બીજા જન્મમાં મ્હેચ્છ થયા.

અલીખાને દીકરીની આડીથી શ્રીઠાકોરજીનાં દર્શનની ઈચ્છા કરી તો શ્રીઠાકોરજીએ સામેથી બોલાવ્યો.

૩. અલીખાન તથા પીરજાદી ખૂબ જ તલ્લીનતા પૂર્વક શ્રીગુસાંઈજીની કથા સાંભળતા. તેનો ખુલાસો પણ આપે વૈષ્ણવોને કરી આપ્યો.

બા. બો. ૧૬ દોષાભાવાય સર્વદા, શ્રવણાદિ તત: પ્રેમ્ણા સર્વે કાર્યં હિ સિધ્યતિ

ન. ર. ૨ નિવેદનનુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદુરૈર્જનૈ:

ભ. વ. ૧ બીજાભાવે દૃઢે તુ સ્યાત્ ત્યાગાત્ શ્રવણકીર્તનાત્

પં. પ. ૧ શ્રીકૃષ્ણરસવિક્ષિપ્ત - માનસારતિવર્જિતા:
અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યા: શ્રવણોત્સુકા:

૪. અલીખાનના ઘોડાની શ્રીગુસાંઈજીએ પ્રશંસા કરી ત્યારથી અલીખાન તે ઘોડામાં ભગવદ્ ભાવ રાખવા લાગ્યા.

સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધ: સાધનં નાન્યદિષ્યતે

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીઠાકોરજી દીકરીને - તું ઊંઠ રસોઈ કરી મને ભોગ ધર, મોડું થયું છે જેથી મને ખૂબ ભૂખ લાગી છે.
૨. દીકરીના પગમાં પડીને અલીખાને કહ્યું - ભેટી તું ધન્ય ધન્ય ધન્ય છે હવે તું મને કનૈયાલાલના દર્શન કરાવ.
૩. અલીખાને વૈષ્ણવને કહ્યું - હું તારી પાસે એક વસ્તુ માંગું છું. આજે તો તે પાંદડા તોડ્યા.... દશ દશ પાંદડાં માગીને તોડજે આટલું તું મારું માંગ્યું આપ.
૪. શ્રીઠાકોરજીએ શ્રીગુસાંઈજીને આજ્ઞા કરી - તમે જ્યારે સ્નાન કરવા પધારો ત્યારે એ બન્નેને નામ સુનાવજો.
૫. અલીખાન તથા પિરજાદી - મહારાજ અમે તો આપના શરણે છીએ.
૬. શ્રીગુસાંઈજી - અલીખાન, અમે અમારા સેવકને ક્યારેય ન છોડીયે તેથી તમે અમારા છો.
૭. ઠાકોરજીએ પૂછ્યું - અલીખાન ક્યાં છે ? એને અંદર કેમ નથી બોલાવતી ?
૮. પિરજાદી - મહારાજ, આપની આજ્ઞા હોય તો અમે જે દિવસથી કથા સાંભળીએ છીએ તે દિવસથી કાલ લગીની કથાની વિનંતી કરીએ અને આજ્ઞા આપો તો કાલની કથાની જ વિનંતી કરીએ.
૯. શ્રીઠાકોરજી - તમે બાપ દીકરી ત્યાં શ્રીગોકુળમાં જઈને શ્રીગુસાંઈજીની પાસે નામ પામી આવો ત્યારે દર્શન થશે.
૧૦. અલીખાન - આ વાતનો ભેદ આપથી ન પામીએ તો જીવનને પૂર્વજન્મની વાત કહેવા કોણ સમર્થ છે ?

તત્ત્વબોધ

૧. સંગ બાધક પણ છે અને સાધક પણ છે.
ભ. વ. ૨ અવ્યાવૃત્તો ભજેત કૃષ્ણાં અવ્યાવૃત્ત / અસંગ
ભ. વ. ૩ વ્યાવૃત્તોઽપિ હૃયૌ ચિત્તં શ્રવણાદૌ ન્યસેત્ સદા વ્યાવૃત્તની ભક્તિ
૨. વજના સ્વરૂપને જાણે પછી આસક્ત થાય તે પ્રમાણે વ્યાપાર થાય તો જીવ ઉપર પ્રભુ જરૂર કૃપા કરે.
ભ. વ. ૩ તત: પ્રેમ તથાસક્તિ: વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
૩. ઝાડ પાનને સ્વરૂપાત્મક જાણી તેમની સમક્ષ પણ દીનતા રાખવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વિહિ સહજં સહજતા
૪. ગુરુ, મહાત્માની આમન્યા રાખવી.

૫. પ્રભુ વિનયોગમાં વપરાતી વસ્તુ કે ક્રિયા દોષરૂપ રહેતી નથી.
સિ. ર. ૨ બ્રહ્મ-સમ્બન્ધ-કરણાત્ સર્વેષાં દેહ-જીવયોઃ સર્વ-દોષ-નિવૃત્તિઃ દોષનિવૃત્તિ
૬. વૃક્ષે વૃક્ષે વેણુધારી, પત્રે પત્રે ચતુર્ભુજ યત્ર વૃંદાવનં તત્ર લક્ષ્યાલક્ષ્યકથા કૃત
સિ. મુ. ૩ પરં બ્રહ્મતુ કૃષ્ણો હિ પરબ્રહ્મ કૃષ્ણ
૭. સેવા કરતાં સ્નેહ જાગે અને આસક્તિ થાય કે પ્રભુ વગર રહી ન શકાય.
ભ. વ. ૪ સ્નેહાદ્ રાગવિનાશઃ સ્યાદ્ આસક્ત્યા સ્યાદ્ ગુહારુચિઃ
ગુહસ્થાનાં બાધકત્વમ્ અનાત્વમત્વં ચ ભાસતે
યદાસ્યાત્ વ્યસનં કૃષ્ણે સ્નેહઆસક્તિવ્યસન
૮. આર્તી થાય તો પ્રભુ દર્શન આપે.
નિ. લ. ૭ ક્લિત્તરયમાનાન્ જનાન્ દુષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
૯. દૃઢતાથી જ પ્રભુ સાનુભવ જતાવે.
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ હરીચ્છા
૧૦. ભક્તના સ્નેહને વશ પ્રભુ માંગીને આરોગે છે.
૧૧. પ્રભુ ભક્તનો કલેશ સહી શકતા નથી.
નિ. લ. ૭ ક્લિત્તરયમાનાન્ જનાન્ દુષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
૧૨. તન્મયતા થાય તો પ્રભુ ભક્તને છોડીને અળગા ન થાય.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ
૧૩. અનધિકારીએ પ્રભુ દર્શન ન આપે. પણ અધિકારાનુસાર જ દાન કરે.
૧૪. પ્રભુનો પરોક્ષ અનુભવ થતાં પ્રભુના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય છે.
સિ. મુ. ૧૪ તથા કૃષ્ણં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપર્યતિ કૃષ્ણબ્રહ્મ
૧૫. આ માર્ગ ભગવદીયોની આડીથી જ છે. ભગવદીય કૃપા કરે તો પ્રભુ જરૂર કૃપા કરે.
ન. ર. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૧૬. પ્રભુના દર્શન અનાયાસ કૃપાથી થઈ જાય અને પ્રભુ સ્વયં દર્શન કરાવે તે બે માં અંતર છે.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
૧૭. ભગવદીયમાં લૌકિક સંબંધ જાણવો નહિ. પોતે બાપ હોય તો પણ બેટીના પગમાં પડી જતાં અન્ય સંબંધ મનમાં ન આણવો જોઈએ.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વેહિ સહજં સહજતા
૧૮. ભગવદીયે પ્રભુની ઈચ્છા જાણ્યા વગર ડગલું પણ આગળ ન ભરવું.
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ હરીચ્છા
૧૯. વૃક્ષ ભગવદીય છે જેથી તેના હૃદયમાં વેણુધારી, ગોવર્ધનધારી તથા ચતુર્ભુજ બિરાજે છે.

૨૦. યથા દેહે તથા દેવે
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોડયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
૨૧. શ્રીઠાકોરજી પ્રમેયબળથી ભલે રાસનાં દર્શન કે રાસનાં બધાં સુખ આપે પણ શ્રીગુસાંઈજીના સંબંધ વગર એ દૃઢ ન થાય. પુષ્ટિની રીતે શ્રીઠાકોરજી બંધાય નહિ કેમ કે ઠાકોરજી સ્વતંત્ર છે, પરંતુ શ્રીઠાકોરજી શ્રીઆચાર્યજી તથા શ્રીગુસાંઈજીને વશ છે.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞૈવ કાર્યા સતતં સ્વામિદ્રોહોડન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન
૨૨. શ્રીઠાકોરજીથી બહિર્મુખ થાય તેનું જરૂર અધઃપતન થાય. શ્રીઠાકોરજીની સેવા છોડીને કોઈ જ લૌકિક - વૈદિક કાર્યોમાં ચિત્ત ઘાલવું નહિ.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞૈવ કાર્યા સતતં સ્વામિદ્રોહોડન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન
૨૩. પ્રભુની ઈચ્છાને આખરી જાણવી. પોતાનો આગ્રહ ન રાખવો.
૨૪. શ્રીઠાકોરજીને ભક્ત વગર ન ચાલે ત્યારે તેને તન્મયતાની દશા કહેવાય.
૨૫. મોટાઓની કૃતિમાં દોષ ન જોવો.
૨૬. કથા ખૂબ તન્મયતા પૂર્વક સાંભળવી જોઈએ.
૨૭. આપણું દ્રવ્ય પ્રભુમાં કઈ રીતે અંગીકાર થાય તેનો વિચાર કરવો.
૨૮. શ્રીગુસાંઈજીની વાણીનો શબ્દ માત્ર અને જેને માટે વાણી નીકળે તે સર્વમાં અલૌકિક ભાવ રાખવો.

(ભૂમિમાપણીવાળાનો જેણે અન્યાશ્રય કર્યો.)

સખી ચંદ્રમુખી	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ બાહ્યા	ગામ ઉજજૈન પાસે
------------------	-------------	------------------	-------------------

પૂર્વ પ્રસંગ મા-બાપ-ધણી વ. સર્વ રોગચાળામાં મર્યા. કોઈની સલાહથી ઉજજૈન કૃષ્ણભટ્ટને ત્યાં કથા સાંભળવા જતી. તેથી તેને શ્રીગુણાંઈજીના દર્શનની આતી થઈ અને આપ ત્યાં પધારતાં નામ નિવેદન પામી.

પ્રસંગ

૧. શ્રીઠાકોરજી તેની પાસે માંગીને આરોગે. ભૂમિ માપણીવાળા પાસે અન્યાશ્રય કરી બેઠી જેથી શ્રીઠાકોરજી પધારી ગયા.
વિ.ધે.આ. ૧૪ અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ,
પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. નિહાલચંદભાઈ - બાઈ તું સાવધાન રહેજે શ્રીગુણાંઈજીની કૃપાથી તને વસ્તુ ખૂબ મોટી મળી છે તેથી શ્રીઠાકોરજીની સેવા સાવધાનીથી કરજે.
૨. નિહાલચંદભાઈ - આ બાઈને વસ્તુ મોટી મળી છે અને પાત્ર છીછરું છે. તેથી ટકે ત્યારે જણાય.
૩. બાઈએ જમીનમાપણીવાળાને કહ્યું - દીકરા તેં મને જીવાડી.
૪. કૃષ્ણભટ્ટ - બાઈ, આપણા ઠાકોરજી વણજ - વેપાર કરતા નથી કે આવા લોકોને દેખાડાય ! અને એ લોકો આવી રીતે વૈષ્ણવ જાણીને ઉપકાર કરે તો વૈષ્ણવતા તો વેચાઈ.

તત્ત્વબોધ

૧. ભગવદ્કથાથી લૌકિક દુઃખોની સ્મૃતિ દૂર થાય છે. (અવાંતર ફળ)
બા. બો. ૧૬ દોષાભાવાય સર્વવા, શ્રવણાદિ તતઃ પ્રેમ્ણા સર્વં કાર્યં હિ સિધ્યતિ શ્રવણ
૨. કથા એવી સાંભળવી કે પ્રભુ દર્શનની તાલાવેલી થાય.
નિ. લ. ૬ ગુણગાને સુખાવાપ્તિઃ ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે શુણગાન
૩. જ્યાં સુધી ઈદ્રિયોનો વિનિયોગ બીજે થાય ત્યાં સુધી બધી ઈદ્રિઓએ કરી વ્યભિચારી જ છે.
નિ. લ. ૧૮ શ્રવણં કીર્તનં સ્પષ્ટં પુત્રે કૃષ્ણપ્રિયે રતિઃ પ્રભુમાં વિનિયોગ
૪. પુષ્ટિ જીવ કેવોય હોય તો પણ પ્રભુ તેનો અંગિકાર કરે જ છે.
સિ. મુ. ૧૪ તથા કૃષ્ણં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપશ્યતિ કૃષ્ણબ્રહ્મ

૫. જીવનું કર્તવ્ય પ્રભુના શરણમાં રહેવું.
કૃષ્ણાશ્રય ૧ કૃષ્ણાવ ગતિર્મમ કૃષ્ણ શરણ
૬. ભગવદીયની સેવાથી ગુરુ તથા પ્રભુ પ્રસન્ન થાય છે. ભગવદીય કરેલો ઉપકાર કહેતા નથી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વેહિ સહજં સહજતા
૭. સેવા કરતાં કરતાં મન લાગે ત્યારે પ્રભુ સાનુભવ જતાવે.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
૮. પોતાની સેવા કે પ્રકાર અન્ય લૌકિક પાસે જણાવવો નહિ અને તેવાને પોતાના ઠાકોરજીના દર્શન કરાવવા નહિ.
પુ. પ્ર. મ. ૨૦ લૌકિકત્વં વૈદિકત્વં કાપટયાત્ તેષુ નાન્યથા કાપટય
૯. શ્રીઠાકોરજી અન્યાશ્રય સહી શકતા નથી.
૧૦. અન્ય માર્ગીનો ઉપકાર વહોરવો નહિ.
વિ.ધે.આ. ૧૪ અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ,
પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્ અન્યાશ્રય

(શ્રીઆચાર્યજી - ગુસાંઈજીની સૃષ્ટિમાં શું ભેદ ? તેવું પૂછનાર)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
પ્રેમવલ્લભી	સાત્વિક	દ્વૈતીય	ગોપાલપુર

પૂર્વ પ્રસંગ વૈષ્ણવના સંગે સેવક થયા.

પ્રસંગ

૧. “શ્રીમહાપ્રભુજી અને શ્રીગુસાંઈજીની સૃષ્ટિમાં ભેદ શું ?” તે જણાવવા વૈષ્ણવના ત્યાગનો પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજીએ રચ્યો. પણ શ્રીઆચાર્યજીની સેવકની ડોકરી તેને શ્રીગુસાંઈજી પાસે લઈ આવી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. મથુરદાસ - મહારાજા ધિરાજ ! આપની સૃષ્ટિમાં અને શ્રીઆચાર્યજીની સૃષ્ટિમાં કેટલો ફેર છે ?
 ૨. શ્રીગુસાંઈજી - વૈષ્ણવ મેં તારો ત્યાગ કર્યો.
 ૩. શ્રીગુસાંઈજી - જૂઓ વૈષ્ણવો શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રભુજીની સૃષ્ટિ આવી છે !

તત્ત્વબોધ

૧. એવો સંગ કરવો કે જે સન્માર્ગે ચલાવે.
ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયેઃ સહ તત્પરેઃ
 અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ
૨. સેવા સંજોગોવશાત્ ન બિરાજે તો કથા વાંચન - શ્રવણ - સ્મરણ કરવું.
ભ. વ. ૩ વ્યાવૃત્તોઽપિ હરૌ ચિત્તં શ્રવણાદૌ ન્યસેત્ સદા વ્યાવૃત્તની ભક્તિ
૩. વૈષ્ણવ સૃષ્ટિમાં ભેદ હોવા છતાં વૈષ્ણવે તો વલ્લભના સેવક તરીકે જ જાણવા.
 રસ્તામાં ભગવદીયનું ઘર આવે તો આગ્રહ પૂર્વક ભગવદ્ સ્મરણ કરવા.
 વૈષ્ણવ ઘરે આવે તો જાણવું કે પ્રભુ પ્રસન્ન છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્સહિ સહજં સહજતા
૪. ગુરુ કહે તેમ કરવું કરે તેમ આંધળુકીયા કરવું નહિ.
ન. ર. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
૫. ગુરુના દર્શન વગર ખૂબ આત્મી થવી જોઈએ.
નિ. લ. ૭ ક્લિશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ વિરહભાવ
 તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ
૬. ગુરુ અપરાધથી ડરવું.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિંદ્રોહોઽન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન

૭. પ્રભુની લીલા અટપટી છે તે કદી પોતાના જન્મે છોડતા નથી.
અં. પ્ર. ૪ સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુઃ નાન્યથાતુ કરિષ્યતિ
૮. વૈષ્ણવનું સ્વરૂપ હૃદયમાં સ્થિર કરવું.
 ૯. ગુરુ કદી આપણું અહિત કરે જ નહિ.
 ૧૦. શ્રીઆચાર્યજીનો સેવક વૈષ્ણવને હર પ્રકારે પ્રસન્ન કરે.
 ૧૧. ગુરુના સ્વરૂપનું જ્ઞાન વૈષ્ણવ જ કરાવે.

સત્ય સંકલ્પતા

(જેણે શ્રીઠાકોરજીની નિત્યલીલાનાં સાક્ષાત્ દર્શન થયાં.)

સખી ગોપદેવી	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ -	ગામ દક્ષિણનો
----------------	----------------	-------------	-----------------

પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજીના મુખે નિત્યલીલા આજે પણ થાય છે તેવું સાંભળ્યું. તેનો તાપ થતાં શ્રીઠાકોરજીએ સારસ્વત કલ્પની ગાય ચારણની સર્વ લીલાનાં દર્શન કરાવ્યાં.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- છોકરો - મહારાજાધિરાજ ! આજે પણ નિત્ય લીલા છે ?
- શ્રીગુસાંઈજી - પાત્ર તો નાનું છે અને દાન મોટું થયું છે. તે આ પાત્રમાં ટકશે નહિ.

તત્ત્વજોધ

- પ્રભુની લીલા નિત્ય છે તે વાતનો વિશ્વાસ જોઈએ, તેના દર્શન માટે આત્મી જોઈએ.
સિ. મુ. ૧૯ જ્ઞાનાધિકો ભક્તિમાર્ગઃ એવં તસ્માત્ નિરૂપિતઃ જ્ઞાનાધિકા ભક્તિ
નિ. લ. ૭ ક્લિશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
- શ્રીગુસાંઈજીનાં વચન ક્યારેય વ્યર્થ હોય નહિ, પરંતુ પોતાનો દોષ જાણવો.
અં. પ્ર. ૪ સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુઃ નાન્યથાતુ કરિષ્યતિ સત્ય સંકલ્પતા
- પ્રભુ ભક્તનો તાપ સહી શકતા નથી.
જીવને પ્રભુદર્શનની આત્મી તથા નિશ્ચય જોઈએ.
નિ. લ. ૭ ક્લિશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
- લૌકિકમાં આસક્તિ હોય ત્યાં સુધી જીવની સ્થિતિ નિત્યલીલામાં સંભવે નહિ.
સં. નિ. ૬ વિષયાક્રાન્તદેહાનાં નાવેશઃ સર્વદા હરેઃ વિષયી

(જેનો કોઠ વેશ્યાગામી વૈષ્ણવથી મટયો.)

સખી રૂપદેવી	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ બાહ્યા	ગામ મથુરા
----------------	-------------	------------------	--------------

પૂર્ત પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજીને ત્યાં ભિક્ષા માંગતાં મહાપ્રસાદથી ભુદ્ધિ નિર્મળ થઈ અને સેવક થયો. તેને વૈષ્ણવમાં દોષભુદ્ધિ થવાથી તેના શરીરે કોઠ નીકળ્યો. તેને કોઈ વેશ્યાની સાથે રહેતા બીજા વૈષ્ણવના દર્શન માત્રથી દૂર થયા.

સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપનઃ તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નશયતિ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીઠાકોરજી - હું કોઈ વૈદ્ય તો છું નહિ કે એનો કોઠ મટાડું !

તત્ત્વજોધ

- મહાપ્રસાદથી ભુદ્ધિમાં નિર્મળતા આવે છે.
- શરીરના કંઈ પણ રોગ થાય તો તેને ભગવદ્ ઈચ્છા જાણવી.
ન. ર. ૬ પુષ્ટિમાર્ગસ્થિતો યસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાંખિલાઃ સાક્ષીવત્
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ હરીચ્છા
- શ્રીઠાકોરજીને કોઈ લૌકિક પ્રાર્થના ન કરવી. (નવરત્ન)
- વૈષ્ણવ લોકમાં ગમે તે કૃતિ કરતો હોય પણ તેનો ભગવદ્ સંબંધ અગત્યનો છે.
પોતાના થકી કોઈ વૈષ્ણવને કષ્ટ ન પડવું જોઈએ, અરે પોતે કષ્ટ વેઠી લેવું જોઈએ.
વૈષ્ણવનો અપરાધ કરવાથી જીવનની ઘણી દુર્ગતિ થાય છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વોહિ સહજં સહજતા
- વિરહથી સર્વ દોષો ભસ્મીભૂત થઈ જાય છે.
નિ. લ. ૭ ક્લિશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ
- શ્રીઠાકોરજીને પોતાના કાર્ય માટે શ્રમ ન આપવો.
વિ. ધૈ. આ. ૪ આપદ્-ગત્યાદિ-કાર્યેષુ હઠસ્ત્યાજ્યરચ સર્વથા હઠત્યાગ

૯૫		૯૬	
સા	ો સ	વાર્તા - ૪૨	
(જેણે સાપને માર્યો)			
સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
દુર્ગા	તામસ	ગોરવા ક્ષત્રિય	મહાવન

પૂર્ત પ્રસંગ કામ અર્થે મથુરા આવ્યો ત્યાં શ્રીગુસાંઈજીએ માયાવાદનું ખંડન કર્યું. તે તેજ પ્રતાપ જાણી તેમનો સેવક થયો.

પ્રસંગ

૧. વૈષ્ણવને મહાપ્રસાદ લેવરાવવા બોલાવવા જતાં રસ્તામાં પડેલો સાપ હટયો નહિ જેથી માર્યો.
બા. બો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા

તત્ત્વબોધ

૧. હાથેથી સેવા કરવી અને મોઢેથી પ્રભુનું નામ લેવું.
ચ. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ
સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ સ્મરણ - ભજન
૨. યથા શક્તિ વૈષ્ણવોને મહાપ્રસાદ લેવરાવવો.
વૈષ્ણવે જીવ હિંસા ન કરવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વિહિ સહજં સહજતા
૩. પ્રભુનું નામ એક ક્ષણ પણ ન છોડવું.
ચ. શ્લો. ૧ સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજાધિપઃ સેવા
૪. પ્રભુનું નામ ભક્તની અહર્નિશ રક્ષા કરતું રહે છે.
૫. અવૈષ્ણવ સાથે વાત કરવાથી બહિર્મુખતા આવે છે અને લૌકિક - અલૌકિક સર્વમાં વૃદ્ધિ આવે છે.
ભ. વ. ૭ ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વંદુઃસંસર્ગાત્ તથાન્નતઃ બાધક સંગ-અન
૬. પ્રભુ નામ છોડે તેને કાળ ખાઈ જાય છે.
૭. વૈષ્ણવે દુરાગ્રહ ન કરવો.
વિ. ઘે. આ. ૪ આપદ્-ગત્યાદિ-કાર્યેષુ હટસ્ત્યાજ્યરચ સર્વથા હટસ્ત્યાગ

૯૫		૯૬	
સા	ો સ	વાર્તા - ૪૩	
(જેણે સાપને માર્યો)			
સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
દુર્ગા	તામસ	ગોરવા ક્ષત્રિય	મહાવન

પૂર્ત પ્રસંગ

તે શાહુકારના દીકરાની વહુ શ્રીગુસાંઈજીની સેવક હતી. તેના સંગે ઘરનાં બધાં વૈષ્ણવ થયા. શાહુકારની દીકરાની વહુની આંખોમાં સ્વેચ્છને શ્રીનાથજીના દર્શન થતાં તેને પોતાના પૂર્વજન્મનું ભાન થયું. તે આ વૈષ્ણવોની પાછળ પાછળ ગોકુળ ગયો ત્યાં શ્રીગુસાંઈજીથી ઉદ્ધાર પામ્યો.

ઉદ્ધાર વાક્યો

૧. શ્રીગુસાંઈજી - તમે તો પાંચ જણ છો, ચારનું નામ તમે કેમ લો છો. ? તમારી સાથે એક વૈષ્ણવ બીજો આવ્યો છે તેને બોલાવો. આવા પ્રેમી ભક્ત થવા દુર્લભ છે.

તત્ત્વબોધ

૧. શ્રીગુસાંઈજી સાક્ષાત્ ઈશ્વર છે, તેવું સ્વરૂપ દેહયમાં સ્થિર કરવું.
ન. ૨. ૪ ચૈઃ કૃષ્ણસાત્કૃતપ્રાણૈઃ તેષાં કા પરિદેવના કૃષ્ણમાં ચિત
૨. વૈષ્ણવના સંગે કલ્યાણ જ છે.
ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીચૈઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિતં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ
૩. વ્યસનભાવ થાય તો પોતાનું સ્વરૂપ જણાય.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ
૪. ગોકુળ વ. માં પ્રભુના ધામ તથા ગુરુચરણો ચિંતાનાશક છે.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ
૫. વ્યસનાવસ્થા એવી કે એક પળનો વિરહ પણ સહેવાય નહિ અને તેની ચરમ અવસ્થાએ દેહ છૂટી જાય.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ
૬. નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ.
૭. શ્રીવલ્લભની આજ્ઞા સર્વથા પાળવી.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિંદ્રોહોઽન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન
૮. અલૌકિક કથામાં તત્પરતા રાખવી.
૯. પોતાનો અલૌકિક ધણી તો શ્રીઠાકોરજી છે તેવો ભાવ રાખવો.
અં. પ્ર. ૧ કૃષ્ણાત્ પરં નાસ્તિ દૈવં વસ્તુતો દોષવર્જિતમ્ પરબ્રહ્મતા

૧૦. વૈષ્ણવોમાં દ્રોપદાદિ જોવાથી હીન યોનિમાં જન્મ થાય.
સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપન્નઃ તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નશ્યતિ અન્યથા ભાવ
૧૧. વૈષ્ણવથી દ્વેષ કરવો નહિ.
૧૨. કોઈગમે તે તમારા પર દ્વેષ રાખે પણ આપણે તો તેના પ્રત્યે ભગવદ્ભાવ જ રાખવો.
દીનતાથી ગુસાંઈજી તુરંત કૃપા કરે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૧૩. લૌકિક સંબંધી સગાંમાં મન અટકે ત્યાં સુધી પ્રભુની પ્રાપ્તિ નથી.
સિ. મુ. ૧૬ લોકાર્થીં ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણં ક્લિષ્ટો ભવતિ સર્વથા લોકાર્થીં
૧૪. પ્રભુ કૃપા કરી ગમે તે ઉત્તમ દાન કરે પણ જીવે તો દેહ વ. માં અલૌકિક ભુદ્ધિ રાખવી. પણ તે સત્સંગથી જ પ્રાપ્ય છે.
ન. ર. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૧૫. લૌકિક અભિમાન છે ત્યાં સુધી અલૌકિક સ્વરૂપનું જ્ઞાન નથી.
વિ. ધે. આ. ૩ અભિમાનશ્ચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન

(જે ફૂલોને સ્વરૂપાત્મક જાણી સેવા કરતા.)

સખી પ્રેમકળી	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ આંજણા કલાલી	ગામ ગુજરાત
પૂર્ત પ્રસંગ	શ્રીગુસાંઈજીની ગુજરાત યાત્રા વખતે સેવક થયા. પછી જ્યારે ગોકુળ ગયા ત્યારે ફૂલોની સેવા સ્વરૂપાત્મક જાણીને કરતા. અને વજ્રભકતોએ તેમને સાનુભવ પણ જતાવ્યો.		

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્યામદાસ - અને મારે માતા-પિતાનું શું કામ છે ? મારું સર્વસ્વ ધન શ્રીગુસાંઈજી છે. જેમણે શ્રીગોવર્ધનનાથજીના સ્વરૂપનું જ્ઞાન કરાવ્યું છે અને મેં એમનું શરણું લીધું છે. વળી મારો ઉદ્ધાર તો શ્રીગુસાંઈજીએ કર્યો છે.
૨. શ્યામદાસ - મહારાજ ફૂલોનું શું સ્વરૂપ છે ? શ્રીગુસાંઈજી - વજ્ર ભકત શ્રીગોપીજન એમનું ચિત્ત એ ફૂલો છે. એ શ્રીઠાકોરજીના શ્રીઅંગનો સ્પર્શ કરે છે.
૩. શ્યામદાસ - ફૂલોના આવા સ્વરૂપમાં સોય કેમ પરોવાય ? શ્રીગુસાંઈજી - સોય એતો સૂચી છે. ચિત્તમાં ભગવત્ સંબંધની સૂચના કરે છે.
૪. શ્યામદાસ - મારું ચિત્ત કોઈ દિવસ આ સેવા છોડીને બીજે કયાંય ન જાય.
૫. શ્રીગુસાંઈજી - જુઓ કેવો સીધો મુઠ્ઠા સ્વભાવ હતો ? પોતાના શરીરની પણ સુધી ન રહેતી.

તત્ત્વબોધ

૧. દીનતા મુખ્ય પદાર્થ છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૨. પોતાના દાસપણાની દૃઢતા જોઈએ.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોડયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
૩. પોતાનું લૌકિક કે અલૌકિક સર્વ સિદ્ધ કરાવનાર શ્રીગુસાંઈજી જ છે. તેવી દૃઢતા રાખવી.
વિ. ધે. આ. ૧૦ રેહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ શરણ
૪. શ્રીઠાકોરજીની સર્વ સામગ્રીને સ્વરૂપાત્મક જાણવી.
સિ. મુ. ૧૪ તથા કૃષ્ણં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપશ્યતિ કૃષ્ણબ્રહ્મ
૫. આવી હૃદયપૂર્વકની ભાવના થતાં થતાં તેનો સાનુભાવ થાય.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના
૬. જેનો છેલ્લો જન્મ હોય તેની સાથે શ્રીઠાકોરજી કશો અંતરાય રાખતા નથી. એવા જીવ માટે આ માર્ગ પ્રગટ થયો છે.
૭. જીવનના અંત સુધી સેવા કરતા જ રહેવું.
ચ. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ સ્મરણ - ભજન

(કંકાસના કારણે જેનું નાક કપાયું તે.)

સખી કલહાન્તરીના	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ સનાદય બ્રાહ્મણ	ગામ -
--------------------	-------------	--------------------------	----------

પૂર્ત પ્રસંગ ૫૫ વર્ષે શરણે આવ્યા પછી ભામિની વહુજની ખવાસી કરતી પણ અત્યંત કલહ કરતી. જેથી શ્રીગુણાંઈજીએ કહ્યું, “અરે અહીં કોઈ છે જે આ રાંડનું નાક કાપે ?” આ વચનોને ભગવંત નામના સેવકે સત્ય કર્યા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ભગવંત શ્રીગિરધરજીને - મહારાજાધિરાજ ! હું શું કરું ? મહારાજની આજ્ઞા હતી, તે શ્રીમુખનાં વચન મિથ્યા કેમ થાય ?

તત્ત્વબોધ

- શ્રીગુણાંઈજી પૂર્ણપુરુષોત્તમ હોવાથી તેમના વચન અસત્ય ન થાય.
અં. પ્ર. ૪ સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુઃ નાન્યથાતુ કરિષ્યતિ સત્ય સંકલ્પતા
- સરળ સેવકે શ્રીગુણાંઈજીની આજ્ઞા માથે ચડાવી પણ તે સિદ્ધાંત નથી.
સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપન્નઃ તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નરયતિ અન્યથા ભાવ
- પ્રભુ દયાળુ હોવાથી પહાડ જેવા અપરાધને સોય જેવો ગણે.
કૃષ્ણાશ્રય ૯ પાપાસક્તસ્ય દીનસ્ય કૃષ્ણા એવ ગતિર્મમમ પાપીનું શરણ
- બ્રાહ્મણીના મેરૂ જેટલા અપરાધને રજ જેટલો કરી ભોગવાવી લીધો.
વૈષ્ણવે ગુરુની સજાને અનુગ્રહ કરીને માની લેવી.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ

(જેમને શ્રીગોવર્ધનનાથજી મનોરથ પ્રમાણે દર્શન દેતા.)

સખી કૃષ્ણરંગા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ છીપા	ગામ સહજાદપુર
------------------	----------------	----------------	-----------------

પૂર્ત પ્રસંગ શ્રીગુણાંઈજી સહજાદપુર પધાર્યા ત્યારે વેણીદાસ સહકુટુંબ સેવક થયા. શ્રીગુણાંઈજીને કાપડના પરકલા ભેટ ધર્યા. તેમને શ્રીગોવર્ધનનાથજીના સ્વરૂપમાં આસક્તિ હતી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. વેણીદાસ - મહારાજ ! આવા આનંદમાંથી બહાર કેમ કાઢ્યો ?

તત્ત્વબોધ

- શ્રીઠાકોરજીને ઉત્તમ વસ્તુ અંગીકાર થાય.
સિ. ૨. ૫ નિવેદિભિઃ સમર્પ્યેવ સર્વે સમર્પણ
- શ્રીઠાકોરજી પુષ્ટિમાર્ગીઓના સકળ મનોરથ પૂર્ણ કરે છે.
પુ. પ્ર. મ. ૧૭ ભગવાનેવ હિ ફલં ભગવાન ફળરૂપ
સે. ફ. ૭ પુષ્ટૌ નૈવ વિલમ્બયેત્ પુષ્ટિ
- સરળ ભાવે સેવા કરે તો શ્રીઠાકોરજી ઝટ અનુભવ કરાવે.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ

(જેણે શ્રીગુણાંઈજી સાથે ધૃષ્ટતા કરી.)

સખી સુખદા	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ દામિય	ગામ ગુજરાત
--------------	-------------	-----------------	---------------

પૂર્ત પ્રસંગ શ્રીગુણાંઈજીની ગુજરાત યાત્રા વખતે નામ પામી. નામ પામતી વખતે ધૃષ્ટતા કરી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુણાંઈજી - કેમ રે બહેરી છે, સંભળાતું નથી. બીજી વાત તો મોટેથી બકયા કરે છે અને હવે તો બોલતીય નથી.
- ક્ષત્રાણી - વારી જાઉં, મહારાજાધિરાજ, આટલા માટે જ હું બોલતી ન્હોતી.

તત્ત્વબોધ

- ગુરુના ક્રોધને પણ ગુણ કરી માનવો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
- ગુરુની આજ્ઞાનું સર્વથા પાલન કરવું.
ન. ૨. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
- ગુરુ તરફ ભક્તિભાવ રાખવો. અન્યથા ભાવ ન રાખવો.
સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપન્ન: તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નશ્યતિ અન્યથા ભાવ ૧ ૬

(ગંગાપુત્ર હોવાના લીધે જેમની ભેટ લેવાની શ્રીગુણાંઈજીએ ના પાડી.)

સખી કલ્યાણી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ બાહ્યા	ગામ પૂર્વજો
----------------	-------------	------------------	----------------

પૂર્ત પ્રસંગ સંઘમાં મથુરા આવ્યા ત્યાં શ્રીગુણાંઈજીના સેવક થયા, ગંગાપુત્ર હોવાથી શ્રીગુણાંઈજીએ ભેટ સ્વીકારવાની ના પાડતાં તેમને કહ્યું કે આપે માળા પહેરાવી તેથી તો હવે હું સેવક થયો માટે ભેટ રાખવી જોઈએ.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- દુર્ગાદાસ - મહારાજા ધિરાજ ! હું દાસનો દાસ છું, મહાન અપરાધી છું તે મારા જેવા પાપીને અંગીકાર આપે જ કર્યો. બીજા કોઈનું સામર્થ્ય હવે નહિ.
- શ્રીગુણાંઈજી - આ નવા જેવી વાત શી કરી છે !
- દુર્ગાદાસ - આ માળા આપે પહેરાવી છે તેથી હવે તો અમે નિર્ધાર કરીને આપના થયા છીએ.

તત્ત્વબોધ

- સેવક થયા પછી અગાઉના અભિમાન છૂટી જવા જોઈએ.

(જેમને સ્વહસ્તે શ્રીગુણાંઈજીને સખડી મહાપ્રસાદ જગન્નાથપુરીમાં આરોગાવ્યો.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
ત્રિવેણી	સાત્વિક	બાહ્યા	કાશી

પૂર્વ પ્રસંગ મણિકર્ણિકા ઘાટ પર તેમને શ્રીગુણાંઈજીના પૂર્ણ પુરુષોત્તમ રૂપે દર્શન થયા.

પ્રસંગ

- તેમને જગન્નાથપુરીમાં સ્વહસ્તે શ્રીગુણાંઈજીને સખડી મહાપ્રસાદ આરોગાવ્યો.
- મર્યાદામાર્ગ અને ભગવદ્ ધર્મના ભેદ શ્રીગુણાંઈજીએ સમજાવ્યા.

તત્ત્વબોધ

- વૈષ્ણવ ગુરુદ્રવ્ય ન લે.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ
- પુષ્ટિમાર્ગમાં સ્નેહપૂર્વક નિષ્કામ ભાવથી સેવા કરાય છે.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
- ભગવદીઓનો સંગ કરીને ભગવદ્કૃપાનું બળ વિચારીને કેવળ નિઃસાધનતાની ભાવના કરાય છે.
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
- લૌકિક - વૈદિક લોકોને દેખાડવા માટે કરવું, ભગવદ્ ધર્મનું આચરણ મુખ્ય છે અને શ્રીઠાકોજીને સુખ થાય તેનું નામ ભગવદ્ધર્મ.
સિ. ૨. ૨ બ્રહ્મ-સમ્બન્ધ-કરણાત્ સર્વેષાં દેહ-જીવયોઃ સર્વ-દોષ-નિવૃત્તિઃ દોષનિવૃત્તિ
- સ્વામીનીજી કંચનવર્ણાના છે. શ્રીઠાકોરજી તેમના વગર રહી શકતા નથી. માટે પિતાંબર ધરે છે. અને શ્રીઠાકોરજી શ્યામ હોવાથી સ્વામિનીજી નિલાંબર ધરે છે. શ્યામવર્ણા શુંગાર રસરૂપ છે જેમાં અગાધ રસ ભર્યો છે.

(શ્રીગુણાંઈજીએ ભેટનો રૂપિયો હાથમાં લીધો. તેથી ટકોર કરનાર.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
વનરાજી	રાજસ	વહિક	ગુજરાત

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુણાંઈજીની ગુજરાત યાત્રા વખતે આપમાં પૂર્ણપુરુષોત્તમના દર્શન થતાં સેવક થયા.

- શ્રીગુણાંઈજીએ અન્નકૂટની ભેટનો રૂપિયો હાથમાં લીધો તે માટે લક્ષ્મીદાસે શ્રીગુણાંઈજીને ટકોર કરી, કેમ કે લોકોપવાદ ન થાય અને જીવનો બગાડ ન થાય. દરેક શ્રીગુણાંઈજીના સ્વરૂપને જાણતા નથી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- લક્ષ્મીદાસ - મહારાજ આ વાત તો આપે સારી નથી કરી. ભેટ હાથથી ન લેવી.

તત્ત્વબોધ

- પોતાની ભૂલનો એકરાર કરતાં ખચકાવું નહિ જોઈએ.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
- કોઈના મનનો ભાવ જાણતા ન હોવાથી, સિદ્ધાંત વિરૂદ્ધ જોવાથી જીવનો બગાડ થાય.
બા. બો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવની દુષ્ટતા
- ભગવદ્ ભક્તે લૌકિક વહેવાર છોડી દેવો.
સિ. મુ. ૧૬ લોકાર્થીં ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણં ક્લિષ્ટો ભવતિ સર્વથા લોકાર્થીં
- રાતદિવસ ભગવદ્ વાર્તામાં જન્મારો વિતાવવો, ઘડી પળ નકામી ન ગુમાવવી.
ચ. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મત્તિઃ સ્મરણ - ભજન
- વૈષ્ણવ સાથે સ્નેહ શિષ્ટાચાર રાખવો., વૈષ્ણવને ભગવદ્ સ્વરૂપે જાણવું, ભગવદીયને સામે જઈને મળવું.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
- બીજી લૌકિક વાતમાં સમજવું નહિ.
- શ્રીગુણાંઈજી હંમેશા જીવ પર કૃપા કરવા તત્પર હોય છે તે તેમનો સહજ સ્વભાવ છે કે જેમ ચંદ્રમા વનસ્પતિને અમૃતથી સિંચે છે.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ

(જે શ્રીગુણસાંઈજીના દ્રવ્યથી દાન કરતા)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
કિરતી	તામસ	ક્ષત્રીય	ગુજરાત
મનસાદેવી			

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુણસાંઈજીની ગુજરાત યાત્રા સમયે નામ પામ્યા અને શ્રીગોકુળમાં નવનીતપ્રિયજી સામે નિવેદન કર્યું.

પ્રસંગ

૧. શ્રીગુણસાંઈજીની પાસે જ રહેતા. જગન્નાથદાસના પિતાએ જગન્નાથદાસને શ્રીગુણસાંઈજીને ભેટ કર્યો. તેના હાથમાં પદ્મ હોવાથી શ્રીગુણસાંઈજીએ તેને ભેટ ભેગી કરવા રાખેલ, તે દયાવાન હોવાથી તેમાંથી ભિક્ષુકને દાન કરતા, તે જોઈ ધ્યાનદાસે શ્રીગુણસાંઈજીને કહ્યું. ત્યારે શ્રીગુણસાંઈજીએ ધ્યાનદાસને સાચી સમજ આપી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ધ્યાનદાસ - મહારાજ જગન્નાથદાસ બધાને પૈસા આપે છે તે ક્યાંથી આપે છે ?
૨. શ્રીગુણસાંઈજી - જે કોઈ સત્કર્મ કરે છે, તેની સહાયતા પ્રભુ કરે છે.

તત્ત્વબોધ

૧. શ્રીઠાકોરજીનું દ્રવ્ય વિહિત માર્ગે વપરાય તેમાં દોષ નથી.
  ૨. સત્કર્મ કરે છે તેને પ્રભુ પણ સહાય કરે છે.
- પુ. પ્ર. મ. ૨૧** વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૩. વૈષ્ણવે નિર્દોષ વસ્તુમાં દોષારોપણ સર્વથા ન કરવું અને જો કરે તો પોતે જ દૂષિત થાય છે.
  ૪. પોતાની ભૂલ થાય તો નિયમ લેવો કે પછી તેવી ભૂલ ન થાય.
  ૫. કોઈ ભૂલ બતાવે તો તેનામાં ભગવદ્ભુદ્ધિ આણવી.
  ૬. ભગવદ્ ધ્યાન છોડે તો દોષ દષ્ટિ થાય.
- બા. બો. ૧૬** જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવની દુષ્ટતા

(બ્રાહ્મણે ભગવદ્ આવેશમાં વગર અપરસે ઘી સમર્પ્યું તેથી વૈષ્ણવોએ દોષબુદ્ધિ આણી)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
શેઠ	પયોનિધી	રાજસ	વણિક
કનોજીયા બ્રાહ્મણ	મુદુભાષિણી		રાજનગર
બ્રાહ્મણી	કોમલાંગિની		
ચાર વૈષ્ણવ - કલાવતી, હંસગામિની, બ્રહ્માનંદિની, કોકિલા			

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુણસાંઈજી રાજનગર પધાર્યા ત્યારે પિતાએ સેવક કરાવ્યા.

પ્રસંગ

૧. તે વૈષ્ણવોને ખૂબ મદદ કરતા. તેની પ્રસંશા વૈષ્ણવોએ શ્રીગુણસાંઈજી પાસે કરી ત્યારે તે વૈષ્ણવોને શ્રીગુણસાંઈજીએ ઊંચાભાવવાળો વૈષ્ણવ કોને કહેવાય તે જણાવવા કનોજીયા બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવને ત્યાં મોકલ્યા પણ તેમણે ભગવદાવેશમાં અપરસ વગર ઘી શ્રીઠાકોરજીને સમર્પ્યું. તે જોતાં વૈષ્ણવોએ દોષ બુદ્ધિ આણી જેથી શ્રીઠાકોરજી નારાજ થયા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુણસાંઈજી - વૈષ્ણવ ધર્મ ખૂબ જ કઠણ છે, બારીક છે કોઈથી જાણી શકાય તેવો નથી જ્યારે સંગ કરીને બારીક દષ્ટિથી એના હૃદયનો ભાવ નિહાળીએ ત્યારે જણાય.
૨. સંતદાસજી - શી ખબર શ્રીગુણસાંઈજીએ શા માટે એમને એમની પાસે મોકલ્યા હશે !
૩. કનોજીયા બ્રાહ્મણ - આપણામાં એકે ધર્મ નથી. માત્ર દોષથી ભરેલાં છીએ.
૪. શ્રીગુણસાંઈજી - અમે તમને વૈષ્ણવની ઉપરની ક્રિયા જોવા નહોતા મોકલ્યા.
૫. બ્રાહ્મણ - અમારો અપરાધ ક્ષમા કરો, અમે સંસારમાં પડયા છીએ દોષરૂપ થઈ રહ્યા.
૬. ચાર વૈષ્ણવ - તમારો ધર્મ પરમ ઉત્તમ છે. શ્રીગુણસાંઈજીએ તમારી સરાહના કરી છે.

તત્ત્વબોધ

૧. દ્રવ્યપાત્ર હોય તો વૈષ્ણવોને યથા યોગ્ય મદદ કરવી. દ્રવ્યને તુચ્છ જાણી દીન થઈ ભેટ કરે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય પણ દ્રવ્યને પદાર્થ જાણી દીનતા વગર ભેટ કરે તો પ્રભુ પ્રસન્ન ન થાય.
- વૈષ્ણવના ભાવના દર્શન કરવા તેમની બહારની કૃતિ નહિ.
- વૈષ્ણવ સમક્ષ જૂઠ ન બોલવું.
- વૈષ્ણવને દુઃખ થાય તેવો વર્તાવ ન કરવો.
- વૈષ્ણવને અપ્રસન્ન કરે તો શ્રીઠાકોરજી પણ અપ્રસન્ન થાય.
- પુ. પ્ર. મ. ૨૧** વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા

૨. સ્વામી સમક્ષ સેવકના વખાણ કરવા તે વિવેક નથી.
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિ: સર્વ નિજેચ્છાત: કરિષ્યતિ હરીરથા
૩. મનોરથનો દેખાડો કરવાથી પ્રભુ સંતુષ્ટ ન થાય.
૪. સારા વૈષ્ણવનો સંગ થાય તો બેડો પાર થાય.
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૌર્જનૈ: સત્સંગ
૫. આ માર્ગ વૈષ્ણવ દ્વારા જ છે.
૬. ગુરુની આજ્ઞા પ્રમાણે કરવું, પોતાની બુદ્ધિ વાપરવી નહિ.
ન. ૨. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુમ
૭. ગુરુ ગોકુળનું નામ સાંભળતાં મન વિહ્વળ થવું જોઈએ. (નારાયણદાસની જેમ)
સં. નિ. ૯ વિકલત્વં તથાસ્વાસ્થ્યં પ્રકૃતિ: પ્રાકૃતં નહિ જ્ઞાનં ગુણારંચ તસ્યૈવં વર્તમાનસ્ય બાધકા: વિકળતા
૮. વૈષ્ણવ ઘરે પધારે તો મોટી કૃપા થઈ જાણવી.
૯. શ્રીગુણાંઈજી પરમ કૃપાળુ છે. નિ:સાધન જીવોને સંભાળે છે.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગં નિયામક ઇતિ સ્થિતિ: અનુગ્રહ
૧૦. માનસીમાં નંદરાયજીના ઘરની કે વ્રજ ભક્તો ઘરની અને વૃષભાનજીના ઘરની સેવાનો રાજભોગનો ભાવ વિચારવો.
૧૧. સેવા વ્રજભક્તોના ભાવથી કરવી.
સં. નિ. ૮ કૌણિડન્યો ગોપિકા: પ્રોક્તા: ગુરવ: સાધનં ચ તદ્ ગુરુ
૧૨. ભાવના ન સ્ફૂરે તો કીર્તન ગાવાં.
ભ. વ. ૯ સેવાયાં વા કથાયાં વા યસ્યાસક્તિર્દૃઢા ભવેત્ સેવા / કથા
યાવદ્જીવં તસ્ય નાશો ન ક્વાપીતિ મર્તિર્મમમ
૧૩. મનમાં કપટ આણે તો શ્રીઠાકોરજી દર્શન ન આપે.
બા. ભો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવની દુષ્ટતા
૧૪. શ્રીગુણાંઈજીનાં વચનમાં અવિશ્વાસ ન કરવો.
વિ. ધૈ. આ. ૧૫ અવિશ્વાસો ન કર્તવ્ય: સર્વથા બાધકસ્તુ સ: અવિશ્વાસ
૧૫. વૈષ્ણવ નારાજ થાય તો તેમાં પોતાનો ક્યાંક અપરાધ થયો છે તેમ જાણવું.
૧૬. જીવે પોતે ખૂબ દીનતા રાખી પોતાના દોષ જોવા.
૧૭. નોતરેલા વૈષ્ણવને પ્રસાદ લેવડાવીને જ પ્રસાદ લેવો.
૧૮. મહાપ્રભુજીની બાંધેલી મર્યાદા ઉલંઘવી ન જોઈએ પણ પ્રેમ વિવશવશ ઉલ્લંઘાઈ જાય તો દોષ નથી.
કારણ પ્રેમ શ્રીઠાકોરજીનું જ સ્વરૂપ છે. જાણી જોઈને અનાચાર ન થાય, પણ જાણ્યા પછી અપરસ કાઢવી જોઈએ.
૧૯. સેવકનો ધર્મ છે કે સ્વામીની આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલે.
અં. પ્ર. ૫ સેવકસ્યતુ ધર્મોઽયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ સેવકધર્મ

૨૦. શ્રીઆચાર્યજીનો આશ્રય દૃઢ રાખવો.
કૃષ્ણાશ્રય ૧ કૃષ્ણાણવ ગતિર્મમ કૃષ્ણ શરણ
૨૧. ઉચ્ચકોટીનો સત્સંગ મળે તો રોમ રોમ ભગવદ્મય થાય.
ભ. વ. ૮ અત: સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈ: સહ તત્પરૈ: અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ
૨૨. વૈષ્ણવોના સંગ વગર માર્ગ હૃદયાટ્ટેક ન થાય.
ભ. વ. ૮ અત: સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈ: સહ તત્પરૈ: અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ

| પ | સ |
વાર્તા - ૫૩
(જેણે અપરસ વગર શ્રીઠાકોરજીની ચોકી ખસેડી)

	સખી કેલીની	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ રાજપૂત	ગામ મહિકાંડા
સ્ત્રી બાહ્યાણી	રામા કોમલાંગિની			

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજીનાં દર્શન થતાં પોતાના દોષ સ્ફૂર્યા અને સેવક થયો.

પ્રસંગ

૧. શ્રીગુસાંઈજીના દાંતમાં જુવારનો દાણો ભરાયેલો જાણી તે સામગ્રી ધરાવનાર રજપૂત પાસે આપે ચાચા હરિવંશજીને ભાવ જાણવા મોકલ્યા. તે રજપૂતે શ્રીઠાકોરજીને શ્રમ થતો જાણી અપરસ વગર ચોકી શ્રીઠાકોરજીની નજીક ખસેડી. તે જોઈ ચાચાજીએ તેમને ત્યાં મહાપ્રસાદ ન લેતાં સ્વતંત્ર રસોઈ કરી ભોગ ધરી, પ્રસાદ લીધો ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ તેમને ટોક્યા.
- ભ. વ. ૪ સ્નેહાદ્ રાગવિનાશઃ સ્યાદ્ આસક્ત્યા સ્યાદ્ ગૃહારુચિઃ
ગૃહસ્થાનાં બાધકત્વમ્ અનાત્વમત્ત્વં ચ ભાસતે
યદા સ્યાત્ વ્યસનં કૃષ્ણે

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. રજપૂત - મહારાજ ! હવે એવો ઉપાય બતાવો કે અહીં મન લાગે.
૨. શ્રીગુસાંઈજી - અમુક દેશનાં વૈષ્ણવ છે તેને જુવારનો પોંક ધર્યો છે.
૩. હરિવંશજી - મહારાજ ! જોયા પણ એને ત્યાં મહાપ્રસાદ ન લીધો કેમ કે આચાર કશો દેખાયો નહિ.
૪. શ્રીગુસાંઈજી - તમે એ વૈષ્ણવને ઘેર આચાર જોવા ગયા હતા ? પણ વાત્સલ્ય ન જોયું અને આચાર જોયો ? પ્રેમ, દીનતા છે તે જોવાની, એની કૃતિનું શું કામ છે ?

તત્ત્વબોધ

૧. કોઈને સતાવીને ધન કમાવું નહિ.
વિ. ધૈ. આ. ૫ ધર્માધર્માગ્ર-દર્શનમ્ ધર્માધર્મ વિચાર
૨. પોતાના દોષ જોવા. વૈષ્ણવ પાસે દીનતા રાખવી. તેમને માર્ગની રીત પૂછવી.
વૈષ્ણવો આચાર ન જોવો ભાવ જોવો.
વૈષ્ણવ પ્રસાદ લે પછી જ પ્રસાદ લેવો.
વૈષ્ણવને વૈષ્ણવ પર મમતા જોઈએ.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વોહિ સહર્જ સહજતા

૩. ગુરુભેટ અવશ્ય મોકલવી.
૪. વૈષ્ણવમાં પ્રેમ - પ્રીતિ, મનની દીનતા જોવાની છે. એની કૃતિનું કામ નથી.
૫. વૈષ્ણવના હૃદયનો સ્નેહ સર્વોપરી છે. તે વગર કૃતિ (સેવા) સફળ થતી નથી.
પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ શુદ્ધ ભક્તો

(જેના માટે શ્રીનાથજીએ ગાડી મોકલી.)

સખી અંગુરી	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ પટેલ	ગામ ગુજરાત
---------------	----------------	----------------	---------------

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી દ્વારકા પધારતા હતા ત્યારે સેવક થયો.

પ્રસંગ

૧. તે નિઃસાધન પટેલ બિમાર હોવાથી તેને માટે શ્રીનાથજીએ ગાડી મોકલાવી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીઠાકોરજી - એને આ વેળા જ દર્શન કરાવો.

તત્ત્વબોધ

૧. શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન કરવાની આર્તી જોઈએ.

૨. પૈસાનો મદ બહુ બાધક છે.

વિ.ઘે.આ. ૩ અભિમાનરચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન

૩. વૈષ્ણવમાત્ર પ્રત્યે દયાભાવ રાખવો.

૪. વૈષ્ણવે ગમે તે સંજોગોમાં પણ ધૈર્ય ન ખોવું.

વિ.ઘે.આ. ૬ ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમ્ આમૃતેઃ સર્વતઃ સદા ધૈર્ય

૫. દર્શન માટે આતુરતા હોય તો પ્રભુ જરૂર કૃપા કરે કારણ પ્રભુ તાપ સહન કરી શકતા નથી.

૬. શ્રીઠાકોરજીની આજ્ઞાનું સર્વથા પાલન કરવું.

૭. પોતાના સારા સમયમાં પણ પ્રભુની કૃપા જ જાણવી અને દુઃખમાં પણ.

વિ.ઘે.આ. ૧૦ ऐहिके पारलोके च सर्वथा शरणं हरिः शरણ

૮. સખ્યતા વગર શૃંગાર સમયે શ્રીઠાકોરજીના દર્શન ન કરાવાય.

(જેમણે અવૈષ્ણવોને પણ ભીલો પાસેથી છોડાવ્યા.)

સખી મકરંદિની	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ જલોટાક્ષત્રી	ગામ ઉજજૈન
-----------------	----------------	------------------------	--------------

પૂર્વ પ્રસંગ કૃષ્ણભટ્ટના પાડોશી હતા. તે બન્ને સાથે જ બ્રહ્મ સંબંધ પામ્યા હતા.

પ્રસંગ

૧. જંગલમાં ભીલ લોકોએ સંધના સર્વને પકડયા. ભીલ સરદારની મા ચાચા હરિવંશજીથી શ્રીગુસાંઈજીની સેવક થઈ હતી, તેને વૈષ્ણવોને કીર્તન કરતાં સાંભળી વૈષ્ણવ જાણી તેમને છોડવા પુત્રને કહ્યું, પણ નિહાલચંદભાઈ તો પૂરા સંઘને છોડે તો જ છૂટવા તૈયાર થયા. તેથી સર્વ સંઘવાળા છૂટ્યા.

પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. નિહાલચંદભાઈ - ચિંતા શું કામ કરો છો ? અંદર હૃદયમાં આનંદ માનો, જે લખ્યું છે તે મટવાનું નથી. આપણા ભાગ્યમાં આ હશે. માટે સમય નકામો શા માટે બેકાર કરો છો ? મનમાં આનંદ માની ભાગ્ય પર ભરોસો રાખી, પ્રભુનું ભજન કરો.

તત્ત્વબોધ

૧. ગંથોમાં રુચી રાખવી અને તેવાનો સંગ કરવો.

ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ

૨. ગમે તે સંજોગોમાં ચિંતા ન કરવી. હૃદયમાં આનંદ રાખવો. પ્રભુ પર ભરોસો કરી ભજન કરવું.

ન. ૨. ૪ ચૈઃ કૃષ્ણસાત્કૃતપ્રાણૈઃ તેષાં કા પરિદેવના કૃષ્ણમાં ચિત્ત

૩. કીર્તન - ગાન એવા ભાવથી કરવા કે બહારનો આવેશ ન રહે.

નિ. લ. ૬ ગુણગાને સુખાવાપ્તિઃ ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે ગુણગાન

૪. વૈષ્ણવે જીવમાત્ર પર કડ્ડણા રાખવી.

પ્રાણ જવા સુધીનું કષ્ટ આવે તો પણ પોતાનો ધર્મ ગોપ્ય રાખવો.

પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા

૫. પોતાનું સર્વસ્વ ભેટ કરવું તે જ વેરાગ્ય છે.

સિ. ૨. ૫ નિવેદિભિઃ સમર્પ્યૈવ સર્વ સમર્પણ

૬. ગમે તેવા કષ્ટમાં ધૈર્ય ન ગુમાવવું.

વિ.ઘે.આ. ૬ ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમ્ આમૃતેઃ સર્વતઃ સદા ધૈર્ય

(જેમણે શ્રીગુસાંઈજીના જન્મદિવસની સુધી જીવન પર્યંત રહી.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
અભંગિની	રાજસ	વણિક	આગા

પૂર્વ પ્રસંગ

પિતાએ સંતતી માટે સદાવ્રત ખોલ્યું.

પિતા, માતા, પત્ની મરણ પામતાં કથામાં જાય પણ ચિત્તે ચોંટે નહિ. જેથી કોઈ વૈષ્ણવના કહેવાથી સંતદાસને ત્યાં કથામાં પ્રવેશ મળે માટે વૈષ્ણવ થવા ગોકુળ ગયા ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીનો જન્મદિવસ હતો. ત્યાં આપે તેમને નામ દઈ બોલાવી ચરણોદક આપી વૈષ્ણવ થતાં પહેલાં જ અલૌકિક સ્વરૂપ તથા લીલાના દર્શન કરાવ્યા.

અં. પ્ર. ૮

સર્વ સમર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાર્થોઽસિ સુખી ભવ

પ્રસંગ

- જ્ઞાનચંદને ત્યાં શ્રીગુસાંઈજી ઉતરતા. દેહ છૂટતી વખતે વૈષ્ણવો ભગવન્નામ રટણ કરાવતા રહ્યા અને શ્રીગુસાંઈજીના સ્વરૂપ તથા લીલામાં ચિત્ત સ્થિર કરી નવતનુ પ્રાપ્ત કરી, નવીન દેહથી શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન કરી નિત્ય લીલાને પ્રાપ્ત થયા.
- સે. ફ.વિ. સેવાયાં ફલં ત્રયમ્ અલૌકિકઃ
સામર્થ્યમ્ સાયુજ્યમ્ સેવોપયોગિ દેહો વા વૈકુંઠાદિષુ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- વૈષ્ણવ — તમે સંતદાસજીના ઘરની કથા સાંભળો તો ખૂબ આનંદ આવશે.
- શ્રીગુસાંઈજી — જ્ઞાનચંદ તું ક્યારે આવ્યો ?
- જ્ઞાનચંદ — મહારાજ ! હજી હમણાં જ આવ્યો છું.

તત્ત્વબોધ

- વૈષ્ણવ હાથ પકડે તો બેડો પાર કરાવે.
ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ
- વૈષ્ણવે સત્સંગ અવૈષ્ણવ સાથે કરવો — કરાવવો નહિ.
- આર્તી હોય તો ફળ તત્કાલ મળે.
નિ. લ. ૭ કિલ્પશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ

- વૈષ્ણવ થતાં પહેલાં પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણવાથી દૈદતા ઘણી થાય.
સિ. મુ. ૧૪ તથા કૃષ્ણાં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપશ્યતિ કૃષ્ણબ્રહ્મ
- અનુચલ પુષ્ટિમાગેમાં નિયામક છે.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક इति स्थितिः અનુગ્રહ
- જે અલૌકિક વસ્તુ પ્રાપ્ત થાય તેને દૈદયમાં ધારણ કરી લેવી.
સિ. મુ. ૧૬ આત્માનન્દસમુદ્ગસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિન્તયેત્ માનસી દશા
- શ્રીઆચાર્યજીના ગંથો વ.નો પાઠ કરતા રહેવું.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક इति स्थितिः અનુગ્રહ
- હંમેશાં વૈષ્ણવોને ભગવન્નામના ઉચ્ચારની વિનંતી કરવી.
ભ. વ. ૧ બીજાભાવે દૃઢે તુ સ્યાત્ ત્યાગાત્ શ્રવણકીર્તનાત્ શ્રવણ — કીર્તન
- જે લીલાનો અનુભવ થયો હોય તેને જીવનભર વાગોળવો.
સિ. મુ. ૧૬ આત્માનન્દસમુદ્ગસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિન્તયેત્ માનસી દશા

દુ |

વાર્તા - ૫૭

(વૈષ્ણવ સ્ત્રીના બોધથી, આસક્તિ સ્ત્રીમાંથી શ્રીનાથજીમાં પલટાઈ.)

સ્ત્રી	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
ગજગામિની	રૂપરસિકા	તામસ	દામિત્રિય	ધારૂ

પૂર્વ પ્રસંગ તે હાથીના હવાલદાર હતા પણ શ્રીગુસાંઈજીની સેવકીની સ્ત્રી પર આસક્ત થતાં તે સ્ત્રીના થયેલ બોધથી તે શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થયા.

પ્રસંગ

૧. સેવક થવાની આત્મી થતાં ફળાહારની ટેક લઈને નીકળ્યા તો થોડા સમયમાં જ શ્રીગુસાંઈજીનો રસ્તામાં જ ભેટો થયો, ત્યારે નામ પામ્યા.
દોહો ગાયો : ગિર્યો જો મનીયા કાંચકો ગાંઠી હુતો જદુનાથ
સો દૂંદૂત બાહિર ગયો પર્યો પદારથ હાથ
૨. શ્રીગોવર્ધનનાથની સેવા કરી તેમને પ્રસન્ન કર્યા. ગોમતી તીરે નામ (નિવેદન) પામ્યા.
નિ. હ. ૭ કિલ્લશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વ સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ગિર્યો જો મનીયા કાંચકો ગાંઠી હુતો જદુનાથ
સો દૂંદૂત બાહિર ગયો પર્યો પદારથ હાથ
૨. પ્રભુની એવી સેવા કરવી કે પ્રભુ માંગીને આરોગે.
૩. ગુરુની પ્રસન્નતામાં પોતાની પ્રસન્નતા જાણવી.

તત્ત્વબોધ

૧. લૌકિક પદાર્થમાંથી આસક્તિ છોડી પ્રભુમાં લગાવવી.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ
૨. વૈષ્ણવને તેના હિતની વાત જરૂર જણાવવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા
૩. આત્મી અને ટેક તથા સર્વ સમર્પણની ભાવના જોઈએ.
૪. જીવની આત્મી જોઈને પ્રભુ કૃપા કર્યા વગર રહી શકતા નથી.
સં. નિ. ૧૯ હરિરત્ર ન શક્નોતિ કર્તું બાર્ધાં કુતોઽપરે !
અન્યથા માતરો બાલાન્ ન સ્તન્યૈઃ પુપુષુઃ ક્વચિત્ સ્નેહ
૫. આસક્તિવાળાનો જલદી અંગીકાર થાય.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ

પા |

વાર્તા - ૫૮

(જેણે શ્રીનાથજી સાથે વિશુદ્ધ સ્નેહ હતો.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
અપલા	સાત્વિક	ગુર્જર	અન્યોર

પૂર્વ પ્રસંગ ભવનપુરની હતી દેવદમનમાં પ્રીતિ હતી. પરણીને અન્યોરમાં આવી હતી. તેને પ્રભુમાં પુત્ર સ્નેહ છે.

પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ

પ્રસંગ

૧. શ્રીગોવર્ધનનાથજી પાથો પાસેથી માંગીને ભાત આરોગ્યા.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
૨. પાથો આવી ત્યારે મંદિર બંધ જોતાં શ્રીકાકોરજીને ઘણા મહેણાં માર્યા. “પાથોને મંદિરમાં જતાં કોઈએ રોકવી નહિ” તેવી શ્રીગુસાંઈજીએ આજ્ઞા કરી, કેમ કે તે શુદ્ધ સ્નેહી છે.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીનાથજી - આ તો તું મને પિરસી જા, હું બહુ જ ભૂખ્યો થયો છું.
૨. શ્રીગુસાંઈજી - બાબા, આ કોની પાસે માંગીને આરોગ્યા છો ?
૩. પાથો - અહીં તો તું હવે રાજા થઈને ઘરમાં બેઠો છે. કમાડ વાસીને આરોગે છે. જેથી કોઈ જોવા ન પામે.
હવે તો તારી બહુ ઠકરાઈ થઈ, તેથી અમને કોણ ભીતર જવા દે !

તત્ત્વબોધ

૧. શુદ્ધપ્રેમી ઉપર પ્રભુ વિના વિલંબે કૃપા કરે છે.
પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ શુદ્ધ ભક્તો
૨. જ્યારે સખ્યભાવ શ્રીકાકોરજી રાખે ત્યારે મેડ મર્યાદા છૂટી જાય.
૩. સખ્યભાવ હોય કે ઉત્કટ સ્નેહ હોય ત્યારે પ્રભુને તેવા ભક્તની ગાળ પણ મીઠી લાગે છે.

૧૧૭
 ી ીપા પુ ી
 (ધોબી જે પછી ઠાકુર થયો.)
વાર્તા - ૫૯

સખી શ્રીદેવી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ ધોબી	ગામ ગોપાલપુર
-----------------	-------------	----------------	-----------------

પૂર્ત પ્રસંગ ગાંઠોલીનો આ ધોબી ગોપાલપુરમાં રહેતો અને શ્રીગુસાંઈજી પાસે નામ પામી શ્રીનાથજીના વસ્ત્ર ધોતો.

પ્રસંગ

- શ્રીનાથજીના વસ્ત્ર શિલા પર પછાડીને ન ધોતો તેથી શ્રીગુસાંઈજી બહુ જ પ્રસન્ન થયા. ત્યારે માંગવાનું કહેતા. મોક્ષ તથા ભગવાન સમાન ઐશ્વર્ય આ લોકમાં મળે તેમ માંગ્યું.
- રાજાના ઠાકોરજી કે જે ધોબી હતા તેમને શ્રીનાથજીના વસ્ત્ર સુંદર રીતે ધોઈ આપ્યા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- ધોબી - મહારાજાધિરાજ શ્રીગોવર્ધનનાથજીના શ્રીઅંગના વિનિયોગના વસ્ત્ર છે. તેને હું કેવી રીતે શિલા પર પછાડું ?
- ચાચાજી - તારા ઠાકોરજી તો અમારા શ્રીઠાકુરજીના ધોબી છે.
- ચાચાજી - જૂઓ ધોબીની કેવી માનતા ચાલી છે !

તત્ત્વબોધ

- શ્રીઠાકોરજીના સંબંધી દરેક વસ્તુ અલૌકિક જણાવી.
સિ. મુ. ૩ પરં બ્રહ્મતુ કૃષ્ણો હિ પરબ્રહ્મ કૃષ્ણ
- હીન અધિકારવાળા જીવની બુધ્ધિ હીન હોવાથી (સકામ) હીન ફળ જ માંગે. પુ. માર્ગીય સાધુજય ફળ મળ્યું.
બા. બો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવની દુષ્ટતા
- અન્ય દેવના મંદિરમાં કુતૂહલ ખાતર પણ જવું ન જોઈએ.
વિ. ધૈ. આ. ૧૪ અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ, અન્યાશ્રય
પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્
- ગમે તે અનિષ્ઠ થાય તો પણ પ્રભુ ઉપર વિશ્વાસ રાખવો.
વિ. ધૈ. આ. ૧૫ અવિશ્વાસો ન કર્તવ્યઃ સર્વથા બાધકસ્તુ સઃ અવિશ્વાસ

૧૧૮
 ી ી
 (ધોબી ઠાકુરની સેવા કરનાર)
વાર્તા - ૬૦

સખી રતિધામા	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ ક્ષત્રિય	ગામ મારવાડ
----------------	-------------	--------------------	---------------

પૂર્ત પ્રસંગ ચાચા હરિવંશજીના સંગથી તથા ઉપદેશથી તે શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થયા. ધોબી ઠાકુરની સેવા છોડી દીધી.

પ્રસંગ

- સ્વપ્નમાં ધોબી-ઠાકુરની આજ્ઞા મુજબ બધો વૈભવ શ્રીનાથજીને પધરાવી તેમને ગોખમાં પધરાવી શ્રીનાથજીને પ્રસાદ ધરતા અને વૈષ્ણવોની ટહેલ કરતા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- ચાચાજી - તમે શ્રીગોકુળ જઈ શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થાવ. પછી બીજી સેવા પધરાવી લાવો.

તત્ત્વબોધ

- અધિકારી જીવને સેવક થઈને સેવા કરવાની તત્પરતા થાય.
- સેવા, સ્મરણ તથા સત્સંગ નિત્ય કરવા.
ચ. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ
સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ સ્મરણ - ભજન
- જે કંઈ આજ્ઞા પ્રભુ સુખાર્થે હોય તેને માથે ચડાવવી.
ન. ૨. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
- વૈષ્ણવોનો યથા યોગ્ય સત્કાર કરી દીનતાપૂર્વક પ્રેમપૂર્વક રાખી તેમનો અલૌકિક લાભ લેવો જોઈએ.
પોતે લોકમાં હધિકારી હોવા છતાં વૈષ્ણવો પ્રતિ દાસભાવ રાખવો.
વૈષ્ણવથી કોઈ વાત છૂપાવવી નહિ. તેમનામાં વિશ્વાસ રાખવો. તેમની આજ્ઞા ઉઘાપવી નહિ અર્કિચન
વૈષ્ણવોને દીનતાપૂર્વક મદદ કરવી.
વૈષ્ણવના સંગથી પ્રભુની સેવા કરતો થાય જ.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વિહિ સહજં સહજતા

પ એ ઓ પ ઇ ઈ વાર્તા - ૬૧

(જેમના પ્રેતનો શ્રીગુસાંઈજીએ ઉદ્ધાર કર્યો.)

	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
પટેલ દીકરો	કામલતા	સાત્વિક	પટેલ	ગોધરા
પટવારીની દીકરી	રતિ			

પૂર્વાવતાર પૂર્વે તેઓ કાન્યકુબ્જમાં બ્રાહ્મણ દંપતિ હતા. તેઓ સાત્વિક જીવન જીવતા હતા તથા સેવા કથા નિત્ય કરતા હતા, પણ પુરુષના મૃત્યુ પાછળ સ્ત્રીએ પણ પતિની ઈચ્છા મુજબ અન્નત્યાગ કરી દેહત્યાગ કર્યો, માટે પ્રેત થયા.

પૂર્વ પ્રસંગ પટેલ દીકરા અને પરવારીની દીકરીને બાળપણમાં પ્રીત હતી. પટવારીની દીકરીનું લગ્ન થતાં પટેલના દીકરાએ પ્રાણ તજ્યા. અને જ્યારે પટવારીની દીકરીને તેની જાણ થઈ ત્યારે તેને પણ પ્રાણ તજ્યા.

પ્રસંગ

૧ બન્નેના પ્રેતને શ્રીગુસાંઈજીએ કૃપા કરી ચરણસ્પર્શ આપી, નામમંત્ર આપી, ચરણોદક આપી, ઉદ્ધાર કર્યો, નિત્યલીલામાં ગયા.

ઉદ્ધાર વાક્યો

૧. બન્નેને નિકુંજ દેશ અને તુલસીકુંજમાં લઈ જાવ. શ્રીઠાકોરજીની લીલામાં એમનો પ્રવેશ કરાવો.

તત્ત્વબોધ

૧. દંપતિએ સાથે મળી સ્નેહપૂર્વક સેવા કરવી અને અનવસરમાં કથા વાર્તા કરવી.
ચ. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ
સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ સ્મરણ - ભજન
૨. સાત્વિક જીવન જીવવું જોઈએ.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૩. પોતાનો ગુજારો લોકિક સંબંધે કરી નહિ પણ પ્રભુ સેવા થકી જ કરવાનો છે.
સિ. ૨. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
૪. દેહનો વિનિયોગ પ્રભુસેવા અર્થે જ છે.
નિ. લ. ૧૮ શ્રવણં કીર્તનં સ્પષ્ટં પુત્રે કૃષ્ણપ્રિયે રતિઃ પ્રભુમાં વિનિયોગ
૫. બલપૂર્વક દેહત્યાગ કરે તો લીલામાં અંતરાય થાય છે.

વાર્તા - ૬૨

(જે દયા ભવૈયાથી પણ રીઝ્યા નહિ.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
રાસરસિકા	રાજસ	ક્ષત્રિય	ગુજરાત

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી તેમના ગામ પાસેથી પધારતા હતા ત્યારે તેને તેમના તેજપુંજ અગ્નિ સમાન દર્શન થયા, જેથી તે સેવક થયા અને તુરત જ શ્રી ગુસાંઈજીની કૃપાથી હૃદયમાં પ્રભુ લીલા સહિત બિરાજ્યા જેથી રસમાં છકયા રહેતા જેથી રાજકાજ દીવાનને સોંપી દીધું.

પ્રસંગ

- ૧ ભવૈયાના કોઈ ખેલથી રાજા રીઝ્યા નહિ પણ તેના વૈષ્ણવી વેશથી ઘણા પ્રસન્ન થઈ ઘણું સમાધાન કર્યું. ભવૈયાની અંદર રહેલી ચાર હત્યાઓ આ વેશને કારણે તેના દેહમાંથી બહાર નીકળી ગઈ. ત્યારબાદ તે ભવૈયો તે રાજાના સંગે સારો વૈષ્ણવ થયો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં

ઉદ્ધાર વાક્યો

૧. ભવૈયો - હું આ વેષ ઉતારું જ નહિ તો તમે શું કરશો ?
૨. હત્યાઓ - તો અમે તારી પાસે આવી જ નહિ શકીએ.

તત્ત્વબોધ

૧. દૈન્યથી પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૨. જે માર્ગ પર આગળ વધવું છે તે વિષય જાણવાની તત્પરતા જોઈએ.
૩. બ્રહ્મસંબંધ લીધા પછી સેવા કરવા માટેની તાલાવેલી જોઈએ.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૪. વૈષ્ણવોની જે પ્રકારે બને તે સર્વ પ્રકારે દીનતાપૂર્વક સેવા કરવી તથા તેમનાથી સત્સંગ કરવો અને અન્યથી મૌન ધારણ કરવું.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૫. લોકિકમાં સ્નેહ ન થવો જોઈએ.
ન. ૨. ૬ પુષ્ટિમાર્ગસ્થિતો યસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાંખિલાઃ સાક્ષીવત્

૬. વૈષ્ણવોનો વેશ ભગવત્ સ્વરૂપ છે સન્માનીય છે.
 પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વિહિ સહજં સહજતા
 ૭. ભગવદીયના સ્પર્શમાત્રથી જીવના દોષ દૂર થઈ જાય છે અને ભગવદ્ ભાવનો સંબંધ થાય છે.
 ૮. મશકરીમાં પણ મન કર્મ વચનથી પાપ કરવા નહિ.
 ૯. ભાવના સ્વરૂપાત્મક છે.
 સિ. મુ. ૩ પરં બ્રહ્મતુ કૃષ્ણો હિ પરબ્રહ્મ કૃષ્ણ

૬ । ૭

વાર્તા - ૬૩

(જેના વૈષ્ણવ વેશથી હત્યાઓ દૂર ભાગી.)

સખી બહુરૂપિણી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ ભવૈયા	ગામ ગુજરાત
------------------	-------------	-----------------	---------------

પૂર્ત પ્રસંગ બાળપણથી નાચગાન વેશપલટામાં કુશળ હતો જેથી દેશ વિદેશમાં ભવાઈ કરવા લાગ્યો. તેણે વૈષ્ણવ રાજાને ત્યાં વૈષ્ણવવેશ ધર્યા ત્યારે જ રાજા પ્રસન્ન થયો અને તેની હત્યાઓ શરીરથી બહારનીકળી. તે રાજાના સંગે ભલો વૈષ્ણવ થયો.

પ્રસંગ

૧ રાજાના ગામમાં જ રહી, રાજા સાથે સત્સંગ કરતો તથા પોતે સેવા કરતો, તેમ ગુજારો કરતો.

તત્ત્વબોધ

૧. વૈષ્ણવ ધર્મથી અન્ય સર્વ તુચ્છ છે.
૨. વૈષ્ણવની પાસે પોતાનું હૃદય ખોલવું તો તે કલ્યાણનો માર્ગ જ બતાવે.
જ્યાં નિત્ય વૈષ્ણવનો સંગ મળે તેવા દેશમાં રહેવું.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વિહિ સહજં સહજતા

(બ્રાહ્મણની માને કણબીથી ગલીત કોઢ મટ્યો.)

બ્રાહ્મણ દીકરો	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
બ્રાહ્મણ મા	ચનોઢી	સાત્વિક	બ્રાહ્મણ	ગુજરાત
પટેલ કણબી	ચંદન			
	ઉચ્ચારી			

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી ગુજરાત પધાર્યા ત્યારે શરણે આવ્યો.

પ્રસંગ

- ૧ કણબી વૈષ્ણવની ધોતી ધોવાથી છાંટા ઉડતાં બ્રાહ્મણી સ્ત્રીનું તેટલું ગલીત કોઢવાળું અંગ સારું થઈ ગયું. પછી ચાચાજીની કૃપાથી શ્રીગુસાંઈજીના ચરણામૃતથી તેની બધી પીડા મટી ગઈ તથા શ્રીગુસાંઈજીના સ્નાનના જળવાળી માટીથી તો શરીર સુંદર થઈ ગયું.
- ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુસાંઈજી - શ્રીઆચાર્યજીનો પ્રતાપ બળ આવો જ છે. પણ વૈષ્ણવના સ્વરૂપને જાણવું જોઈએ.

તત્ત્વબોધ

૧. વૈષ્ણવમાં ભગવાન જેવું જ સામર્થ્ય હોય છે.
ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ
૨. દીનતાથી કાર્ય સિધ્ધ થાય.
૩. વૈષ્ણવના વસ્ત્રના છાંટાથી ત્રિવિધ તાપ દૂર થઈ શકે છે.
૪. દૈવી જીવ ઉપર પ્રભુ કૃપા કરીને કોઈ ભગવદીયનો સંગ મેળવી જ આપે છે.
૫. સ્વરૂપજ્ઞાન થાય, દીનતા આવે તો અપરાધ દૂર થાય.
૬. વૈષ્ણવમાં અપાર દયા હોય છે. તે કોઈનું દુઃખ દેખી શકતા નથી.
૭. વૈષ્ણવનો મેળાપ થાય તો તે ભગવાન સુધી પહોંચાડે છે.
૮. મોટા પોતાની બડાઈ ન કરતાં પોતાનાથી વડીલની બડાઈ કરતા હોય છે.
૯. વૈષ્ણવમાં જે પ્રતાપબળ છે તે શ્રીઆચાર્યજીનું જ કૃપાબળ છે.
૧૦. વૈષ્ણવનો મુખ્ય ધર્મ શ્રીઆચાર્યજીની માર્ગની રીત મુજબ સેવા - કથા કરવી.

(જે શ્રીનાથજીને મેવાડ પધરાવતાં રથની આગળ ચાલતી રહી.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
ભુંગિની	તામસ	ક્ષત્રિય	મહાવન
ગંગાબાઈની મા	અંતઃગૃહતા		

પૂર્વ પ્રસંગ

આ ગંગાબાઈની મા ખૂબ જ રૂપવાન હતી. પૈસાપાત્ર હતી. કોઈ વૈષ્ણવના ત્યાં શ્રીગુસાંઈજીના દર્શન થતાં તેમનામાં કામાસક્તિ થઈ. પણ શ્રીગુસાંઈજીએ તેનો મનોરથ સિદ્ધ ન કર્યો. પરંતુ જ્યારે તેનામાં દૈન્યભાવ આવી શ્રીગુસાંઈજીને પૂર્ણ પુરુષોત્તમ જાણ્યા ત્યારે સ્વપ્નમાં તેનો મનોરથ સિદ્ધ થયો અને તેનાથી તેને ગર્ભ રહ્યો તે દીકરીનું નામ ગંગાબાઈ. તેને શ્રીગુસાંઈજીએ નામ નિવેદન કરાવ્યું. તે ભલીભાંતિ સેવા કથા સ્મરણ કરતી, કીર્તનો બનાવતી. વૈષ્ણવોનું સમાધાન કરતી.

પ્રસંગ

- ૧ શ્રીનાથજી ગિરિરાજથી ઉતરીને મેવાડ તરફ ચાલ્યા ત્યારે ગંગાબાઈ સાથે હતાં. શ્રીઠાકોરજી સર્વ કાંઈ તેમને જ જતાવતા. શ્રીઠાકોરજીએ રસ્તામાં રથ અટકાવવીને કમળ માટે હઠ કરી, તે તેમને પુષ્કરના સરોવરમાંથી મંગાવી આપ્યા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ગંગાબાઈ શ્રીનાથજીને - તમારા મનમાં શું છે ! અહીં બધાંનાં માથાં કપાવવાં છે ? પૃથ્વીપતિ અસુરોની ફોજો પાછળ આવી રહી છે અને તમે તો હઠ લઈને બેઠા છો. આગળ કેમ ચાલતા નથી ?
૨. શ્રીનાથજી - મને કમળ મંગાવી આપે તો રથ ચાલે.

તત્ત્વબોધ

૧. અલૌકિકમાં લૌકિક બુધ્ધિ લાવવી નહિ.
બા. બો. ૧૬ જીવા સ્વભાવતો દુષ્ટા જીવની દુષ્ટતા
૨. શાસ્ત્રની ભગવદ્વિષય અવિરુદ્ધ આજ્ઞાનું અવશ્ય પાલન કરવું.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વોહિ સહજં સહજતા
૩. વિષયાસક્ત હૃદયમાં પ્રભુ બિરાજતા નથી.
૪. પ્રભુને જે, જે ભાવે ભજે તે પ્રમાણે ફળ પામે છે. હીન મનોરથનું ફળ પણ હીન મળે છે. પણ મનોરથ પ્રભુ જાણીને થાય, અલૌકિક જાણીને કરાય.

૫. નિત્ય નિયમથી સેવા – સ્મરણ – વૈષ્ણવોનો સંગ, સમાધાન કરવું.
 ય. શ્લો. ૪ અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ
 સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ સ્મરણ – ભજન
૬. વૈષ્ણવને ટેક જોઈએ.
 પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
૭. દીનતા તથા તાપભાવથી જ પ્રભુ પ્રસન્ન થાય છે.
 નિ. લ. ૭ કિલરયમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
 તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ

। સ વાર્તા – ૬૬
 (જે રાસાઈમાતાનો ભક્ત હતો.)

સખી કાલિન્દી	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ ક્ષત્રિય	ગામ પંડરપુર પાસે
પૂર્ત પ્રસંગ	રાજા જોતસિંગ રાસાઈ માતાનો ભક્ત હતો અને તે તેમની ઠાઠ – માઠથી સેવા-પૂજા કરતો હતો. તેમના પુરોહિતના ટીકરાના સંગથી તેમને અનુભવ થયો કે રાસાઈ દેવી તો શ્રીવિઠ્ઠલનાથ (પંડરપુર) ભગવાનના દાસોની પણ દાસી છે અને તે જ વિઠ્ઠલનાથ હાલ શ્રીગુસાંઈજીરૂપે બિરાજે છે. રાસાઈ દેવી શ્રીવિઠ્ઠલનાથને ત્યાં જળ ભરતાં દર્શન કરાવ્યા. જેથી રાજાને ભાન થતાં શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થયા.		

પ્રસંગ

- ૧ અડેલ જઈ શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થઈ, સેવા પધરાવી લાવ્યા. શ્રીદાક્રોરજી તેને સાનુભવ જતાવવા લાગ્યા.

તત્વબોધ

૧. વૈષ્ણવનો સંગ મળવો તે જ મહાભાગ્ય છે જેથી વૈષ્ણવોનો સદા સંગ કરવો.
 ન. ૨. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૌર્જનૈઃ સત્સંગ
૨. દેવાપિદેવ તો માત્ર શ્રીકૃષ્ણ જ છે અન્ય દેવો તેમના દાસાનુદાસ છે અને તેના પ્રગટ સ્વરૂપે શ્રીગુસાંઈજી બિરાજમાન છે.
 સિ. મુ. ૩ પરં બ્રહ્મતુ કૃષ્ણો હિ પરબ્રહ્મ કૃષ્ણ
 અં. પ્ર. ૮ સર્વં સર્માર્પિતં ભક્ત્યા કૃતાર્થોઽસિ સુખી ભવ સમર્પણ
૩. દેવી જીવના હિત માટે વૈષ્ણવ હંમેશા પ્રયત્નશીલ હોય છે.
૪. પ્રભુ ભક્તને વશ છે અને તેના કહેવા મુજબ પોતાનું સામર્થ્ય પ્રગટ કરે છે.
 સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ
૫. સ્વરૂપજ્ઞાન થતાં જ અત્યંત વિરહ થાય છે અને પ્રભુદર્શનની તાલાવેલી થાય છે.
 નિ. લ. ૭ કિલરયમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
 તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ વિરહભાવ

। સ । પુ । ં ં વાર્તા - ૬૭
(જેણે વિધાતાને પણ મુંઝવી.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
સૌભાગ્યસુંદરી	રાજસ	બાહ્યા	પંદરપુર પાસે
રાજાના બાબકો - લીલા, બીના, પ્રવિણા			

પૂર્વ પ્રસંગ સ્વપ્નમાં શ્રીવિક્રલનાથજીના અલૌકિક દર્શન થયા. તેથી પુરોહિતનો દીકરો પંદરપુર ગયો. ત્યાં સ્વપ્ન જેવા દર્શન ન થતાં ઉપવાસ કર્યો, ત્યારે શ્રીવિક્રલનાથજીએ શ્રીગુણાંજીના સેવક થવા આજ્ઞા કરી. શ્રીગુણાંજી ત્યાં પધાર્યા ત્યારે આપે કૃપા કરી તેને સેવક કર્યો.

પ્રસંગ

૧ રાજાનો એક દીકરો ભાગ્યવશ શિકારી, બીજો બાંડીયા બળદવાળો કઠિયારો થયો હતો અને દીકરી વેશ્યા થઈ હતી. વૈષ્ણવ પુરોહિતના દીકરાના પ્રતાપબળે તેઓ ફરીથી રાજ પદને પામ્યા અને વિધાતાને પણ ઝૂકવું પડ્યું તથા વિધાતાની મર્યાદા પણ રાખી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુણાંજી - બાહ્યા હું તને જાણું છું. શ્રીવિક્રલનાથજીની તારા પર કૃપા થઈ છે.
૨. પુરોહિતના દીકરાએ વિધાતાને કહ્યું - તે કામ કરવાવાળા તો અમારા શ્રીગુણાંજી છે. એમના પ્રતાપથી બધું સારું જ થશે.

તત્ત્વબોધ

૧. આર્તી - તાપથી પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.
૨. સ્વપ્નમાં ભગવાનની આજ્ઞાને સત્ય માનવી, જે ભગવત્ સંબંધી હોય.
૩. લૌકિકમાં કોઈની સાથે વધુ બોલવું નહિ વહેવાર રાખવો નહિ. વૈષ્ણવોનો સત્સંગ કરવો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વોહિ સહજં સહજતા
૪. ભાગ્યમાં જે હોય તે થાય તેને ભગવદ્ ઈચ્છા માનીને ચાલવું. પ્રભુ ઉપર વિશ્વાસ જોઈએ.
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વ નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ હરીચ્છા
૫. હરિભક્ત વિધાતાથી પણ સર્વોપરી છે.
સે. ફ. ૨ ફલં વા હ્યાધિકારો વા ન કાલોઽત્ર નિયામકઃ કાળની અબાધકતા
૬. જે કંઈ બને તેને ભગવદીચ્છા માનીને ચાલવું.
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વ નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ હરીચ્છા

। વાર્તા - ૬૮
(તાદશીએ સાધારણને છોડ્યો નહિ.)

તાદશી	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
સાધારણ	કુંબદેવી	સાત્વિક	બાહ્યા	ગુજરાત

પૂર્વ પ્રસંગ તાદશી નાનપણથી સ્વભાવે વૈરાગી હતો. મોટો થતાં એક મર્યાદામાર્ગીય વૈષ્ણવ સાથે યાત્રાએ નીકળ્યો. તે મથુરામાં રોકાઈ ગયો. ત્યાંથી ગોકુળ જતાં રાવળમાં જ શ્રીગુણાંજીના દર્શન થયા. તે એક ઘડી સુધી દર્શન કરવામાં સ્થિર થઈ ગયો ત્યારબાદ તેને દીનતા તથા આર્તીપૂર્વક આપશ્રીને સેવક કરવા વિનંતી કરી. ત્યારે શ્રીગુણાંજીએ તેને તુરત સેવક કર્યો.

પ્રસંગ

૧ બીજા સાધારણ વૈષ્ણવને શ્રીગુણાંજીની આજ્ઞાથી તાદશી વૈષ્ણવનો સંગ પ્રાપ્ત થયો. દુઃસંગથી અભડાયો પણ તાદશીએ તેને છોડ્યો નહિ.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુણાંજી - ફલાણા તું ક્યારે આવ્યો ?
૨. સા. વૈષ્ણવ - મહારાજ માર્ગનું સ્વરૂપ સ્ફૂરે એવી કૃપા કરો.

તત્ત્વબોધ

૧. જીવને તાલાવેલી - આર્તી તથા દીનતા જોઈએ તો પ્રભુ તરત કૃપા કરે.
૨. શ્રીગુરુની આજ્ઞા શિરોધાર્ય રાખવી.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિંદ્રોહોઽન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન
૩. માર્ગનું સ્વરૂપ તાદશી વૈષ્ણવના સંગે સ્ફૂરે અને પ્રભુનું સ્વરૂપ આપશ્રીના અનુગ્રહથી સ્ફૂરે.
ન. ર. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૌર્જનૈઃ સત્સંગ
૪. દુઃસંગ સહજ પ્રાપ્ય છે.
ભ. વ. ૭ ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વં દુઃસંસર્ગાત્ તથાન્નતઃ બાધક સંગ-અન્ન
૫. અહંકાર મહાબાધક છે.
વિ. ધૈ. આ. ૩ અભિમાનરચ સન્ત્યાજ્યઃ સ્વામ્યધીનત્વ-ભાવનાત્ અભિમાન

(જેને શ્રીગુસાંઈજીએ જળ પીવડાવીને જીવાડી.)

સખી સોહિની	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ મ્લેચ્છ	ગામ મથુરા
---------------	-------------	-------------------	--------------

પૂર્વ પ્રસંગ ઉનાળાની ગરમીના કારણે રસ્તામાં બેભાન થઈ ગઈ ત્યારે શ્રીગુસાંઈજીએ પોતાની આરીમાંથી જળ પીવડાવીને જીવાડી. પછી તો ગોકુળમાં દુકાન માંડીને ખૂબ ઓછી કિંમતે વૈષ્ણવોને મેવો વેચવા લાગી. આ પ્રકારે સેવા કરતી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુસાંઈજી - ઝારી તો બીજી આવશે પણ ફરી આ મલેચ્છાણીના પ્રાણ ક્યાંથી આવશે ?
૨. કુંજરી - મહારાજ ! મેં કનૈયા સંબંધમાં સાંભળ્યું હતું પણ આજે મેં નરી આંખે તેમને ભાળ્યા.
૩. કુંજરી - મહારાજ ! મને આ ચરણો સિવાય બીજો કોઈ આશ્રય નથી.
૪. શ્રીગુસાંઈજી - હવે એને બીજું કાંઈ બાધક નથી.

તત્ત્વબોધ

૧. જીવે જીવમાત્ર પ્રતિ કરૂણા રાખવી.
વૈષ્ણવોને દરેક પ્રકારે મદદરૂપ થવું.
સાચું બોલવું, તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વ્વિહિ સહજં સહજતા
૨. જૂઠણ મહાપ્રસાદથી અલૌકિક બુધ્ધિથાય.
૩. શ્રીઠાકોરજી માટેની વસ્તુ પૂરી કિંમત આપીને લેવી જોઈએ.
૪. પોતાનું ધન પ્રભુ અર્થ માટે જ છે.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા સેવા તનુવિત્તજા સેવા
૫. દીનતા અને આતુરતાથી જલ્દી કૃપા થાય.
૬. આપણા શ્રીઠાકોરજી તથા ગુરુના સમાન કે વિશેષ કોઈને જાણવા નહિ.
૭. શ્રીઠાકોરજી માટેની વસ્તુ ભાવાત્મક છે. માટે ખૂબ જ સારી રીતે જાળવણી કરવી.
૮. દેહ અને દ્રવ્ય બન્નેનો પ્રભુમાં અંગીકાર કરાવવો જોઈએ.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા સેવા તનુવિત્તજા સેવા
૯. જીવને અનન્ય આશ્રય જોઈએ.
વિ. ધૈ. આ. ૧૦ રેહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ શરણ

(જેઓ યજમાનની સ્ત્રીને લૂંટીને મારવાથી બ્રહ્મરાક્ષસ થયા.)

સખી નરો, વરો	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ બ્રહ્મરાક્ષસ	ગામ મહીકાંઠે
-----------------	-------------	------------------------	-----------------

પૂર્વ પ્રસંગ બન્ને રાક્ષસ હતા. વૈષ્ણવોને ખાવા માંગતા હતા. પણ ખાઈ ન શક્યા. ત્યારે શ્રીયાચાજી દ્વારા શરણે આવ્યા અને તેમનો ઉદ્ધાર થયો. પૂર્વે તે બન્ને બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવો હતા. તેમને કોઈ વૈષ્ણવના ઘરે ઉતારો કર્યો પણ યજમાન સ્ત્રીના દાગીનાના લોભે તેને મારીને તેની પાસેથી દાગીના લૂંટી લીધા. રસ્તામાં તેમને પણ ઠગોએ મારી નાખ્યા, પછી તે બ્રહ્મરાક્ષસ થયા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ચાચાજી - તમે શા માટે માર્ગે રોકીને ઊભા છો ? તમે અમને ખાઈ નહિ શકો. અમારા દેહમાં તો ચૌદ લોકનો નાથ બિરાજે છે.

તત્ત્વબોધ

૧. વૈષ્ણવના સ્વરૂપમાં ભગવાન બિરાજતા હોવાથી તેને કોઈનો ભય નથી.
૨. વૈષ્ણવ કૃપાળુ હોય છે. અપકારનો બદલો ઉપકારથી આપે છે.
દીનતા જોઈએ.
ઘરે આવતા વૈષ્ણવનું બહુ સારી રીતે સમાધાન કરવું.
વૈષ્ણવના અપરાધથી પ્રેતયોનિ મળે છે.
વૈષ્ણવના દર્શન માત્રથી દોષ દૂર થાય છે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વ્વિહિ સહજં સહજતા
૩. શ્રીકૃષ્ણના નામના તાપથી પ્રેતદેહથી પણ મુક્ત થવાય છે.
૪. પ્રભુ પોતાના જનકને ક્યારેય વિસરતા નથી.
સે. ફ. ૭ પુષ્ટૌ નૈવ વિલમ્બયેત્ પુષ્ટિ
૫. શ્રીવલ્લભના સંબંધથી સદ્ગતિ થાય છે.
૬. જીવે ભૌતિક સંપત્તિમાં મોહ કરવો નહિ.

(જેમણે પ્રસાદમાં કીડા જોયા.)

સખી મંગલા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ બ્રાહ્મણ	ગામ રાજનગર
--------------	----------------	--------------------	---------------

પૂર્વ પ્રસંગ બાળપણથી વૈરાગી સ્વભાવના હતા. મા બાપ મરી ગયા. સ્ત્રી કંકાસી હતી જેથી ઘર છોડી દીધું. ભિક્ષા માગવા ભાઈલા કોઠારીને ત્યાં ગયા. ત્યાં શ્રીગુણાંઈજીના દર્શન થયા તથા નામ - નિવેદન પામ્યા.

પ્રસંગ

૧ દીકરીના નિષિદ્ધ દ્રવ્યથી રાજભોગ સમર્પનાર શેઠને ત્યાં કીડાવાળું ભોજન જોતાં કૃપાપાત્ર વૈષ્ણવ ઊઠી ગયો અને ચાલી ગયો પણ સાધારણ વૈષ્ણવે ભોજન લીધું. જેથી કૃપાપાત્ર વૈષ્ણવ તેની પાસે સેવા ન કરાવતો તેમજ તેને અડકતો પણ નહિ.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુણાંઈજી - તમે બન્ને આમ ઠેકઠેકાણે કેમ ભટકો છો ? કંઈક ભગવદ ભજન કરો તો કૃતાર્થ થાવ.
૨. તાદશી વૈષ્ણવ - તેથી મારો ધર્મ રહ્યો. તે માન્યું નહીં ઈદ્રિય સ્વાદ કર્યો તેથી તારો ધર્મ ખોયો. પણ હવે તું મારી પાછળ પાછળ આવ. મને અડકીશ નહિ.

તત્ત્વબોધ

૧. દીનતા જાણીને પ્રભુ શરણ સ્વીકારે છે.
વિ. ધૈ. આ. ૧૦ પેહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ શરણ
૨. ઉત્તમ ભગવદીયનો સંગ તથા શ્રીઆચાર્યજીના અંથોનો અભ્યાસ કરવામાં આવે તથા ગુરુ - વૈષ્ણવની ટહેલ કરવામાં આવે. તો માર્ગ સ્ફૂરાયમાન થાય.
ન. ૨. ૨ નિવેદનનુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
૩. ગુરુને પૂછવાથી જવાબ મળે માટે ઉત્કંઠા રાખવી.
૪. કૃપાપાત્ર વૈષ્ણવને શ્રીઠાકોરજી પોતાનો ભાવ જતાવે.
૫. સુપાત્ર વૈષ્ણવને ત્યાં જ પ્રસાદ લેવો.
ઉત્તમ ભગવદીયના (તાદશી) આદેશ મુજબ જ માર્ગ ઉપર ચાલવું.
પ્રસાદમાં મિષ્ટાન્ની ભાવના ન કરવી.
ગુરુઆજ્ઞા માનીને સામાન્ય વૈષ્ણવને છોડ્યો નહિ.

ગમે તેવા અપરાધીને પણ ભોજન તો કરાવવું જ.

પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા

૬. વૈષ્ણવ કૃતિથી વિરૂદ્ધ આચરણ હોય તેનાથી સેવા કરાવવી નહિ.
૭. દ્રવ્ય માટે દીકરીનું ભવિષ્ય બગાડ્યું નહિ તથા દીકરીનું દ્રવ્ય અધમ દ્રવ્ય છે તે પોતાના માટે વાપરવું નહિ. તથા બીજાના દ્રવ્યની સામગ્રી કરી મનોરથ કરી યશ કમાય તો શ્રીઠાકોરજી ગુસ્સો કરે.

સિ. મુ. ૧૬ લોકાર્થી ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણં ક્લિષ્ટો ભવતિ સર્વથા લોકાર્થી

૮. કોઈને કકળાવીને દ્રવ્ય લે તો શ્રીઠાકોરજી અપ્રસન્ન થાય.

પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા

૯. શ્રીગુણાંઈજીની મર્યાદા અનુસાર સેવા કરે તો જ શ્રીઠાકોરજી કાની માને અને અંગીકાર કરે.

ન. ૨. ૭ સેવાકૃતિર્ગુરોરાજ્ઞા બાધનંવા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ

૧૦. આવા અપરાધનું પ્રાયશ્ચિત્ત વિરહતાપ રાખવો, વૈરાગ્ય રાખવો, બહાર યશ પ્રગટ ન કરવો, જેથી નિંદા થાય.

(જેમણે વેશ્યાની છોકરીમાં દૈવીપણું જોયું.)

બાહ્ય	સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
બાહ્ય	પ્રજ્ઞદેવી	રાજસ	બાહ્ય	ગોધરા પાસે
બાહ્યની વેશ્યાની છોકરી	ભામિની નૃત્યનિપુણા			

પૂર્વ પ્રસંગ નાનપણમાં રંગરાગનો ચશકો હતો. તેને કોઈક વૈષ્ણવના સંગે શ્રીગુણાંઈજના શરણે જવાની પ્રેરણા થઈ.

પ્રસંગ

- ૧ તેમને બીજા એક વૈષ્ણવ સાથે પ્રીતિ હતી. બન્ને સાથે જળ ભરતા. તેને રસ્તામાં વેશ્યાના ઘરે તેની છોકરીમાં દૈવીપણું જોયું જેથી તેને ઘરે લઈ આવીને શ્રીકાકોરજ સામે નૃત્ય કરાવ્યું. બીજા વૈષ્ણવે તેનામાં દોષ જોયો જેથી શ્રીકાકોરજ ત્યાંથી પધારી જવા લાગ્યા.
- પુ. પ્ર. મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા

તત્ત્વબોધ

૧. જીવને આતુરતા જોઈએ. (ગુણાંઈજના શરણે જવા દિનરાત નાગજી ભક્તને ત્યાં જતો)
૨. વૈષ્ણવની બાહ્યકૃતિ જોઈ તેનામાં દોષ જોવા નહીં.
- પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વોહિ સહજં સહજતા
૩. વૈષ્ણવતા ખાતર લોકલાજને કાને ધરવી નહીં.
- પુ. પ્ર. મ. ૨૦ લૌકિકત્વં વૈદિકત્વં કાપટયાત્ તેષુ નાન્યથા કાપટ્ય
૩. પોતાને જે રસ પ્રિય હોય તે પ્રભુમાં સમર્પવો.
- સિ. ૨. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
૪. પોતાના દોષ માટે માફી માંગતા ખચકાવું નહિ.
- પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વોહિ સહજં સહજતા

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
નૃત્યનિપુણા	તામસ	-	ગોધરા પાસે

પૂર્વ પ્રસંગ આગળની વાતમાં છે.

પ્રસંગ

- ૧ શ્રીકાકોરજ સમક્ષ નૃત્ય કર્યા પછી તે છોકરીને દેહભાન રહેવા લાગ્યું નહિ. જેથી વૈષ્ણવના ઘરે ભાગી આવે. શ્રીગુણાંઈજ પધાર્યા ત્યારે નામ નિવેદન કરાવ્યું. ત્યારબાદ શ્રીકાકોરજ તેને સાનુભવ જતાવતા. મંદિરના કમાડ ખોલાવી હંસી-મજાક કરતા. માંચી ઉપર બેસી વાતો કરતા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીકાકોરજ વૈષ્ણવને - તું એના પર શા માટે બિજાય છે ! એને તો મેં કહ્યું ત્યારે કમાડ ખોલ્યા છે.

તત્ત્વબોધ

૧. આ માર્ગમાં અનુગ્રહ નિયામક છે.
૨. શ્રીકાકોરજની આજ્ઞામાં રહેવું.
૩. શ્રીકાકોરજના સુખ માટે લૌકિકની પડી રાખવી નહિ.

વાર્તા - ૭૪			
(જેમણે મોજડી ઉતાર્યા વગર શ્રીઠાકોરજીને ઘી સમર્પ્યું.)			
સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
ચારુમતિ	રાજસ	કામિય	ગુજરાત
વાઘાજીની સ્ત્રી ચારુમુખી			
બીજા વેષાવ પુરૂષ-સ્ત્રી - ભક્તિની - આનંદિની			

પૂર્વ પ્રસંગ વાઘાજીના ગામમાંથી શ્રીગુસાંઈજી પધારતા હતા ત્યારે તેમનું દિવ્ય સ્વરૂપ જોઈને બન્ને સ્ત્રી-પુરુષ શરણે આવ્યા.

પ્રસંગ

- વાઘાજીએ વેષાવને પ્રસાદ લેવા નોતર્યા હતા. અચાનક વાઘાજીને રાજાની અસવારીમાં જવું પડ્યું ત્યાં શ્રીઠાકોરજીએ તેમને જણાવ્યું કે તવાપુરીમાં ઘી થોડું છે ત્યારે પ્રેમના ભારમાં મોજડી ઉતાર્યા વગર શ્રીઠાકોરજીને ઘી લાવીને સમર્પ્યું. તે પેલા વેષાવે જોયું તેથી પ્રસાદ લીધા વગર જતા રહ્યા. શ્રીઠાકોરજીએ તે વેષાવને તેની ભૂલ સમજાવી ત્યારે તે પ્રસાદ લેવા પાછા આવ્યા.

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીઠાકોરજી - તવાપુરીમાં ઘી થોડુંક છે તેથી મારા ગળામાં ખૂંચે છે તે હું કેવી રીતે આરોગું ?
- વાઘાજી - અરે હું મોજડી પહેરી મંદિરમાં ગયો ! યોગ્ય ન કર્યું.
- શ્રીઠાકોરજી - તારા ધણીએ તો ઘેર આવી મહાપ્રસાદ લીધો અને પેલા સ્ત્રી-પુરુષ બન્ને જણ બે દિવસથી ભૂખ્યા છે. તેથી મારાથી અહીં રહેવાય તેમ નથી.

તત્વબોધ

- વેષાવના સંગે માર્ગની રીત - પ્રીત સ્ફૂરીત થાય.
ભ. વ. ૮ અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયેઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દુષ્યતિ તદીયસંગ
- વેષાવને નિયમથી પ્રસાદ લેવડાવવો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા
- ઠાકોરજીની સુખની આજ્ઞા પ્રેરણા - સ્વરૂપ કે ભગવદીય થકી થાય તો તુરત તેનું પાલન કરવું.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિંદ્રોહોઽન્યથા ભવેત્ આજ્ઞા પાલન
- વેષાવને પોતાની ચૂક થાય તો તેનો તાપ અવશ્ય થવો જોઈએ.

- પ્રભુને શ્રમ ન થાય માટે તેમની સારી રીતે સેવા કરવી.

સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણાસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણ સેવા
પુ. પ્ર. મ. ૧૨ ભગવદ્-રૂપ-સેવાર્થ સેવા

- નોતરેલા વૈષ્ણવને પ્રસાદ ન લેવરાવીયે ત્યાં સુધી પ્રસાદ ન લેવાય. તેમ કરે તો જ દાસભાવ સિદ્ધ થાય. તાપ-દીનતા આવે.

પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા

- પોતાના દોષનું સ્ફૂરણ થાય ત્યારે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.

પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં સહજતા

- કોઈ વૈષ્ણવ આપણા કારણે અપ્રસન્ન થાય તો પ્રભુને રુચતું નથી.

- પ્રેમ ભગવદ્ સ્વરૂપ છે તેનાથી મર્યાદા ન છોડાય.

પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ શુદ્ધ ભક્તો

- ઠાકોરજીને ભોગ ધર્યો હોય ત્યારે વ્રજભક્તો પ્રભુને સામગ્રી આરોગાવે છે ત્યારે વૈષ્ણવને દષ્ટિ કરવાનો અધિકાર નથી.

- બીજાનો દોષ ન જોતાં, ટૂંકમાં પોતાનો દોષ જોવો.

- વૈષ્ણવની આર્તી શ્રીઠાકોરજી સહી ન શકે.

૬

વાર્તા - ૭૫

(સાહેબ કેસે મિલે ?)

સખી રસિકપ્રિયા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ ભાક્ષણ	ગામ આગા
-------------------	----------------	------------------	------------

પૂર્ત પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી આશ્રા પધાર્યા ત્યારે છજજામાં રાત્રે આપના દૂરથી અલૌકિક દર્શન થતાં બીજા દિવસે સેવક થઈ.

પ્રસંગ

૧. અકબરે બિરબલને પ્રશ્ન કર્યો, “ સાહેબ કઈ રીતે મળે ? ” તેનો યોગ્ય ઉત્તર તે આપી શક્યો નહિ જેથી દીકરીની સલાહ મુજબ શ્રીગુસાંઈજી પાસે આવ્યાં. આપની સલાહ મુજબ અકબર પોતે આપને મળ્યો ત્યારે આપે જવાબ આપ્યો જેમ ‘તમે અમે મળ્યા તેમ.’ આપે પ્રસન્ન થઈને અકબરનું માન રાખવા ઘોડો માંગ્યો કે જેથી શ્રીનાથજી તથા નવનીતપ્રિયજીની સેવા વિના વિલંબે થાય.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિ:

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. બિરબલની દીકરી - ઈશ્વરની વાત ઈશ્વર જ જાણે. આનો જવાબ એમના વિના મળવાનો નથી.
૨. અકબરનો પ્રશ્ન - સાહેબ કઈ રીતે મળે ?
૩. શ્રીગુસાંઈજી - જેમ અમે અને તમે મળ્યા.

તત્વબોધ

૧. કથા જે સાંભળીએ તે હૃદયમાં કોતરી રાખવી જોઈએ.
પં. પ. ૧ શ્રીકૃષ્ણરસવિક્ષિપ્ત - માનસારતિવર્જિતા:
અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યા: શ્રવણોત્સુકા: ઉત્તમ શ્રોતા
૨. શ્રીગુસાંઈજી ઈશ્વર છે તેવો પરમ વિશ્વાસ જોઈએ.
વિ. ધૈ. આ. ૧૫ અવિશ્વાસો ન કર્તવ્ય: સર્વથા બાધકસ્તુ સ: અવિશ્વાસ
૩. પોતાને પ્રયોજન હોય ત્યાં સામે ચાલી ગુરુ પાસે જવું જોઈએ.
૪. પ્રભુ જીવને મળવા વિચારે તો સહેજે મળે, જ્યારે જીવ પ્રભુને મળવા વિચારે તો ઘણા ઉપાય કરવા પડે.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિ: અનુગ્રહ
૫. માંગવું તે પણ પ્રભુ સુખ માટે.
વિ. ધૈ. આ. ૨ પ્રાર્થિતે વા તત: કિં સ્યાત્ પ્રાર્થના

વાર્તા - ૭૬

(શંખાવલી માળાવાળો)

સખી બદામ	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ કણબી	ગામ ગુજરાત
-------------	-------------	----------------	---------------

પૂર્ત પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી દ્વારકા જતાં તેના ગામ પાસે મુકામ કર્યો ત્યારે સેવક થયો.

પ્રસંગ

૧. સંઘની સાથે શ્રીનાથજીના દર્શને ચાલ્યો. તેની પાસે ખરચી નહોતી તેથી વૈષ્ણવોની ટહેલ કરી પ્રસાદ લે. તેની પાસે કંઈ ન હોવાથી શંખાવલીના ફૂલની માળા શ્રીગુસાંઈજીને ભેટ ધરવા તૈયાર કરી જતન કરી રાખી અને ચિંતા કરે. તેનો ભાવ જાણી શ્રીગુસાંઈજીએ સામેથી પધારીને તેની માળા સ્વીકારી.

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુસાંઈજી - પેલી શંખાવલીની માળા લાવ.

તત્વબોધ

૧. ગુરુ સમક્ષ જતાં કંઈ પણ શક્તિ અનુસાર ભેટ ધરવી જોઈએ.
૨. નિ:સાધનતાના ભાવથી તથા તાપ - કલેશથી પ્રભુ જલ્દી પસન્ન થાય છે.
નિ. લ. ૭ ક્વિલરયમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્
તદા સર્વં સદાનન્દં હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિ: વિરહભાવ

નાચત ઘાસમાં ગોપાળવાળો

સખી ચાણ્ડગોપ	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ કલાલી	ગામ ગુજરાત
-----------------	----------------	-----------------	---------------

પૂર્વ પ્રસંગ સંઘ સાથે શ્રીનાથદ્વાર ગયો ત્યાં શ્રીગુસાંઈજીથી નામ - નિવેદન પામ્યો.

પ્રસંગ

- શ્રીગુસાંઈજીએ ગાયોની સેવા સોંપી. તેની સેવાથી પ્રસન્ન થઈ શ્રીઠાકોરજી તેને છાકમંડળીમાં લઈ જઈ પ્રસાદ લેવડાવતા.
- અડીંગમાં રાસ જોવા ગયો ત્યાં રાસધારી ગાતા “નાચત રાસમેં ગોપાળ” ત્યારે કણબીએ “નાચત ઘાસમેં ગોપાળ” તેમ પોતાની અનુભવવાણી ગાઈ.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહ: પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિ: અનુગ્રહ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- સેવા એવો જ પદાર્થ છે, જે ગાયોની સેવા અંત:કરણથી સારી રીતે કરે તેને શ્રીગોવર્ધનનાથજી અહીં જ દર્શન દે છે.

તત્ત્વબોધ

- ગાયોની સેવા મન લગાવીને શ્રીઠાકોરજીની જેમ જ કરવી. તો શ્રીગોવર્ધનધર પ્રસન્ન થાય કારણ કે ગાયો વજબકતો છે. અને પ્રભુ વજબકતોને વશ છે.

જેણે સ્વપ્નમાં જ શુભીનું દુઃખ ભોગવી લીધું.

સખી ભિછિયા	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ બ્રાહ્મણ	ગામ ગંગાકાંઠે
---------------	-------------	--------------------	------------------

બ્રાહ્મણની સ્ત્રી રામકટોરી

પૂર્વ પ્રસંગ જગન્નાથરાયજીમાં શ્રીગુસાંઈજીની ભાગવત કથા સાંભળતાં જ આપને મહાપુરુષ જાણી શરણે આવ્યો, નામ - નિવેદન પામ્યો. સ્વરૂપ સેવા પધરાવી આપી.

પ્રસંગ

- ગંગા કિનારે ઝૂંપડી બાંધી રહે અને ભિક્ષા માંગીને ગુજારો કરે.
- એક પંડિત બ્રાહ્મણ રાજસુખની ભાવનાથી મહાદેવજીનું તપ કરીને પારસમણી પામ્યો. ભગવત્ કૃપાથી પંડિત આ ગરીબ બ્રાહ્મણના ઘર પાસે આવ્યો અને રોકાયો. ત્યાં તેને શાસ્ત્રીય જ્ઞાનથી જાણ્યું કે આ વૈષ્ણવને બીજા દિવસે ચોરીના આરોપમાં રાજા શૂલી પર ચઢાવશે. પણ તેમાંનું કશું થયું નહિ. સ્વપ્નમાં જ તે વૈષ્ણવે તે દુઃખ ભોગવી લીધું.
- પંડિત બ્રાહ્મણને વૈષ્ણવ બ્રાહ્મણે આંગણમાં પડેલી શીલાને પારસમણી કરી બતાવી.
સે. ફ. વિ. સેવાયાં ફલં ત્રયમ્ અલૌકિકઃ
સામર્થ્યમ્ સાયુજ્યમ્ સેવોપયોગિ દેહો વા વૈકુંઠાદિષુ

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - તમે આમની સેવા કરજો, એમનાથી તમને ખૂબ સુખ મળશે.

તત્ત્વબોધ

- જીવનું કર્તવ્ય ભગવદ્ સેવા, માર્ગની રીત પ્રમાણે કરવી.
સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણાસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણા સેવા
- ગુરુની ટહેલ કરવી.
ન. ર. ૭ સેવા કૃતિર્ગુરોરાજા બાધનં વા હરીચ્છયા ગુરુઆજ્ઞા/ભગવદ્ સુખ
- સંસારી લોકોથી દૂર રહેવું.
ભ. વ. ૨ અવ્યાવૃત્તો ભજેત કૃષ્ણા અવ્યાવૃત્ત / અસંગ
- પરિવારે બધાંએ મળીને સેવા કરવી.
- વૈષ્ણવના ભાવથી ગાયને પાતળ ધરીને પછી જ પ્રસાદ લેવો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વંહિ સહજં સહજતા

૬. પોતે મહેનત કરી કમાઈને શ્રીઠાકોરજીને ધરવું.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
૭. આંગણે આવેલા અભ્યાગતને મહાપ્રસાદ જરૂર લેવરાવવો.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્ત્વહિ સહજં સહજતા
૮. આ માર્ગમાં ભાવના મુખ્ય છે. સ્વપ્નમાં પણ છોવાઈ જાય તો સ્નાનવિધિ કરવી.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના
૯. સેવા સ્મરણ વખતે વ્રજભકતોની અનેક લીલાની ભાવના કરવી. તેથી હૃદય શુદ્ધ થાય.
સિ. મુ. ૧૬ આત્માનન્દસમુદ્રસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિન્તયેત્ માનસી દશા
૧૦. વૈષ્ણવને લૌકિક ભોગથી મોહ પામતો નથી.
સે. ફ. ૨ ઉદ્વેગઃ પ્રતિબન્ધો વા ભોગો વા સ્યાન્તુ બાધકમ્ પ્રતિબંધ

ોપ । દાસ । વાર્તા - ૭૯
(શ્રીગોવર્ધનનાથજીની ગાયોના ગોવાળ)

સખી ગોવર્ધન ગોવાળ	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ સનાટય	ગામ ગોપાલપુર
----------------------	-------------	-----------------	-----------------

પૂર્ત પ્રસંગ બાળપણથી જ શ્રીગુસાંઈજીના સેવક થયા.

પ્રસંગ

- શ્રીગોવર્ધનનાથે વ્રજવાસીની ભેંસ શોધી આપી.
- શ્રીનાથજીએ લાડુ ગ્વાલોને વહેંચ્યા અને બે નંગ ગોપીનાથદાસને પણ આપ્યા.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ
- શ્રીનાથજીએ ગોપાળદાસ ભીતરીયા પાસે શ્રીગુસાંઈજીને સમાચાર મોકલ્યા કે તેમને ભૂખ લાગી છે. તે જાણી શ્રીગુસાંઈજી ભર ઉનાળે ખૂલ્લા પગે સ્વયં શ્રીઠાકોરજીને શીતલ સામગ્રી આરોગાવવા વનમાં પધાર્યા.
અં. પ્ર. ૪ આજ્ઞેવ કાર્યા સતતં સ્વામિંદ્રોહોઽન્યથા ભવેત્

ઉદ્ગાર વાક્યો

- ગોપીનાથ ગ્વાલે શ્રીનાથજીને કહ્યું - મહારાજ ! એક ભેંસ ખોવાઈ ગઈ છે એ બતાવી દો.
- શ્રીઠાકોરજી - ગોપાળદાસ તમે જઈને શ્રીગુસાંઈજીને કહો કે મને ખૂબ ભૂખ લાગી છે.
- શ્રીગુસાંઈજી - શ્રીનાથજી કયાં બિરાજે છે ? એ મને બતાવ - એમને ભૂખ લાગી છે. તેથી હું છાક લાવ્યો છું.

તત્ત્વબોધ

- શુદ્ધભાવ હોય તો ઠાકોરજી પ્રસન્ન થઈને બોલે.
પુ. પ્ર. મ. ૧૬ શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ શુદ્ધ ભક્તો
- પ્રભુ સર્વ કંઈ કરવા સમર્થ છે.
ન. ૨. ૨ સર્વેશ્વરશ્ચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ સામર્થ્ય
- પ્રભુના સુખમાં જ હંમેશા તત્પર રહેવું. પોતાન દેહનો વિચાર ન કરવો.
બા. બો. ૧૫ નિયતાર્થ-પ્રદાનેન તદીયત્વં તદાશ્રયઃ તદીયતા - તદાશ્રય
- પ્રભુની સેવા જાતે જ કરવામાં આવે તો જ આપ પ્રસન્ન થાય છે.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા

(જે મજૂરી કરતાં, માળા તિલક છૂપાવી રાખતા.)

સખી મનોહારિણી પ્રતિમા	ભાવ સાત્વિક	જ્ઞાતિ કણબી	ગામ ગુજરાત
-----------------------------	----------------	----------------	---------------

પૂર્વ પ્રસંગ ગુજરાતથી ગોકુળ આવી સેવક થયા.**પ્રસંગ**

- શ્રીકાકોરજના મનોરથ માટે મજૂરી કરવા રહ્યા. પણ માળા તિલક છૂપાવી દીધા.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વહિ સહજં

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - શાબાશ, તમારો ધર્મ રહ્યો. વૈષ્ણવનો તો આ જ ધર્મ છે.

તત્ત્વબોધ

- પોતાની કમાઈના ધનથી કરેલ મનોરથ થી જ પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.
સિ. મુ. ૨ ચેતસ્તત્પ્રવર્ણં સેવા તત્સિદ્ધયૈ તનુવિત્તજા તનુવિત્તજા સેવા
- પોતાની વૈષ્ણવતા પ્રગટ કરી તેનો લૌકિક લાભ ન લેવો.
સિ. મુ. ૧૬ લોકાર્થી ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણાં કિલપ્ષો ભવતિ સર્વથા લોકાર્થી
- કાકોરજને ભોગ ધરીને જ પ્રસાદ લેવો.
સિ. ર. ૬ તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુસમર્પણમ્ સમર્પણ
- વૈષ્ણવતા જતાવીને મેળવેલ ધનનો મનોરથ શ્રીનાથજીને પ્રિય નથી.
સિ. મુ. ૧૬ લોકાર્થી ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણાં કિલપ્ષો ભવતિ સર્વથા લોકાર્થી

(જે વૃક્ષ સાથે ભગવદ્ વાર્તા કરતો.)

સખી ભાવાદ્બોધિકા વૃક્ષ	ભાવ રાજસ	જ્ઞાતિ બ્રાહ્મણ	ગામ ગુજરાત
------------------------------	-------------	--------------------	---------------

પૂર્વ પ્રસંગ શ્રીગુસાંઈજી દ્વારકા જતા હતા ત્યારે રસ્તામાં બ્રાહ્મણના ગામ પાસે મુકામ કર્યો ત્યારે સેવક થયો.**પ્રસંગ**

- ફરી જ્યારે શ્રીગુસાંઈજી તે બ્રાહ્મણના ગામ પાસેથી નીકળ્યા ત્યારે બ્રાહ્મણના ગામમાં અન્ય કોઈ વૈષ્ણવ ન હોવાથી જે વૃક્ષ નીચે તેને બ્રહ્મસંબંધ મળ્યું હતું તે વૃક્ષને વૈષ્ણવ જાણી ત્યાં બેસીને ભાગવત, ગીતાજી વ. વાંચ્યા કરતો. તે વૃક્ષનો શ્રીગુસાંઈજીએ ઉદ્ધાર કર્યો.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે

ઉદ્ગાર વાક્યો

- શ્રીગુસાંઈજી - અહીં તારો ગુજારો કેમ કરીને ચાલે છે ?
- બ્રાહ્મણ - એકવેળા આપ અગાઉ પધાર્યા ત્યારે જે વૃક્ષ નીચે મુકામ કર્યો હતો ત્યાં આપે મને શરણે લીધો હતો. ત્યારે વૃક્ષે પણ નિવેદન સાંભળ્યું હતું અને આપના પૂર્ણ પુરુષોત્તમના દર્શન કર્યા હતા. ત્યારથી આ વૃક્ષને વૈષ્ણવ જાણી તેની નીચે ભગવદ્ ગુણગાન કરું છું.
- બ્રાહ્મણ - મહારાજ હવે મને કેટલો વિલંબ છે !

તત્ત્વબોધ

- વૈષ્ણવે અલૌકિક બુદ્ધિ રાખવી.
- વૈષ્ણવનો ગુજારો ધનથી નથી પણ સત્સંગથી છે. ભગવદ્ ગુણગાનથી છે.
સં. નિ. ૬ વિષયાક્રાન્તદેહાનાં નાવેશઃ સર્વદા હરેઃ વિષથી
ન. ર. ૨ નિવેદનન્તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ સત્સંગ
- વિષથીને વૃક્ષનો જન્મ મળે.
સં. નિ. ૬ વિષયાક્રાન્તદેહાનાં નાવેશઃ સર્વદા હરેઃ વિષથી
- ભગવદીયના સંગે ઉત્તમ ગતિ પ્રાપ્ત થાય છે.
- પોતાના મૂળ સ્વરૂપનું અને મૂળ લીલાનું અનુસંધાન રહેવું જોઈએ.

(જે માળા તિલક છૂપાવી ભિક્ષા માંગતો.)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
મૌરશિરી	સાત્વિક	ગોડિયા બ્રાહ્મણ	ગૌડદેશ

પૂર્વ પ્રસંગ ગોડ દેશમાંથી આવી વૃંદાવનમાં વસી ગયા.

પ્રસંગ

૧. શ્રીગુસાંઈજી વૃંદાવનમાં આવ્યા ત્યારે તેને શરણે લીધો. અને આજ્ઞા કરી કે જેવો છે તેવો જ દેખાજે. માલા - તિલક છૂપાવી રાખજે.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. શ્રીગુસાંઈજી - તું માળા તિલક કરી મજૂરી કરશે તો તને વૈષ્ણવ જાણી તારી વસ્તુ બધા ખરીદશે. તથા વૈષ્ણવ જાણી ભિક્ષા દેશે, તો તારી વૈષ્ણવના વેચાશે તેથી તું આમ જ રહે એ સારું છે.

તત્ત્વબોધ

૧. વૈષ્ણવતાને ગુપ્ત રાખવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા
૨. દેહના નિર્વાહ માટે ભગવદ્ભાવ પ્રગટ ન કરવો.
સિ. મુ. ૧૬ લોકાર્થીં ચેદ્ ભજેત્ કૃષ્ણં ક્વિલષ્ટો ભવતિ સર્વથા લોકાર્થીં
૩. શ્રીગુસાંઈજીએ કૃપા કરી વગર પૂછે ઉપદેશ આપ્યો.
સિ. મુ. ૧૮ અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ અનુગ્રહ

(જેણે કહ્યું, પૂતનાને મારી. હવે બિલાડીથી ડરો છો ?)

સખી	ભાવ	જ્ઞાતિ	ગામ
અંગના	રાજસ	ક્ષત્રિય	કાશી પાસે

પૂર્વ પ્રસંગ ઘરનાં સર્વ રોગના કારણે મરી જવાથી દુઃખી હતી તે જાણી ગામના એક વૈષ્ણવે તેને શ્રીગુસાંઈજીના શરણે જવા કહ્યું. જેથી તે આપને શરણે આવી.

પ્રસંગ

૧. બાઈની સાથે જ બાળકૃષ્ણ પોઢયા છે ત્યારે રાત્રે બિલાડી લડવા લાગી ત્યારે પ્રભુ ડરીને બાઈની ગોઠમાં વધુ ભરાવા લાગ્યા. બાઈના પ્રયત્ન છતાં બિલાડી લડતી રહી નહિ ત્યારે તેને પ્રભુને ઉપાલંબ આપ્યો કે પૂતનાને મારી અને હવે બિલાડીથી ડરો છો ? તે સાંભળતા જ પ્રભુએ સાનુભાવ જતાવવાનું બંધ કર્યું. પછી અનેક વિનવણી પછી બોલવા લાગ્યા.
સં. નિ. ૮ તત્ ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે ભાવના

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. ક્ષત્રાણી “ મહારાજ ! લાલજી ! હું બહાર કંઈક કામે જાઉં છું. તમે ફલાણી સામગ્રી ઘરમાં છે તે આરોગજો કુંજાઝારીમાંથી પાણી પીજો..... ”
૨. મહારાજ, તમે તો પૂતનાને મારી, મોટા - મોટા દૈત્યોને પણ માર્યા ત્યારે બીધા નહિ અને હવે આ દુષ્ટ બિલાડીઓથી બીઓ છો !

તત્ત્વબોધ

૧. સુખ દુઃખને ભગવદીચ્છા માનવી તથા સેવા કરવી.
ન. ર. ૬ પુષ્ટિમાર્ગસ્થિતો યસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાંખિલાઃ સાક્ષીવત્
વિ. ધૈ. આ. ૧ વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ હરીચ્છા
૨. વૈષ્ણવે જીવમાત્ર પર કરૂણા કરવી.
પુ. પ્ર. મ. ૨૧ વૈષ્ણવત્વૈહિ સહજં સહજતા
૩. વૈષ્ણવનો સંગ મળી જાય તો પ્રભુ સુધી પહોંચાડે.
૪. આપણો સઘળો સમય માત્ર પ્રભુ સુખાર્થે જ છે.
સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણાસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણ સેવા

૫. પ્રભુની સેવા બાળભાવે સાવધતાથી કરવી તથા પ્રીતિથી કરવી.
સિ. મુ. ૧ કૃષ્ણસેવા સદા કાર્યા કૃષ્ણ સેવા
૬. પ્રભુના સુખાર્થે વિકળ – વ્યાકુળતા રહેવી જોઈએ અને પ્રભુ સુખ પામે તો જ પોતાના મનને પ્રસન્નતા થવી જોઈએ.
૭. પ્રભુ કોઈને કોઈ રીતે ભક્તને સુખ આપવા માંગે છે.
૮. સ્થાયીભાવમાં રસાભાસ થાય તો પ્રભુ અપ્રસન્ન થતાં, પ્રભુ સાનુભાવ જતાવતા બંધ થઈ જાય.
૯. જે ભાવથી પોષણ થતું હોય તે ભાવમાંથી બીજોભાવ કરવો નહિ કેમ કે પ્રભુ પણ તે ભાવથી ભાવીત થઈ ગયા હોય છે.
સિ. મુ. ૨૦ અન્યથાભાવમાપન્નઃ તસ્માત્ સ્થાનાત્ ચ નશ્યતિ અન્યથા ભાવ
૧૦. પ્રભુને આ માર્ગમાં માહાત્મ્ય કરતાં સ્નેહ વિશેષરૂપે છે. ભક્તવત્સલ પ્રભુ ભક્ત સામે બોલે જ્યારે ઈશ્વર બોલે નહિ.
ભ. વ. ૩ તતઃ પ્રેમ તથાસક્તિઃ વ્યસનં ચ યદા ભવેત્ ભક્તિ
૧૧. પ્રભુ દીનતાને કારણે ગમે તેવા અપરાધ પણ માફ કરી દેશે.

(જે શ્રીરામચંદ્રજીથી પૂંઠ ફેરવીને ઊભો રહ્યો.)

સખી રમણી	ભાવ તામસ	જ્ઞાતિ બાહ્ય	ગામ મથુરા
-------------	-------------	-----------------	--------------

પૂર્ત પ્રસંગ વૈષ્ણવ કુટુંબમાં જન્મ્યો હોવાથી બાળપણથી જ નામ નિવેદન પામ્યો હતો.

પ્રસંગ

૧. વજના દર્શન કર્યા પછી તેને શ્રીરઘુનાથજી કેવા હશે ! તે જોવાની પ્રેરણા શ્રીનાથજીએ કરી જેથી અયોધ્યા ગયો. પણ શ્રીરામચંદ્રજીની સન્મુખ આવતાં જ તેને પોતાની અનન્યતાનું ભાન થયું. જેથી શ્રીરામચંદ્રજીથી પૂંઠ ફેરવી ઊભો. આપે તેની પરીક્ષા કરવા તેને શરીરે કોઢ કર્યો. ત્યારે તેને કહ્યું મારી તો દષ્ટિ શ્રીનાથજી સિવાય અન્ય જગ્યાએ જાય તો તો મને કીડા પડવા જોઈએ આવી અનન્યતા જાણી શ્રીરઘુનાથજીએ તેનો દેહ સુંદર કરી દીધો.
વિ. ધૈ. આ. ૧૪ અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ,
 પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્ અન્યાશ્રય

ઉદ્ગાર વાક્યો

૧. વૈરાગી – મને ધિક્કાર છે, વજથી નીકળી અહીં આવ્યો. શ્રીનાથજીના દર્શન કરી મારું મન બીજે દેકાણે ગયું !

તત્વબોધ

૧. આચાર્યજીના ગ્રંથોનું ચિંતન કર્યા કરવું જોઈએ.
ભ. વ. ૧ બીજભાવે દૃઢે તુ સ્યાત્ ત્યાગાત્ શ્રવણકીર્તનાત્ શ્રવણ – કીર્તન
૨. પોતાના પ્રભુ પ્રત્યે અનન્યતાનો ભાવ જોઈએ.
વિ. ધૈ. આ. ૧૪ અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતોગમનમેવ ચ,
 પ્રાર્થના કાર્યમાત્રેઽપિ તથાન્યત્ર વિવર્જયેત્ અન્યાશ્રય
૩. પોતાથી દોષ થાય તો તે માટે અપાર દુઃખ થવું જોઈએ.
વિ. ધૈ. આ. ૧૦ રેહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ શરણ
૪. આપણો વિનિયોગ માત્ર આપણા પ્રભુ માટે છે.
નિ. લ. ૧૮ શ્રવણં કીર્તનં સ્પષ્ટં પુત્રે કૃષ્ણપ્રિયે રતિઃ પ્રભુમાં વિનિયોગ